

Täysistunto

Keskiviikko 8.10.2025 klo 14.00—21.42

9. Oulaskankaan sairaalassa tulee mahdollistaa ympärivuorokautinen perusterveydenhuollon päivystys

Kansalaisaloite KAA 2/2025 vp

Valiokunnan mietintö StVM 13/2025 vp

Ainoa käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Ainoaan käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 9. asia. Käsittelyn pohjana on sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö StVM 13/2025 vp. — Keskustelu. Edustaja Mattila.

Keskustelu

17.52 **Hanna-Leena Mattila kesk:** Arvoisa puhemies! Lämmin kiitos kansalaisaloitteen tekijöille ja maakunnan ihmisille. Oulaskankaan asia on koko Suomen asia, sillä jos kansalaisaloite hyväksytään, voidaan aloittaa lainvalmistelu hyvinvointialueiden oikeudesta päättää itse alueensa päivystysverkosta. Siksi tämän viikon perjantai on kohtalon päivä Oulaskankaalle ja samalla myös muille yöpäivystyksensä menettäneille sairaaloille.

Kaksi viikkoa sitten voitti sotevaliokunnan hallituspuolueiden kielteinen kanta Oulaskankaan sairaalan yöpäivystyksen jatkumiselle. Ei auttanut vetoaminen tosiasioiden ja vähiten se, että Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue Pohde kertoi tarvitsevansa yöpäivystyksen Oulaskankaalla ja pystyvänsä järjestämään sen. Onnistuttiin myös loukkaamaan työtänsä sydämellä ja ammattitaidolla tekevää henkilöstöä epäilemällä heidän osaamistaan. Tämä ei käy kenenkään oikeustajuun. Miksi alueet eivät itse saa päättää omasta päivystysverkostaan? Miten täällä Helsingissä tiedetään muka paremmin kuin siellä Pohjois-Pohjanmaalla, mitä palveluita ihmiset tarvitsevat ja miten ne pitäisi järjestää?

Viime kesänä kumottiin suunniteltu yöpäivystyksen lopettaminen Kouvolan Ratamokeskuksen osalta, kun alueen perussuomalaisen ja kokoomuksen kansanedustajat nostivat esityksestä ison metakan. Päätös oli puhtaasti poliittinen, minkä sosiaali- ja terveysministeriön edustajakin joutui myöntämään. Sille annettiin, joka isoimmin huusi. Oulun vaalipiirin hallituspuolueiden edustajat ovat pääosin olleet hiljaa Oulaskankaan osalta. Jos jostain vaikutustyötä on tehty, on se jäänyt näkymättä ja kuulumatta.

Kansalaiset odottavat, että päätöksiä tehdään oikeudenmukaisesti. Nyt on tilanne Oulaskankaan osalta kaikkea muuta. Miksi 80 000 väestöpohjan ja lyhyempien etäisyyksien Kouvola sai pitää yöpäivystyksen mutta 125 000 väestöpohjan Oulaskangas ei? Miksi Pietarsaari sai pitää yöpäivystyksensä kielellisin perustein, vaikka sieltä on vain 30 kilometriä Kokkolan sairaalaan, jossa osataan palvella ruotsin kielellä. Epäoikeudenmukaista on myös se, että valtiovarainministeri Purra perusteli Kouvolan päätöstä sillä, ettei lopettamisesta olisikaan tullut säästöjä. Miksi toimittiin Oulaskankaan kohdalla toisin?

Pöytäkirjan asiakohta PTK 92/2025 vp

Kansalaisaloitetta käsiteltäessä pystyttiin osoittamaan, että laskennalliset 1,1 miljoonan euron säästöt sulavat Keski-Pohjanmaan hyvinvointialueelle, Soitelle, tapahtuviin siirtokustannuksiin sekä kasvaviin ensihoidon kalusto- ja henkilöstökustannuksiin.

Arvoisa puhemies! Kokoomus ja perussuomalaiset pettivät Oulun eteläisen alueen ihmiset viime joulukuussa, kun hallituksen esitys sairaalaverkosta ja Oulaskankaan sairaalan yöpäivystyksen lopettamisesta hyväksyttiin enemmistäänin täällä eduskunnassa. Pettymys Oulaskankaan käsittelyssä näkyi myös viime kevään alue- ja kuntavaaleissa. Perussuomalaiset kokivat romahduksen, sillä äänestäjät Pohjois-Pohjanmaalla pitivät erityisesti perussuomalaisten petosta törkeänä. Perussuomalaiset lupasivat puolustaa lähipalveluita ja pieniä sairaaloita viime eduskuntavaaleissa siinä, missä me keskustalaisetkin, mutta heille oli tärkeämpää saada pikkutiukennuksia maahanmuuttoon ja Ylen toimintaan. Nyt oman maan vanhukset ja muistisairaajat saavat virua kodeissaan ja läheiset näännytä hoitovastuussa, sillä Oulun eteläisiltä alueilta on korkea kynnys lähteä yöaikaan satojen kilometrien päähän Oulun yliopistolliseen sairaalaan.

Oletteko, perussuomalaiset, oikealla tiellä, kun teille ovat muualta tulleiden asiat tärkeämpiä kuin oman maan ja oman maakunnan ihmisten asiat? Te olette nyt hallituksessa. Teidän takana ovat soterahat ja lainsäädäntövalta, mutta sen sijaan, että tekisitte oikeasti jotain sotekatastrofin estämiseksi, syytätte edellistä hallitusta ja huutelette tyhjiä papereja, vaikka teidän oma sotevaihtoehtonne oli tyhjä paperi.

Perussuomalaiset ovat selittäneet epäonnistumistaan pienten sairaaloitten puolustamisessa sillä, että näin ei olisi tapahtunut, jos keskusta olisi tullut mukaan Orpon—Purran hallitukseen. Seli, seli, te olette nyt hallituksessa, koettakaa pärjätä ilman keskustaa. Mutta täytyy kyllä sanoa, että ala-arvoisen surkeasti olette pärjänneet soteasioissa. Sairaalaverkolaki ja pienten sairaaloitten alasajo on Orpon—Purran hallituksen ihan oma tuote. Se ei ollut osana sotelakipakettia.

Arvoisa puhemies! Vielä seitsemän eduskuntavuoden jälkeen jaksan ihmetellä, miten rumaa politiikka saattaa olla, kun tosiasioilla ei ole merkitystä, eikä selvästikään huonoja päätöksiä haluta perua arvovaltasysteistä. Vai voidaanko sittenkin? Tämän viikon perjantaina äänestetään Oulaskankaan kohtalosta. Nyt on kansalaisilla mahdollisuus seurata, ketkä puolustavat maakunnan ihmisille tärkeää palvelua ja ketkä eivät. Jos edes oman maakunnan hallituspuolueiden edustajista ei löydy riittävästi puolustajia, voi vain toivoa, että alueen ihmiset muistavat seuraavissa eduskuntavaaleissa, ketkä soittivat kuolinkelloja Oulaskankaan yöpäivystykselle.

Arvoisa puhemies! Teen mietintöön sisältyvän vastalauseen mukaisen esityksen.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Merinen. — Menään tätä puhelistaa tässä vaiheessa, ja sitten tuolla on nimittäin valiokunnan puheenjohtajan esittelypuheenvuoro. Eli edustaja Merinen, sitten on Suhonen, ja sitten on valiokunnan puheenjohtaja. Ei oteta tässä debattia siitä syystä, että saadaan valiokunnan puheenjohtajan esittely.

17.57 Ville Merinen sd: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Ensimmäisenä kannatan edustaja Mattilan tekemää ehdotusta.

Sitten asiaan: Minä en oikein ehkä aikaisemmin ymmärtänyt tämän Oulaskankaan sairaalan merkitystä niin hyvin, mutta sitten minä tuossa kävin Nivalassa pitämässä semmoista puhekeikkaa. En tiedä, miten eksyin sinne, mutta sieltä ystävälliset ihmiset ottivat yh-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 92/2025 vp

teyttä. Siitä lähtien, kun eräs henkilö haki minut juna-asemalta sitä keikkaa pitämään, ne ihmiset siellä paikan päällä eivät puhuneet mistään muusta kuin tästä päivystyksestä. Se Oulaskankaan yöpäivystys oli heille jotenkin todella iso sydämenasia, ja tämä itse asiassa koskee kaikkia. Minä aluksi mietin, miten tätä voisi selittää vaikka Länsi-Suomessa asuvalle ihmiselle, että miksi tämä on merkittävä. Tässä on ihan hyvinvointialueen perusideasta kyse. Hyvinvointialueet on luotu sen takia, että ne voivat päättää oman alueen terveydenhuollosta ja sosiaalitoimesta — tuo pitäisi tallentaa mieleen. Niitä ei ole luotu siksi, että ne voidaan ohittaa täältä, ja nyt tästä päätöksestä tekee vielä oudomman se, että tätähän perusteltiin säästötoimena tosi paljon, mutta nyt kun me on saatu tietoa, niin tämä säästö tähän liittyen on tippunut koko ajan, ja nyt me ollaan itse asiassa siinä tilanteessa, että onko tässä säästöä enää lainkaan, mutta jos sitä onkin, niin se on todennäköisesti miljoonan luokkaa. Minä näin jonkun arvion, että 900 000 euroa olisi säästö. Nyt jos, ihmiset, seuraatte tätä valtion budjettikeskustelua, niin meillä tehtiin just miljardin veroalet. Tämä rahasumma on hyvin pieni. Minkä takia? Vielä oudomman tästä Oulaskankaan yöpäivystyksen lakkauttamisesta tekee se, että vähän samanlainen tilanne oli tuossa Kouvolan kanssa, ja se peruttiin yhtäkkiä. Siellä oli torilla tapahtuma, ja sitten siellä sanottiin, että ei sitä tulekaan tänne, täältä ei oteta pois yöpäivystystä. Eli äänestäjät sillä alueella kokevat, että heidän äänestäjän oikeusturva on jollain tavalla epäonnistunut tässä. Että eihän kukaan äänestä itseltään omia sairaalapalveluita pois. Tai en minä tiedä, ei semmoisia ihmisiä ainaakaan kovin montaa Suomessa olisi.

Voiko epäonnistuneen päätöksen perua? Tämän kansalaisaloitteen ydinkeskustelu on siinä, voidaanko me perua tällainen päätös, mikä ei oikeasti ole säästö ja mikä haittaa ihmisten elämää. Tämä on paikallisille ihmisille todella iso juttu, ja hirmu toivohan tässä on herännyt. Meillä syksyllä paljon tästä juteltiin, silloin kun oli se ensimmäinen kierros tämän sairaalaverkkolain kanssa, että voisiko tässä... Minä väittäisin, että tämä on tämän vaalikauden kiivain juttu ollut tähän asti, ja tietysti kun itsellä on ensimmäinen kausi, niin se yhteydenottojen määrä yllätti, mutta nyt se sama toivo on uudelleen herännyt siellä. Yritetään tehdä nyt kaikkemme, että saataisiin tämä vielä muutettua. Se olisi tosi tärkeä asia. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Suhonen.

18.01 Timo Suhonen sd: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Nyt käsitellään kansalaisaloitetta, jossa päähuomio on Oulaskankaan ympärivuorokautisen päivystyksen turvaamisessa. Sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietinnön yhteydessä SDP:n, vasemmistoliiton ja keskustan jäsenet jättivät vastalauseen ja esityksen, jossa eduskunta hyväksyisi kansalaisaloitteeseen sisältyvän ehdotuksen lainvalmisteluun ryhtymisestä siten, että ehdotetussa muutoksessa esitetään kaikille hyvinvointialueille oikeutta järjestää ympärivuorokautista perusterveydenhuollon päivystystä.

Tämän erinomaisen vastalauseen ja esityksen takia asia koskee siis mitä suurimmassa määrin myös Varkauden ja Iisalmen yöpäivystysten kohtaloa, ja siitä, arvoisa puhemies, muutama tärkeä huomio.

Huoli on alueellamme Pohjois-Savossa suuri, ja syystäkin. Pohjois-Savossakin väestö ikääntyy ja hoidon tarve luonnollisesti kasvaa. Sosiaali- ja terveyspalveluiden saatavuus on todella tärkeä asia, joka joko luo toivoa ja uskoa tai sitten pahimmillaan lisää pelkoa alueella, kun hoitoa ei saa tarpeeksi ajoissa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 92/2025 vp

Nyt käsittelyssä oleva kansalaisaloite kuvastaa sitä, miten siellä alueella koetaan hoidon tarve ja hoidon saanti varsinkin tulevaisuudessa. Hoitoalan ammattilainen laittoi minulle faktatietoa yöpäivystyksen lakkautuksen vaikutuksista esimerkiksi siellä Varkaudessa: ”Laissa esitetään toive, että yöpäivystysten lopettamisen myötä päiväaikaiset palvelut paranevat. Toisin on kuitenkin käymässä, kun hyvinvointialueilla säästetään. Yöpäivystykset lopetetaan, mutta tilalle ei tule mitään. Samalla resurssilla mennään, työntekijät uupuvat, ja potilaat eivät pääse hoitoon, ei kiireelliseen eikä kiireettömään. Iso määrä asiantuntemusta, työlle omistautumista ja osaamista hukataan, kun yritetään väkisin siirtää henkilökuntaa paikkakunnalta toiselle tai työyksiköstä toiseen. Akuutti hoitotyö vaatii erilaista osaamista kuin vaikka osastolla tai vastaanotoilla työskentely, eikä kaikista ole siihen. Ei ole haluakaan. Nyt pakotetaan sekä lääkäreitä että hoitajia sellaisiin töihin, joita ei osata eikä haluta tehdä. Hoidon tarpeen arviointi vaatii pitkän, 2—3 vuoden työkokemuksen päivystyksessä. Nyt tämä osaaminen hukataan ja hyvinvointialueilla hoidon tarpeen arvion osaajat siirretään muualle, osastoille, vastaanotolle tai kotihoitoon. Onko varaa hukata tätä kokemusta ja osaamista? Jossain vaiheessa tullaan vielä siihen, ettei päiväaikaiseenkaan hoidon tarpeen arviointiin riitä osaajia. Osastot ovat jatkuvasti täynnä, potilaita on yöpynyt päivystyksessä, koska he eivät mahdu osastoille. Nyt vuodenvaihteessa oletetaan, että kaikki osastopaikkaa tarvitsevat potilaat mahtuvat osastoille. Tämä yhtälö ei toimi.”

Arvoisa rouva puhemies! Toivon todella, että hallituspuolueiden edustajilla olisi rohkeutta muuttaa tätä älytöntä päätöstä sosiaali- ja terveysvaliokunnassa olleen vastalauseen ja esityksen mukaisesti, jossa eduskunta hyväksyy kansalaisaloitteeseen sisältyvän ehdotuksen lainvalmisteluun ryhtymisestä siten, että ehdotetussa muutoksessa esitetään kaikille hyvinvointialueille oikeus järjestää ympärivuorokautista perusterveydenhuollon päivystystä. Esitys on erittäin kannatettava, ja toivon, että tämä esitys tulee päätökseksi perjantain äänestyksessä. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Nyt valiokunnan puheenjohtaja, edustaja Kiuru, Krista.

18.05 Krista Kiuru sd (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olin sen tiedon varassa, että vähän ennen kuutta aloitetaan, mutta olittekin täällä etuajassa, joten valitettavasti en juuri sillä silmäyksellä ollut tässä. Haluan valiokunnan puolesta tämän kansalaisaloitteen vastauksen myöskin tässä perustella sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietinnön osalta. On hyvä todeta, että olen pyytänyt omaa puheenvuoroa sitten esitelläkseni omia ajatuksiani tästä.

Arvoisa puhemies! Tässä esityksessä on kysymys siis siitä, että kansalaisaloitteessa on ehdotettu muutettavaksi 1.10.25 voimaan tullutta terveydenhuoltolain uutta sääntelyä. Sen mukaan Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue ei saa enää pitää yllä tätä ympärivuorokautista perusterveydenhuollon päivystystä Oulaskankaalla. Tätä kansalaisaloite ehdottaa muutettavaksi siten, että tämä oikeus ylläpitämiseen olisi jatkossa. Vaihtoehtona tässä kansalaisaloitteessa esitetään, että terveydenhuoltolain muuttaminen olisi myös mahdollista niin, että yliopistollista sairaalaa ylläpitävällä hyvinvointialueella olisi oikeus järjestää tämä ympärivuorokautisen perusterveydenhuollon päivystys aluesairaalsensa yhteydessä, jos väestön palvelutarve sitä edellyttää.

Arvoisa puhemies! Valiokunnan perusteluiden osalta todetaan ensinnäkin, että kysymys on siis terveydenhuollon päivystystä ja leikkaustoimintaa koskevan terveydenhuolto-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 92/2025 vp

lain säännösten muuttamisesta, joka tehtiin 30.12.24 annetulla lailla tässä salissa. Nämä esitykset tulevat kaikkien yöpäivystysten lopettamisten osalta perustasolla voimaan 1.10., eli elämme jo sitä aikaa, että nämä muutokset ovat voimassa. Tämän lainmuutoksen seurauksena Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueella Oulaskankaan sairaalan perustason yöpäivystys on kiellettyä aikavälillä kello 22—07.

Ensinnäkin kansalaisaloitteen mukaan Oulaskankaan sairaalan ympärivuorokautinen perusterveydenhuollon päivystys on tarpeellinen palveluiden saatavuuden ja potilasturvallisuuden sekä väestön palvelutarpeen ja yhdenvertaisuuden kannalta. Aloitteessa vedotaan siihen, että Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueen eteläisen alueen väestöpohjan suuruus on 120 000 asukasta ja etäisyydet ovat pitkiä. Oulaskankaan sairaalan perusterveydenhuollon yöpäivystyksen lakatessa alueen asukkaiden etäisyydet ympärivuorokautiseen päivystykseen, eli Oulun yliopistolliseen sairaalaan, pitenevät 100—200 kilometriin, kun se nykyisin on 30—100 kilometriä. Aloitteen mukaan myös sairaalan yöpäivystykseen sisäänkirjataan joka yö Oulaskankaalla keskimäärin kymmenen potilasta mutta yövuoron alkaessa ennen kello 22:ta saapuneita potilaita on listalla keskimäärin 15—20. Lisäksi pitkien etäisyyksien alueella ensihoidon on joskus tarpeen pysähtyä perusterveydenhuollon yöpäivystyksessä ennen kuljetusmatkan jatkamista.

Kansalaisaloitteessa katsotaan, että vaikutusarvioinnit ovat olleet tässä kyseisessä hallituksen esityksessä, joka on jo astunut voimaan, puutteellisia. Oulaskankaan sairaalan perusterveydenhuollon yöpäivystyksen lopettaminen ei tuo aloitteen mukaan säästöjä vaan pikemminkin lisää kustannuksia muun muassa ensihoidon ja Kelan korvaamien taksimatkojen kustannusten nousun vuoksi. Lisäksi ympärivuorokautisen päivystyksen keskittyminen Oulun yliopistolliseen sairaalaan aiheuttaa haasteita henkilöstöresurssien ja tilojen riittävyyden perusteella. Etäisyyksien pidentyessä yöpäivystykseen ensihoidon tehtävät kestävät ajallisesti pidempään, vasteaika hidastuu ja voi syntyä tilanteita, joissa ensihoito ei ole kentällä saatavissa.

Arvoisa puhemies! Olemme arvioineet tätä kansalaisaloitteen sisältöä nimenomaan siitä näkökulmasta, että jo aikaisemmin tätä järjestämislakia on muutettu. Tämän muutoksen tavoitteena oli siirtää yöaikaista perusterveydenhuollon päivystystä erillisistä yksiköistä sairaaloiden monierikoisalaiseen ympärivuorokautiseen päivystykseen, jolloin päällekkäiseen varallaoloon käytettäviä resursseja voitaisiin suunnata uudelleen peruspalveluihin ja kevyempiin palveluihin, uusiin toimintamalleihin sekä ilta-aikaiseen ja viikonlopun kiirevastaanottotoimintaan. Tässä ajatuksena on ollut myös se, että hyvinvointialueet voivat omassa järjestämisvastuussa olevassa toimintapatterissaan järjestää alueensa ensihoitopalveluita ja tehdä ensihoidon palvelutasopäätökset sellaisiksi, että ne kestävät. Tarvittaessa myöskin hyvinvointialue voi muuttaa ensihoitoyksiköiden sijaintia, määrää ja valmiusaikoja seurannan perusteella.

Valiokunta on korostanut aiempaan mietintöönsä viitaten, että hyvä terveydenhuollon ja sosiaalipalveluiden saatavuus päivä- ja ilta-aikaan, jatkohoidon ja palveluiden toimivuus ja asiakaskohtainen suunnitelmallisuus ovat parhaita keinoja välttää yöaikaista päivystyksen tarvetta ja toisaalta ympärivuorokautisen päivystyksen ruuhkautumista.

Lisäksi valiokunta on kuullut asiantuntijoita, joista jotkut korostivat nimenomaan alueen terveydenhuollon voimavaroja kohdennettaessa sitä, että painotus perusterveydenhuollon kiireettömään toimintaan ja omalääkärimallin käyttöönottoon on tärkeää. Yöaikaisen päivystyksen loppuessa hyvinvointialueen on tärkeää resursoida ilta-aikaisia päivystystoi-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 92/2025 vp

mintoja niin, että päivystyksessä ei juuri ole potilaita ennen sen sulkemista kello 22, minkä lisäksi päivystyksessä sen sulkemisaikaan olevat potilaat tulee luonnollisesti hoitaa.

Valiokunta painottaa sitä, että erikoissairaanhoidon ja päivystysten palveluverkkoa tulee suunnitella ja ohjata myös yli hyvinvointialuerajojen. Silloin ihminen saa kiireellisen sairaalahoidon sieltä, missä se on tarpeen, asuinpaikasta riippumatta, jolloin potilas voidaan tarpeen mukaan viedä lähimpään hoitavaan yksikköön, vaikka se ei olisikaan Oulun yliopistosairaala.

Arvoisa puhemies! Olemme selvittäneet myöskin tämän esityksen taloudellisia vaikutuksia hyvin huolellisesti, ja on selvinnyt sosiaali- ja terveysministeriöltä saadun selvityksen mukaan, että tämä kustannus olisi noin 1,1 miljoonaa euroa. Säästöt ovat käytännössä epävarmoja siksi, että säästöpotentiaalia vähentävät ensihoitokuljetusten kapasiteetin mahdollisen lisäämisen vaikutukset sekä Kela-korvattujen taksikuljetusten kustannusten lisäysten vaikutukset. Ministeriön arvion mukaan ensihoitokuljetuksiin tai taksimatkoihin ei kohdistu välttämättä merkittävää lisäresursointitarvetta, mutta arviointiin liittyy epävarmuuksia. Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueen mukaan yöpäivystyksen päättäminen luo vähäisiä säästöjä, mutta niiden realisoitumisessa epävarmuutta aiheuttaa se, mitkä ovat ne muut kustannukset nimenomaan ensihoidon ja Kela-korvattujen taksimatkojen kustannusten syntyessä sekä kustannukset, jotka aiheutuvat Keski-Pohjanmaan hyvinvointialueen yöpäivystyksestä mahdollisesti jatkona käytettävien käyntien laskutuksesta. Tämän on arvioitu olevan noin 0,6 miljoonaa euroa.

No, mahdollista säästöpotentiaaliakin kiireellisempänä tekijänä sosiaali- ja terveydenhuollon kestävyys kannalta on myöskin korostettu henkilöstön saatavuutta ja riittävyttä, joka on merkittävä kysymys hyvinvointialueen näkökulmasta.

Arvoisa puhemies! Tähän loppuun on hyvä todeta, että valiokunta on ollut asiasta eri mieltä, joten valiokunnan mietintöön sisältyy myöskin yksi vastalause, ja kysymys on ollut siitä, miten tätä voitaisiin sitten ratkaista paremmin. Tästä ollaan valiokunnassa eri mieltä. — Kiitoksia. [Vastauspuheenvuoropyyntöjä]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Sitten edustaja Mehtälä, puheenvuoro. — Ei oteta ihan vielä debattia, otetaan hetken päästä.

18.14 Timo Mehtälä kesk: Arvoisa puhemies! Sanat loppuvat kesken, niin valtavan voimakas on se ihmisten viesti, joka omalta alueelta on viime aikoina tullut, ja se viesti kuuluu: ”Pelastakaa Oulaskankaan sairaalan yöpäivystys.” Ei ole muita viestejä kuin vain tämä yksi. Puoluekantaan katsomatta, ikään katsomatta, perhemuotoon katsomatta. Siis puoluekantaan katsomatta, ikään katsomatta ja perhemuotoon katsomatta kuuluu tämä viesti: ”Pelastakaa Oulaskankaan yöpäivystys.” Se on teidän tehtävänne, hallitus. Se on teidän velvollisuutenne. Täyttäkää se, mikä on oikein: kannattaa kansalaisaloitetta ja kunnioittaa alueen äänestäjien tahtotilaa.

Arvoisa puhemies! Moni teistä kollegoistani, joita suuresti arvostan, varmasti pohtii vielä omaa kantaansa. Toivon, että se, mitä seuraavaksi kerron, voisi vaikuttaa näkemyksiinne. Kävin nimittäin maanantaina Oulaskankaan sairaalassa vierailulla. Yöpäivystys on nyt ollut viikon ajan suljettuna. Seuraukset ovat olleet jo nyt karut. Ensimmäinen maanantai, kun yöpäivystys on suljettu: aamulla jo alueen terveyskeskuksissa ennennäkemätön jono, ambulansseja jonoksi asti. Ambulanssityhjiö alueella on kasvanut, koska kuljetuksia Ouluun on jo alkuillasta, jolloin ambulanssi on alueelta pois useita tunteja. Potilaat eivät ole

Pöytäkirjan asiakohta PTK 92/2025 vp

hakeutuneet hoitoon ajoissa, ongelmat moninkertaistuneet ja kiirevastaanotot ruuhkautuneet.

Yöpäivystysten lakkauttaminen kuormittaa jo nyt paikallisten terveyskeskusten kiire- ja päivystysvastaanottoja, eivätkä nykyiset resurssit siellä riitä. Ambulanssit ovat käyneet yö-aikaan potilaan luona, konsultoineet, ja ohjeena on hakeutua aamulla omalle terveysasemalle, koska ei ole tarvetta hoitaa yliopistosairaalassa. Perusterveydenhuollon taseisia potilaita kuljetetaan yliopistolliseen sairaalaan. Ennen matka oli 30 kilometriä suuntaansa, nyt 130 kilometriä. Onko tässä mitään järkeä? Ei ole. Tämä kaikki ja monet, monet muut vain muutamassa päivässä. Onko näiden faktojen jälkeen vielä epäselvää, pitääkö Oulaskankaan päivystys säilyttää?

Arvoisa puhemies! Tämän lisäksi joudun huomauttamaan, että monet väitteet, joilla Oulaskankaan sulkemista on perusteltu, ovat aivan vääriä. Esimerkiksi on väitetty, että yöpäivystykset hoidettaisiin lääketieteen opiskelijoiden voimin. Tämä ei pidä alkuunkaan paikkaansa. On myös väitetty, että perusterveydenhuollon yöpäivystys olisi turha, että ei sellaista päivystystä tarvita. Tämäkään ei pidä paikkaansa. Yöpäivystyksen puuttuessa ihmiset eivät hakeudu ajoissa hoitoon, ja siitä on seurauksena hoidon vaikeutuminen ja viivästyminen. Esimerkiksi haava ei ole enää ommeltavissa yön jälkeen ja ruusua sairastava potilas joutuu osastohoitoon, vaikka muuten olisi selvinnyt ihan yksinkertaisella hoidolla. Oulaisissa on hoidettu yön aikana toistakymmentä, enimmillään jopa 30 potilasta. Näistä luvuistakin on annettu väärää tietoa.

Hyvät kollegat, nyt olemme polun päässä. Näiden puheiden jälkeen jäljellä on enää perjantain äänestys. Se sinetöi Oulaskankaan, mutta myös monien muiden sairaaloiden kohdalon. Raivaamme uuden polun, jos hyväksymme kansalaisaloitteen Oulaskankaan puolesta. Asian ratkaisee muutaman kansanedustajan päätös.

Arvoisa puhemies! Kannatan edustaja Mattilan tekemää vastalauseita mietintöön. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Otetaan nyt tällainen debattikierros, ja nyt niitä henkilöitä, jotka pyytävät debattipuheenvuoroa, pyydän painamaan V-painiketta. Siellä on nyt tällä hetkellä 16, ja tässä vaiheessa laitetaan kiinni, ja tämän aloittaa edustaja Nikkanen, joka olisi ollut puhelistaikin ensimmäisenä. — Olkaa hyvä.

18.19 Saku Nikkanen sd (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Tämä kansalaisaloite on viimeinen hätähuuto Oulaskankaan yöpäivystyksen puolesta. Se on myös hätähuuto alueen asukkaiden turvallisuuden puolesta. Se on hätähuuto lisäksi monen muun alueen puolesta, jotka esittivät omia hätähuutojaan eri puolilla Suomea viime syksynä, kun hallitus toi tämän onnetoman esityksensä. Esimerkiksi kotikaupungissani Salossa kerättiin yli 20 000 huolestunutta allekirjoitusta yöpäivystysten ja vaativan leikkaussali-toiminnan säilyttämisen puolesta.

Tämän kansalaisaloitteen tavoite on sama kuin niillä adresseilla silloin syksyllä, eli perutaan päätös, jonka säästövaikutus on olematon, joka luo vain turvattomuuden tunnetta ympäristöönsä ja josta ei voi kyllä edellistä hallitusta syyttää. Perjantaina on vielä mahdollista hallituksen löytää kadoksissa oleva omatuntonsa ja antaa päätösvalta hyvinvointialueille.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kiuru Krista.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 92/2025 vp

18.20 **Krista Kiuru sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Saimme sosiaali- ja terveysvaliokunnassa Asiakas- ja potilasturvallisuuskeskuksen lausunnon, ja täytyy sanoa, että olin yllättynyt. He suhtautuvat hyvin kriittisesti tähän Oulaskankaan yöpäivystyksen lopettamiseen. Suosittelemme kaikille, että tutustutte tähän lausuntoon.

Arvoisa puhemies! Pyysin tämän puheenvuoron siksi, että on hyvä muistaa myöskin menneisyydestä, miten nämä asiat ennen ratkaistiin. Tiesivätkö kansanedustajat, että sellaisessa tilanteessa, jossa oli yli 200 palveluiden järjestäjää ja noin 70 aluetta, jotka kimpassa näitä sosiaali- ja terveydenhuollon palveluita hoitivat, silloin yksittäinen ministeri sosiaali- ja terveysministeriössä pystyi allekirjoittamaan sen, onko esimerkiksi Oulaskankaalla yöllä päivystystä?

Mutta tämä hallitus lähti siitä, että tietomäärä ei siis Juusolla riitä, vaan tämä päätös tehdään yhdessä koko hallituksen toimin. Nyt ollaan tilanteessa, jossa yöpäivystyksiä on lopetettu ympäri maassa ilman, että kustannusvaikutukset [Puhemies koputtaa] toteutuvat, ja tässä käykin niin, että tämä säästö on meidän arviomme mukaan kulumassa nolliin.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Mattila.

18.22 **Hanna-Leena Mattila kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies, kylähän tämä kansalaisadressi kertoo siitä, miten järkyttävän epäoikeudenmukaiselta tuntui viime joulukuussa tehty sairaalaverkkoa koskeva päätös. Mutta vielä järkyttävämältä tuntuu, että kun tämä adressi tuotiin sitten sotevaliokunnan käsittelyyn, niin toistamiseen hallituspuolueitten edustajat kelläsivät kaikki nämä tosiasiat, jotka liittyvät tähän väestöpohjaan, etäisyyksiin sekä myös kustannuksiin.

Jos ministeri Juuso olisi täällä, niin kysyisin häneltä, miten meni niin kuin omasta mielestä. [Krista Kiuru: Pieleen meni!]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Reijonen.

18.22 **Minna Reijonen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllähän se on selvää, että soteuudistus oli aivan äärettömän iso virhe, ja sitä asiaa maksetaan vielä todella pitkään. [Sosiaalidemokraattien ryhmästä: Höpö höpö! — Hanna Sarkkinen: Tämä ei liity siihen!]

Sain viestiä Oulaskankaan synnytysosastolta siitä, että olihan Oulaskankaan synnytysosaston lakkauttaminen aika ikävää. Sain myös viestiä siitä, mitä silloin oli keskusta ker-tonut, eikä sekään kovin kivaa ollut, [Hanna Sarkkinen: Nyt te viette tuhkatkin pesästä! — Keskustan ryhmästä: Samanlaista osaamista niin kuin oli teidän sotevaihtoehtonne, tyhjä paperi!] se, että Saarikko korosti, että hän henkilökohtaisesti ja keskusta puolueena olisi mielellään nähnyt toisenlaisen lopputuloksen. [Hälinää — Puhemies koputtaa]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Jatkakaa.

”Teillä on oikeus tuntea vihaa ja pettymystä”, tämä siis Saarikon lainausta, ”mutta kenelle tahansa olettekin kiukkuisia, niin alkää olko alueen kansanedustajille ja muille päätäjille. He ovat tehneet tässä asiassa kaikkensa”, hän vetosi Pohjois-Pohjanmaan Keskustan järjestämässä tilaisuudessa. Sain myös viestiä samalta alueelta, miten paljon siellä on lakkautettu näitä kaikenlaisia palveluita, mikä oikeastaan hirvittää, koska hyvinvointi-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 92/2025 vp

alueidenhan on nyt mahdollista järjestää iltavastanotto, yövastanotto ihan missä vaan, vaikka jokaisella terveysasemalla. [Hanna Sarkkinen: Siis yövastanottoa nimenomaan ei saa järjestää!] Valitettavasti sitä ei vaan näy hyvinvointialueilla järjestettävän. [Puhemies koputtaa] Siellähän keskusta kuitenkin on pitkälti johtamassa. Elikkä todella monelta alueelta on [Puhemies: Aika!] lakkautettu [Hanna-Leena Mattila: Te ette anna tarpeeksi rahaa! — Juha Mäenpää: Se on teidän tekemä laki! — Hanna-Leena Mattila: Muuttakaa!] vuodeosastoja.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Joo, kiitoksia. — Nyt minä pyytäisin, että vaikka on kuinka vakava ja kiihkeä aihe, niin annetaan jokaisen kansanedustajan käyttää puheenvuoro rauhassa ja kuunnellaan. Sieltä voi tulla jotain sellaista, mitä ei vielä ole tässä salissa kuultu. — Elikkä seuraavaksi edustaja Kemppi.

18.24 Hilka Kemppi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Reijoselle: Nyt on kyse perusterveydenhuollon yöpäivystyksen lakkauttamisesta. Se on hyvin eri asia. Hyvinvointialueilla tulisi olla oikeus päättää palveluistaan. Ei se voi niin mennä, että ministeriö sanelee, mihin kellonaikaan hoitoa annetaan missäkin päin Suomea. [Krista Kiuru: Tai valtioneuvosto!] Keskustan mielestä tämä päätös tulee perua siellä ja muualla Suomessa.

Tiedossa on, että yöpäivystyksen sulkeminen tuottaa enemmän kustannuksia kuin säästöjä. Ministeriön laskelmat ovat kuivuneet vähän yli miljoonan euron säästöihin, ja sivulausekkeessa todetaan, että jos yksikin ensihoitoyksikkö tarvitaan lisää, niin käytännössä nämä säästöt syödään sillä. Me tiedämme, että siellä on jo nyt tarvetta.

Tämä on potilasturvallisuusriski. Myöskään Oulaskankaan alueen nykyinen henkilökunta ei näyttäisi olevan laajalti siirtymässä uusiin tiloihin, koska työmatka kasvaisi yli 100 kilometrillä per suunta. Kansan ja hyvinvointialueen tahto on selkeä, keskustan kanta on selkeä: nyt on aika tehdä kaikkemme tässä salissa. Ainoa, joka jarruttaa, on kokoomus, perussuomalaiset ja muu hallitus. Onko rohkeutta muuttaa suuntaa, kun tiedot ovat nyt käsassa?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Väyrynen.

18.25 Ville Väyrynen kok (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Olen jo muutaman kerran sanonut, että tämä suunta on valittu jo vuosituhannen alussa, että meillä taitaa olla tosiaan sataviitisenkymmentä perusterveydenhuollon yöpäivystystä lopetettu tässä viimeisen parinkymmenen vuoden aikana.

Minä ymmärrän todellakin sen paikallisen tunteen, mikä tähän liittyy, mutta tässä on vedottu näihin etäisyyksiin. Minä tuossa nopeasti katsoin omaa hyvinvointialuettani, jossa on tosiaan toistakymmentä vuotta sitten tämä keskittäminen tehty: Kivijärvi, Kyyjärvi, Karskula, Kannonkoski, Pihtipudas, Viitasaari — kaikissa on ollut jo pitkän aikaa toistasataa kilometriä perusterveydenhuollon yöpäivystykseen, ja näistä pisin on Pihtipudas, 141 kilometriä. [Hanna Sarkkinen: Siellä ei ole 100 000:ta asukasta!] Nyt jos me katsotaan Oulaskankaan alueen tulevaa tilannetta, missä on vedottu näihin etäisyyksiin, ja jos katsoo Kokkolaan, mikä on lähin päivystysyksikkö monelle, siellä on Nivala, Ylivieska, Haapajärvi, Pyhäjärvi, Sievi, Kalajoki, missä on kahdessa yli sata kilometriä. Tässä on ehkä annettu vä-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 92/2025 vp

hän semmoista ajatusta, että tästä tulee jotenkin poikkeuksellinen tilanne valtakunnallisesti, mitä se ei tule olemaan. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Mikkonen, Krista.

18.27 Krista Mikkonen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin haluan kiittää tämän kansalaisaloitteen tekijöitä ja haluan kertoa, että vihreät ovat mukana myös tässä vastalauseessa. Meidän edustajamme ei valitettavasti ollut tuossa valiokunnan kokouksessa, mutta tuemme sitä esitystä, että todellakin kaikilla hyvinvointialueilla olisi oikeus järjestää ympärivuorokautista perusterveydenhuollon päivystystä.

Silloin kun hyvinvointialueet luotiin, kyllähän se lähtökohta oli se, että siellä alueella on paras tietämys, miten palvelut kannattaa järjestää ja missä niitä tarjota. Ihmettelen sitä, että tässä on todellakin hallitus lähtenyt siitä, että valtioneuvosto päättää, missä saa tehdä mitään. Nyt tietysti Oulaskangasta jos ajattelemme, niin juuri tämä väkimäärä, etäisyydet, palvelutarve aivan ilmeisesti puoltavat sitä, että siellä jatkossa myös tätä päivystystä voidaan järjestää — asiakasturvallisuus, potilasturvallisuus ja myös se, että säästöjä ei todellisuudessa tule. Mutta yhtä lailla meillä on myös muita alueita, joissa hyvinvointialueen pitäisi itse saada päättää siitä, järjestääkö päivystystä Pohjois-Savossa — Varkaus, Iisalmi — tai siellä Salossa. Se on juuri se idea [Puhemies koputtaa] tässä hyvinvointialueuudistuksessa, että se alue itse tietää parhaiten, ja tämä meidän tulee sinne sallia.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Sitten edustaja Hamari.

18.28 Lotta Hamari sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kiitän myöskin tämän tärkeän kansalaisaloitteen tekijöitä.

Kyllä tämä vielä voitaisiin perua, ja nyt meillä on todella iso äänestys tulossa perjantaina. Vetoankin hallituspuolueiden edustajiin, että pelastatte tämän Oulaskankaan päivystyksen. Viimeksi kun tästä sairaalaverkosta äänestettiin, silloin edustajat Antikainen, Lundén, Polvinen, Eestilä ja Hänninen äänestivät päivystyksen lakkautuksia vastaan — kiitos siitä — ja edustajat Kangas ja Heikkinen olivat poissa tästä äänestyksestä. Ministeri Juusokin on sanonut, että Oulaskangas on nyt eduskunnan käsissä, ja näin todella on, ja itse asiassa on pakko sanoa, että se on nyt hallituspuolueiden edustajien käsissä. Tämä järjetön päätös voidaan vielä perua perjantain äänestyksessä. Miksi tämä on järjetön päätös? Tässä kuulumme jo näistä säästöistä, 1,1 miljoonaa, eikä se edes välttämättä ole tuo säästö, kun mietitään näitä kuljetuksia, Kela-taksia ja ensihoidon kuljetuksia. Lisäksi tässä on iso riski sille, että osaaminen ei tuolla säily.

Joten tässä on tosi isoista asioista nyt kyse, ja vetoan hallituspuolueiden edustajiin perjantain äänestyksessä. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kallio.

18.29 Vesa Kallio kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Aluksi tästä logiikasta, että jos joskus on tehty joitakin päätöksiä, niin niitä päätöksiä voidaan tehdä tulevaisuudessakin. Se on aika korni.

Tänään puhumme Oulaskankaasta, mutta se toimii niin sanotusti esitaistelijana suurelle osalle Suomea, myös itäiselle Suomelle. Sairaalat ovat, niin kuin aiemmin monta kertaa on

Pöytäkirjan asiakohta PTK 92/2025 vp

todettu, maakuntien elinvoimaa, turvallisuudentunnetta ja myös sisäistä turvallisuutta luovia elementtejä. Tässä kohtaa on myös hyvä palauttaa mieliin joiltain osin se lausuntopalaute, jota hallitus ei huomioinut tätä epäonnista päätöstä tehdessään: ”Herättää huolen potilasturvallisuuden vaarantumisesta.” ”Vaikeuttaa tasapuolisten palveluiden toteuttamista.” ”Hyvinvointialueen tulee itse voida päättää sairaaloidensa palveluvalikoimasta ja päivystyksen tasosta.” ”Yöpäivystysten lakkauttaminen heikentää kansalaisten hoitoonpääsyä ja oikeutta saada hoitoa.” ”Hallituksen esitys perustuu tilastoihin ja yleisiin oletuksiin.” Listaa voisi jatkaa pitkälti, mutta tämä kertoo jo riittävästi. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Sarkkinen.

18.30 Hanna Sarkkinen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Toivon todella, että hallituspuolueiden edustajat kuulevat alueen ihmisten hätähuudot ja tässä keskustelussa esitetyt faktat.

Ensinnäkin: Oulaskankaan yöpäivystyksen lakkauttamisesta ei todella tule säästöä, ja Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue Pohde haluaa jatkaa yöpäivystystä.

Toiseksi: Alueella on iso, yli 100 000 asukkaan väestöpohja. Tämä on enemmän kuin monella pienellä hyvinvointialueella on asukkaita.

Kolmanneksi: alueella on pitkät etäisyydet, ja päivystyksen lakkautus siirtää päivystyksen sata kilometriä nykyistä kauemmas.

Neljänneksi: alueen väestön palveluiden saavutettavuus heikkenee, ja tämä voi vähentää palveluihin hakeutumista ja siten vaarantaa turvallisuutta ja turvallisuudentunnetta.

Viidenneksi: alueen ihmisten yhdenvertaisuus vaarantuu, kun Oulun eteläisen alueen asukkaita kohdellaan eri tavalla kuin muualla Suomessa.

Arvoisa puhemies! Helsingistä käsin ei pidä sörkkiä alueiden peruspalveluverkkoa. [Krista Kiuru: Näin on!]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Sitten seuraavaksi edustaja Merinen.

18.32 Ville Merinen sd (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Koska on näin iso asia ja nopeasti kerännyt tämän 50 000 ääntä tämä kansalaisaloite, niin tietysti olisin toivonut, että Suomen terveysministeri olisi ollut paikalla, joka on tehnyt tämän päätöksen tästä sairaalaverkkolaista tai ollut sen taustalla. Olisi jotenkin asiallista olla paikalla. [Juha Mäenpää: Marinin tekemä laki!] — No, se on teidän hallitusohjelma. — Kuitenkin sillä alueella suurin osa ihmisistä on kirjoittanut tämän aloitteen, ja jotenkin olettaisi, että sen alan ministeri olisi paikalla.

Sitten ehkä toisena juttuna se, että luin lehdestä, että yksi edustaja oli avautunut, että on tullut paljon uhkauksia. Se on mielestäni tosi asiatonta, vaikka tämä menee tunteisiin. Ymmärrän, että harmittaa ihmisiä tosi kovasti, mutta semmoinen toivottavasti ei jatku, ja se ei edistä millään tavalla tällöin asioiden eteenpäinvientiä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Siponen.

18.33 Markku Siponen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Täällä aiemmin iltapäivällä käsiteltiin alkoholin vapauttamista, ja silloin salissa riitti edustajia.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 92/2025 vp

Nyt kun on kyse sairaaloiden pelastamisesta, niin harmittavan harvat ovat täällä rivit. Ehkä se kertoo siitä linjavallinnasta, mikä hallituksessa on ollut, että aiemmin olutveroa alennettiin ja saatiin muutaman sentin alennus oluttölkkiin, ja suunnilleen sama summa sitten otetaan näitten sairaaloiden alasajosta, se reilu parikymmentä miljoonaa. Kyllä se on arvovallinta.

Edelleen hämmästelen sitä, että täältä ministeriäitiöstä, hallitusaitiosta, norsunluutornista lähdetään määräämään, missä sairaaloissa saavat yöllä päivystää lääkärit. Kyllä siinä jää se pienen ihmisen asia unohduksiin. Erityisesti maakuntien reuna-alueilla, vaikkapa Pohjois-Savossa Iisalmen ja Varkauden yöpäivystysten lakkautukset, monella ihmisellä matka sinne yöpäivystykseen pitenee.

Mutta hyvä asia on se, että vieläkään ei ole myöhäistä tähän asiaan vaikuttaa. Perjantaina on tulossa äänestys, ja siinä hallituspuolueiden edustajat pystyvät vielä tämän asian kääntämään parhaaksi.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Väyrysellä oli vielä tähän liittyen. [Krista Kiuru pyytää vastauspuheenvuoroa]

18.34 Ville Väyrynen kok (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Tässä on nytten paljon moitittu tätä ministeriön ohjausta. Taisi olla edellisellä kaudella, kun itse olen elänyt terveydenhuollon ammattilaisena tilanteen, jossa nykyisen opposition, silloisen hallituksen, ministerit kyllä hyvin vahvasti ohjasivat kansallista terveydenhuoltoa: siitä, missä saa leikata virtsarakkosyöpää, tai sitä, missä saa leikata robotilla jotain, eli käytiin ihan instrumenttitalolle kertomaan, millä instrumentilla kirurgit saavat leikata missäkin sairaalassa. Sen jälkeen lueteltiin, montako nivelproteesileikkausta saa olla, voiko leikata haimasyöpää jossain, voiko leikata maksaa, voiko leikata vaativaa selkäkirurgiaa — ja ongelma oli se, että kukaan ei määritellyt vaativaa selkäkirurgiaa. Niin että jos joku tässä kuulostaa omituiselta, niin nimenomaan se paheksunta siitä, että ministeriö ohjaa terveydenhuollon toimintaa. Siitä on kokemusta.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kiuru saa kyllä puheenvuoron. — Otetaan Suhonen, Eestilä, Berg, Kangas ja sitten vielä Kiuru. [Juha Mäenpää: Ja Mäenpää!] — Suhonen.

18.35 Timo Suhonen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tämä kansalaisaloite on tärkeä, ja varsinkin valiokunnassa tehty vastaesitys siitä, että hyvinvointialueilla pitäisi saada itse päättää ympärivuorokautisista päivystyksistä. Se vasta tärkeää olisikin.

Arvoisa rouva puhemies! Jouduin konkreettisesti itse kokemaan sunnuntaina Varkaudessa päivystyksen tarpeen. Pakollisista terveyssyistä hakeuduin päivystykseen, ja tuolloin sunnuntaina päivystyksessä sinä aikana, kun siellä olin, kävi toistakymmentä asiakasta. Todella näin ja koin sen, että päivystykselle oli tarpeensa sunnuntainakin. Kun ajattelen, että nämä kaikki asiakkaat joutuisivat tien päälle ajamaan sen 75 kilometriä Varkaudesta Kuopioon päivystykseen, on käsittämätöntä, miten tämä toisi säästöjä, inhimillisistä kärsimyksistä puhumattakaan.

Arvoisa rouva puhemies! Haluaisin saada vielä tarkan tiedon siitä, miten paljon Varkauden ja Iisalmen sairaaloiden ympärivuorokautisten päivystysten lakkauttaminen muka tuo säästöjä ja millä perusteella niitä säästöjä tulee.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 92/2025 vp

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Eestilä.

18.36 **Markku Eestilä kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jos valtio kaventaa hyvinvointialueen perustuslaillista itsehallintoa, niin perusteiden pitäisi olla pysyvät, ja perusteiden pitäisi olla minun mielestäni esimerkiksi niin, että potilasturvallisuutta edistetään, sosiaalisia perusoikeuksia edistetään tai sitten koko sotehallintojärjestelmää muokataan uuteen uskoon. Näiden pitäisi olla perusteena, mikäli valtio tekee väliintulon, koska järjestämisvastuuhun kuuluu hyvinvointialueille palvelukokonaisuudesta.

Minusta se on koko tämän kansalaisaloitteen ydin, että puolustetaan juuri tätä hyvinvointialueen itsehallintoa. Itse kuulun siihen kansanedustajajoukkoon, joka näkee, että tässä laskettiin kynnystä liian alas. Eli hyvinvointialueen tulisi itse saada päättää asioista.

Iisalmessa on kolme vuodeosastoa Iisalmen sairaalan yhteydessä ja psykiatrinen osasto päihdeyksiköineen ja selviämisyksiköineen, mutta siellä ei ole kohta lääkäreitä eikä päivystystä. Koen, että potilasturvallisuus ei kyllä tällä tavalla edisty.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Berg.

18.37 **Kim Berg sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Eestilä vei oikeastaan sanat suusta tuolla äskeisellä puheenvuorolla. Olen ihan täysin samaa mieltä.

Ensinnäkin silloin kun sairaalaverkkoa laajemminkin käsiteltiin viime syksynä, tätä esitystä perusteltiin sillä, että tällä saadaan paljon säästöjä aikaan. No, nyt valiokunnassa kun ollaan käsitelty, on ihan niin sun näin, tuleeeko ollenkaan säästöjä aikaan ja jos tulee, niin säästöt tulevat olemaan hyvin pieniä ja loppujen lopuksi vielä hyvin epävarmoja.

Se oleellisin asia on nytten kun hyvinvointialueet on perustettu, että hyvinvointialueilla on valta päättää siitä, minkälaista palveluverkostoa ja minkälaista palvelujärjestelmää he hyvinvointialueilla tulevat kansalaisille tarjoamaan sillä rahoituksella, minkä he valtiolta saavat tiettyjen kriteerien mukaisesti.

Ymmärrän sen, että Oulaskankaan kansalaiset ovat kokeneet tässä epäoikeudenmukaisuutta, kun Kouvolan osalta sitten yhtäkkiä tehtiinkin ratkaisu, että todettiin, että säästöjä ei synny ja vedettiin esitys takaisin. Ymmärrän, että se, mistä syystä nyt Oulaskankaan osalta ei toimitakaan saman linjan mukaisesti, aiheuttaa hämmennystä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kangas.

18.39 **Antti Kangas ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Oulaskankaan perusterveydenhuollon yöpäivystyksen loppuminen on valtava aluepoliittinen isku. Siellä on 120 000 hengen väestöpohja taustalla ja asiointimatkat kasvavat jopa 200 kilometriin. Kuitenkin pitää muistaa se, että kun aluetta verrataan johonkin muuhun alueeseen, niin me ollaan varsin tiheästi asuttua maaseutua, ei mitään Itä-Lapin korpea tai muuta harvaan asuttua aluetta.

Kuitenkin pitää muistaa, että tähän ei tule kellekään varmasti yllätyksenä. Oulaskankaan sairaalan palveluiden alasajo alkoi 2014 Rehulan kaudella, ja sitä on systemaattisesti jatkettu alaspäin, niin kuin koko Suomessa palveluverkon karsintaa. [Hanna-Leena Mattilan välihuuto] Sikäli pidän hiukan erikoisena sitä keskustelua, että nämä asiat olisivat tulleet oppositiollekin yllätyksenä, koska oppositio on itse aikanaan ollut vaikuttamassa näihin raportteihin ja päätöksiin.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 92/2025 vp

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Ja sitten edustaja Kiuru, Krista.

18.40 **Krista Kiuru sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos mahdollisuudesta kommentoida edustaja Väyrysen puheenvuoroa, ja siinä kyllä taas ruovittiin pahnanhajummaisista. Kuulkaas, edustaja Väyrynen, te taisitte kuulua siihen kansalaisvaltuuskuntaan, joka ainakin halusi leikata Jyväskylässä ihan kaikkea, ja kyllä ministeriössä myös järjeä kuunneltiin ja myöskin näiden alueiden omia hyviä näkemyksiä. Miksi te ette sitten ajattele, että teidän leikkaustoimintanne säilyttämisen sijasta myös muilla alueilla voisi olla hyviä argumentteja oman perustason yöpävystyksensä säilyttämiseen? Minusta se on kyllä käsittämätöntä, ettei edes niin pitkälle voitu oman nenän yli nähdä.

Haluan sanoa teille, arvoisa puhemies, että jos kerran hallitus tekee tämän päätöksen siksi, että tämä säästää, niin sitten laitetaan eurot riviin ja katsotaan, säästääkö tämä. Nyt on niin, että viisi potilasta ratkaisee sen. Jos viisi potilasta menee enemmän — kuten ovat nämä kansalaisaloitteen tekijät todenneet, että niin paljon menee, ja myöskin hyvinvointialue — niin silloin käy niin, että 1,8 miljoonaa euroa tulee lisää kuljetuskustannuksia, yksistään kuljetuskustannuksia. Ja jos käy niin, että ensihoitoa ei voi enää järjestää tällä nykyisellä resurssilla siellä vaan tarvitaan lisää autoja sen takia, että vastinajat menevät niin pitkäksi, niin silloin tämä maksaa vielä enemmän. Tämä on joka tapauksessa kallis päätös ja inhimillisesti aivan väärä liike.

Älkää perustelko sellaista, joka ei ole edes hallituksen oman linjan mukaista. Niin kuin Purra sanoi: jos tehdään huonoja päätöksiä eikä säästöjä synny, ne voidaan perua. Missä on peruminen tässä asiassa? [Puhemies koputtaa] Ei ole näkynyt.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Pidetään minuutin mittaisia, ja koska täällä nyt vähän vielä kielenkannat ovat kiihkeällä tuulella, niin vielä Siponen, Mäenpää ja Väyrynen, ja sitten mennään. — Siponen.

18.42 **Markku Siponen kesk** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Ensinnäkin tuohon edustaja Kankaan puheenvuoroon liittyen: Kyllä se on tämä hallitus, joka kantaa nyt vastuun tämän hallituksen tekemisistä, mutta siitä olen Kankaan kanssa samaa mieltä, että ehkä tässä tuli jopa jonkunlainen työtaturma tälle hallitukselle, koska sitä Oulaskangasta tiputettiin jopa kaksi pykälää sieltä päivystyksestä alaspäin. Olisivat varmasti kaikki pystyneet hyväksymään sen, että siellä olisi säilytetty se perusterveydenhuollon vastaanotto, mistä me ollaan varmaan laajasti yhtä mieltä, mutta nyt siellä tultiin kaksi pykälää alaspäin.

Edustaja Eestilällä oli loistava puheenvuoro. Voisin jatkaa sitä vielä pidemmälle: kun tässä tuli esille, että Iisalmessa on laajat vuodeosastot ja niin edelleen, niin siellä saattaa jatkossa jopa olla lääkäri, joka ei saa vastaanottaa potilaita — ei saa vastaanottaa potilaita. Se täältä Helsingistä käsin tullaan määrittelemään.

Ja vielä edustaja Väyrykselle tästä, kun kävitte läpi näitä kirurgisia operaatioita ynnä muita, mitä missäkin tehdään. Nyt on kyse perusterveydenhuollon yövastaanotosta, yöpävystyksestä, josta ihmiset ovat laajasti huolissaan.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Ja sitten edustaja Mäenpää. — Ja vielä Väyrynen, ja sitten mennään puhujalistalle.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 92/2025 vp

18.43 **Juha Mäenpää ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tuossa äsken Oulaskangasta verrattiin Kouvolaan, ja minulla on itselläni sellainen käsitys, että siinä varmaan Kouvolan osalta asiassa painoi se, että siellä on ymmärtääkseni varuskunta hyvin lähellä ja uskon, että se vaikutti siihen asiaan.

Mutta, edustaja Mattila, kun täällä puhui, niin kyllä minä haluan, vaikka te sitä kuinka kiistätte, te kaikki keskustalaiset siellä, niin te jätitte viime hallitusneuvotteluissa tyhjän paperin. Te ette halunneet hallitukseen. Tämä hallitus nyt on tehnyt näitä päätöksiä, se on ihan totta, [Keskustan ryhmästä: Nyt on väsynyttä!] mutta te olette rakentanut viime hallituskaudella, te, sosiaalidemokraatit ja keskusta, [Keskustan ryhmästä: Surkeita päätöksiä!] te olette viime hallituskaudella rakentaneet tämän rahoituslain tämän sote-homman puolesta ja laiksi tätä varten. [Keskustan ryhmästä: Muuttakaa se!] Me elämme nyt sen lain [Krista Kiuru: Se ei liity tähän millään, kun te itse teitte tämmöisen säästön! — Hanna Sarkkinen: Se ei liity tähän!] mukaan. — Tämä liittyy siihen. Tämä liittyy siihen. Älkää nyt väittäkö. Me eletään teidän tekemienne lakien mukaan, ja tämä on valitettavaa, [Puhemies koputtaa — Krista Kiuru: Ei täällä mitä tahansa saa puhua!] mutta näin muka pitää elää.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: No niin, kuten sanoin, kuunnellaan kaikkia puheenvuoroja. — Sitten vielä Väyrynen, ja sitten mennään ainakin hetkeksi aikaa puhujalistaan.

18.44 **Ville Väyrynen kok** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, rouva puhemies! Lähinnä sen takia pyysin puheenvuoron, että ilmeisesti ihan ei mennyt läpi se, mitä minä kritisoin. Minulla ei ole mitään kansalaisaloitteita ja kansalaisaktiivisuutta vastaan. Kuten edustaja Kiuru totesi, niin koen suurta ylpeyttä siitä, että pystyin vaikuttamaan Keski-Suomen tilanteeseen, mutta sillä ei ole sinänsä tämän hetken kanssa tekemistä. Se, mitä minä kritisoin, oli se, että täällä ihmetellään ministeriön puuttumista suomalaiseen terveydenhuoltojärjestelmään. Se, mitä minä ihmettelin, oli se, että edellisellä kaudella oli aivan ok mennä instrumenttitalolle ja nytten se perusteena ja tavallaan niin kuin metodina on jollakin lailla muuttunut tuomittavaksi. Tämä oli se, mitä minä kritisoin, en suinkaan kansalaisaloitetta, mikä on itse asiassa erittäin hyvin laadittu. Minä todellakin siihen kannustan, ja toivon, ettei tätä minun kritiikkiäni ymmärretty väärin. Se ei kohdistunut kansalaisaloitteeseen vaan aavistuksen ehkä ruusunpunaisten lasien läpi tulleeeseen ja hieman itsekritiikittömään kritiikkiin. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: No niin. — Stten mennään ainakin joksikin aikaa puhujalistaan. Edustaja Nikkanen.

18.45 **Saku Nikkanen sd:** Arvoisa rouva puhemies! Ihan ensin täytyy kyllä käyttää ikään kuin vastauspuheenvuoro edustaja Mäenpäälle. Kyllä se nyt vaan on niin, että tämä on ihan suoraan tämän hallituksen tekemä päätös ja linjaus ja laki. Se ei liity millään tavalla soteuudistukseen. Tämä on vielä siinäkin mielessä hullua, kun tässä on jo moneen kertaan todistettu se, että ei synny säästöjä. Tavallaan tämän rinnastaminen siinäkin mielessä siihen soteuudistukseen on jotenkin täysin jopa absurdi ajatus.

Arvoisa rouva puhemies! Tosiaan nyt käsittelyssä olevassa kansalaisaloitteessa ehdotetaan muutettavaksi terveydenhuoltolain sääntelyä siten, että Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue saa ylläpitää ympärivuorokautista perusterveydenhuollon päivystystä Oulas-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 92/2025 vp

kankaan sairaalassa. Vaihtoehtoisesti ehdotetaan terveydenhuoltolain muuttamista siten, että yliopistollista sairaalaa ylläpitävällä hyvinvointialueella olisi oikeus järjestää päättämällään tavalla ympärivuorokautista perusterveydenhuollon päivystystä aluesairaалansa yhteydessä, jos väestön palvelutarve sitä edellyttää. Tämä vaihtoehto on myös opposition yhteinen tahtotila. Aloitteessa vedotaan Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueen eteläisen alueen väestöpohjan suuruuteen, joka on noin 120 000 asukasta, sekä pitkiin etäisyyksiin.

Arvoisa rouva puhemies! Tilanne on hyvin samanlainen kuin kotikaupungissani Salossa. Salossa toimii yksi Salon sairaala, jossa ympärivuorokautinen yöpäivystys päättyi juurikin tämän sääntelyn nojalla 1.10.2025 eli noin viikko sitten. Salon alueen väestöpohja on myös suuri, noin 60 000 asukasta, ja etäisyys on pitkä potilaskuljetuksilla myös Salon ja Turun välillä, pisimmillään Särkisalon Petun saaresta tai Someron takakulmilta, joista matkaa kertyy hieman vajaat 100 kilometriä, ja matka-aika saattaa riippua vähän siitä, miten lossit kulkevat, saattaa olla yli kaksikin tuntia.

Yhtenä pelkona näiden päivystysten lakkauttamisissa on, että päivystyksen siirtyessä kauemmas voi syntyä tilanteita, joissa hoitoon ei hakeuduta ajoissa ja tilanne voi olla aamulla huomattavasti heikompi. Savosta olemme kuulleet jo, miten päivystys on ajautunut melkoiseen ruuhkaan, ja jo aiemmin olemme kuulleet myös TYKSiin Turun päivystyksen suunnasta samaa.

Noin viikko sitten suljetun Salon päivystyksen vaikutuksista on toki vielä aikaista sanoa, mutta saamieni tietojen mukaan kuljetukset ovat ainakin jo huomattavasti lisääntyneet. Salossa on tilalle luvattu liikkuvaa päivystysyksikköä, mutta se on silti aika laiha lohtu, sillä juurikin hiljattain Salon alueelta on yksi ambulanssi vähennetty, eli vaikutus taitaa olla aika lailla plus miinus nolla.

Mielestäni olisi edes jonkinlaista vastuunkantoa hallitukselta antaa kohdennettua resursia päivystysmuutosten myötä kiistatta lisääntyviin potilaskustannuksiin. Oma lukunsa Salossa on vielä sekin, ettei edes perusterveydenhuollon päivystystä sallittu, ja vaativa leikkaussalitoimintakin keskitettiin Turkuun, [Krista Kiuru: Vaikka se oli TYKSiin osa!] — nimenomaan, samaa sairaalaa. — Tämän ja monen muun valtionhallinnon viheliäisten ja suorastaan vihamielisten säästöohjelmien vaikutukset koetaan kyllä Salossa hyvinkin raskaasti ja myös monella muulla paikkakunnalla. Salossa tilalle toki tarjotaan vain kaupunkia halkovaa tunnin junaa, jonka pikavuoro ei paikkakunnalla edes pysähdy, ja senkin maksamiseen saavat salolaiset ihan itse osallistua. [Juha Mäenpää: Bernerin—Saarikon juna]

Tämä hallituksen päätös päivystysten lakkauttamisesta toteuttaa hallitusohjelman kyseenalaista tavoitetta keskittää päivystyksiä, mutta se ei suoranaisesti perustu säästöihin, kuten olemme tässä salissa jo useasti kuulleet, vaan laajempaan rakenteelliseen uudistukseen, jonka tarkoitusperät ovat jääneet vähintäänkin epäselviksi. Tämä uudistus ei ole aiemmin, Marinin hallituksen aikana tehdyn soteuudistuksen mukainen muutos, kuten jo aikaisemmin todettiin, koska siinä uudistuksessa haluttiin parantaa perusterveydenhuollon palveluita, ei heikentää niitä. Tämä on vain ja ainoastaan tämän hallituksen kynästä. Tällaista leikkausta ei soteuudistus ole edellyttänyt.

Arvoisa rouva puhemies! Itsehallinnollisten hyvinvointialueiden tulisi ainakin itse saada päättää oman alueensa merkittävästä palveluverkon heikennyksestä. Hallitus voisi vielä peruuttaa tämän säästötoimen tarpeettomana ja varmistaa sairaaloiden yöpäivystyksien täysimääräisen toiminnan jatkossakin. Huoltovarmuudenkin kannalta näkisin hyvänä asi-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 92/2025 vp

ana, että meillä Suomessa olisi laaja sekä laadukas hajautettu sairaalaverkko, sillä sellaista on vaikea horjuttaa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Berg.

18.51 **Kim Berg sd:** Arvoisa puhemies! Ihmiset nousivat vastarintaan, kun suunnitelmat Oulaskankaan ympärivuorokautisen päivystyksen lakkaamisesta tulivat ilmi. He eivät halunneet, että yöpäivystys suljetaan, ja kyseenalaistivat hallituksen perustelut päätöksen taustalla. Sen takia sosiaali- ja terveysvaliokunnassa on käsitelty kansalaisaloitetta Oulaskankaan ympärivuorokautisen perusterveydenhuollon päivystyksen mahdollistamisesta. Oulaskankaan sairaalan vaikutusalueella asuu noin 100 000 ihmistä, ja yöpäivystyksen päättyminen tarkoittaa, että Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueen eteläisimmistä osista ajetaan jatkossa 200 kilometriä Oulun yöpäivystykseen. Matkaan menee enimmillään aikaa noin kaksi ja puoli tuntia.

Sosiaalidemokraateista kansalaisaloitteessa ollaan oikealla asialla. Nostamme vasemmistoliiton, keskustan ja demareiden yhteisessä vastalauseessa esille, että Oulaskankaan ympärivuorokautinen päivystys on perusteltu. Myös valiokunnassa saamamme asiantuntijalausunnat tukevat kansalaisaloitteen viestiä. Ehdotamme, että jatkossa kaikilla hyvinvointialueilla olisi oikeus itse päättää ympärivuorokautisen perusterveydenhuollon päivystyksen järjestämisestä hyvinvointialueellaan.

Arvoisa puhemies! Eduskuntasalissa on puhuttu lukemattomia kertoja julkisen terveydenhuollon tilanteesta. Olemme aiemmin tehneet välikysymyksen sosiaali- ja terveydenhuollosta keskittyen erityisesti niihin päätöksiin, joita Oulaskankaan päivystyksen sulkeamisen taustalla myös on. Orpon—Purran hallitus on hakenut säästöjä karsimalla sairaaloiden palveluista ja perustason terveydenhuollon päivystyksistä. Tämä ei ole oikein.

Suomessa välimatkat ovat monin paikoin pitkiä, ja tällöin on tärkeää miettiä erityisen tarkasti kokonaisukua väestön tarpeet ja turvallisuus huomioiden. Yöpäivystysten lopettaminen vaikuttaa muun muassa ensihoidon työkuormaan ja kustannuksiin, kun ajomatkat pidentyvät, sekä jatkohoidon tarpeeseen, kun tarpeellisen, jopa kriittisen hoidon saaminen pitkittyy.

Kaikista keskeisintä on, ettei hallitus lähde sanelemaan liian yksityiskohtaisesti hyvinvointialueiden asioita. Yksityiskohtaiset päätökset kuuluvat hyvinvointialueille, sillä niitä pitää tarkastella laajemmin osana muita palveluita ja niiden kehittämistä. Vain näin pystytään tekemään oikeasti järkeviä päätöksiä. Niin kuin Oulaskankaankin osalta, jos kokonaisuutta ei kunnolla mietitä, ei kustannuksiakaan pystytä arvioimaan eikä merkittäviä säästöjä synny. Valtiovarainministeri Purra totesi Kouvolan yöpäivystyksen yhteydessä, että päätöksiä voidaan purkaa, mikäli selviää, että säästöjä ei välttämättä synny. Kouvolan osalta näin toimittiin, mikä on hyvä asia, mutta miten nyt yhtäkkiä linja muuttui Oulaskankaan osalta?

Arvoisa puhemies! Hyvinvointialueet tarvitsevat ja olisivat jo aiemminkin tarvinneet työrauhan toteuttaakseen tärkeää tehtäväänsä julkisten sotepalveluiden järjestämisestä ja toimivuuden takaamisesta. Orpon—Purran hallituksen lukuisat leikkaukset hyvinvointialueilta, rahojen siirtäminen hyvinvointialueilta yksityisten terveysjätien taskuun ja haluttomuus pidentää alijäämien kattamisaikaa ovat myös ajaneet hyvinvointialueet vaikeaan tilanteeseen. Tulos on näkyvillä, sillä moni suomalainen on huolissaan sosiaali- ja terveydenhuollon tulevaisuudesta ja siitä, saavatko he hoitoa tarvitessaan.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 92/2025 vp

Arvoisa puhemies! Luottamuksen rapautumisesta on turha syyttää oppositiota tai viime hallituskauden soteuudistusta. Soteuudistuksella luotiin vain seinät. Orpon—Purran hallitus on nyt vastuussa niiden täyttämisestä. Hallituspuolueet voivat katsoa omaa toimintaansa ja nyt käsittelyssä olevaa kansalaisaloitetta. Oulaskankaan päivystyksen lopettaminen on yksi valaiseva esimerkki siitä, minkälaisilla toimilla luottamus julkiseen terveydenhuoltoon viedään.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kallio.

18.56 Vesa Kallio kesk: Arvoisa rouva puhemies! Hallituksen pakottavalla lainsäädännöllä tekemän pakkokauko-ohjauksen sijaan hyvinvointialueiden tulee voida saada rakentaa palvelukokonaisuutensa oman alueen väestörakenteen tarpeen pohjalta. Alueilla tiedetään varmasti paremmin kuin hallituksen ja ministeriöiden ikkunattomissa huoneissa, mikä on alueiden olosuhteet huomioiden paras tapa toimia, puhumattakaan täällä jälleen kerran kuullusta perussuomalaisten asian vierestä puhumisesta. Esimerkiksi Etelä-Savossa on vapaa-ajan asuntoja noin 50 000, ja kesäisin alueen väestö kaksin-, jopa kolminkertaistuu. Suuri osa heistä tulee täältä pääkaupunkiseudulta. Hyvinvointialueiden on huomioitava tämä, eli päivystys ja kiireellinen hoito on mitoitettava reippaasti yli oman väestön tarpeen, ja tämä pätee monella muullakin vastaavatyypisellä alueella. Tämä olisi voitava ottaa huomioon myös päivystyksestä päätettäessä ja jättää päätöksenteko alueen itsensä tehtäväksi.

Arvoisa puhemies! Koska tämä on sama aihe kuin viime vuonna joulun alla, niin samat lausunnot edelleen pätevät, ja otan tähän loppuun vielä sieltä sitaatin Akavan lausunnosta: ”Sosiaali- ja terveydenhuolto on tärkeä osa kokonaisturvallisuutta. Päivystystoimintaan pitää varmistaa riittävät resurssit koko maassa, eivätkä pitkät välimatkat saa vaarantaa kiireellistä hoitoonpääsyä, henkeä tai terveyttä. Akava kiinnittää erityistä huomiota esityksen puutteellisiin laskelmiin ja vaikutusarvioihin. Vaikutukset osaavan työvoiman saamiseen, työn mielekkyyteen ja motivaatioon, koulutukseen ja harjoittelupaikkoihin, osaajien määrään ja alueelliseen sijoittumiseen sekä mahdolliseen muuttohalukkuuteen on arvioitava huolellisesti.” Nythän on jo nähty, että nämä eivät mitkään ole pätenneet.

Tämän kansalaisaloitteen hyväksyminen Oulaskankaan osalta on avaus sille, että Suomessa palataan askel takaisin kohti hyvinvointivaltiota ja valtiota, joka on kaikkien suomalaisten puolella. —Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Siponen.

18.58 Markku Siponen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Ensiksi sivuan samaa aihetta, jota aiemmin toinenkin edustaja toi tuossa esille, että vaikka olisi kyse kuinka tärkeistä alueen ihmisten asioista, niin sellaisia uhkauksia, mitä ovat alueen kansanedustajat saaneet osakseen, ei tietenkään kenenkään pidä hyväksyä. Toisaalta myöskin arvostan sitä, että täällä on edustajia paikalla tälläkin hetkellä puolustamassa oman alueen palveluja, puhumassa niistä. Toki olisi hienoa, että heitä olisi vielä enemmän paikalla.

Nostan tässä nyt keskusteluun yhden näkökulman, joka ei ole vielä tänään ollut suuresti esillä. Tässä jokunen viikko sitten olivat täällä eduskunnassa vierailulla yläsavolaiset kunnat ja yläsavolaiset yritykset. Ehkä hieman yllättäenkin näitten kärkiyritysten käyttämissä esityksissä, puheenvuoroissa, toistui monissa tämä yöpäivystyksen tärkeys nimenomaan

Pöytäkirjan asiakohta PTK 92/2025 vp

osana sitä alueen asukkaitten, työntekijöitten turvallisuudentunnetta ja sitä, että esimerkiksi kolmivuorotyönä pyörivien suuryritysten henkilökunnalle se on yksi tekijä kuitenkin, että on se palvelu, yöpäivystys, lähellä. Myöskin tämä elinkeinoelämän näkökulma on meidän tärkeä muistaa ja tunnustaa. Pohjois-Savosta Iisalmi ja Varkaus ovat vientiteollisuuden vetureita, on paljon työpaikkoja näissä isoissa yrityksissä kiinni. Ei ole väärin heidänkään mielipidettään kuunnella.

Arvoisa rouva puhemies! Tämä alueellinen tasa-arvo, alueiden tasapuolinen kohtelu, on noussut esille. Täällä salissakin, niin kuin valiokuntakeskustelussakin, nousi esille se, että alueet eivät pysty itse tekemään päätöksiä, vaan sen takia täältä hallituksen ja ministeriöiden täytyy tehdä ne päätökset alueiden puolesta. No kohtelevatko nämä päätökset, mitä hallituksen toimesta on tehty, alueita tasapuolisesti? Siellä ovat jäämässä yöpäivystykset länsirannikolle 40 kilometrin päähän toisistaan. Kouvolan yöpäivystys peruttiin, vaikka sieltä Kotkaan välimatka on huomattavasti lyhyempi kuin vaikka Oulaskankaan alueella. Onko todella niin, että hallitus on pystynyt tekemään tämän tasapuolisemmin kuin alueet itse? Ei se siltä näytä, ja ei se ainakaan noitten alueen ihmisten näkökulmasta näytä tasapuoliselta.

No, sitten tämä säästöasia, mistä on paljon ollut keskustelua. Oulaskankaan osalta viimeisimmät arviot, mitä tuolla valiokunnassakin on ollut esillä, vuosittaisista säästöistä liikkuvat maksimissaan siellä noin yhdessä miljoonassa eurossa, mutta jokainen voi noista valiokuntakuulemisten asiakirjoista itse lukea, kuinka todennäköistä on edes tämän yhden miljoonan euron säästön saaminen vuosittain. Voi olla hyvinkin niin, että se on paljon pienempi, tai voi se painua jopa sinne miinusmerkkiseksi. Eli kyllä on hyvin vaikeaa säästöillä perustella näitä ympärivuorokautisten päivystysten lakkautuksia.

Tässä Oulaskankaan tapauksessa nämä välimatkat tulevat kasvamaan pitkiksi, on pitkät etäisyydet ja se suuri väestöpohja. Itse tosiaan tulen tuolta Pohjois-Savon alueelta. Tällä hetkellä meidän perheellä on yöpäivystykseen matkaa se noin 50 kilometriä Iisalmeen ja ensi vuoden alusta, jos tämä päätös jää voimaan, matkaa on 140 kilometriä. Vaikka tässä vähätellään etäisyyksien merkitystä, niin kyllä väitän, että sillä on merkitystä vaikkapa näin pienen lapsen vanhempana, kun yöaikaan tulee pienelle lapselle vaikka jotakin hengitysongelmia tai muuta yllättävää, niin, että mietitään, lähdetäänkö ajamaan vai eikö lähdetä, ja soitetaanko ambulanssia ensihoitoon vai eikö soiteta. Kyllä se vaan huomattavasti, kun lähempänä on se palvelu, alentaa kynnystä lähteä, ja kyllähän tämä ikäihmisten kohdalla erityisesti korostuu.

Arvoisa rouva puhemies! Kyllähän tässä lähtökohta ja paras ratkaisu olisi se, niin kuin tässä kansalaisaloitteessa tuotiin esille... Kiitän muuten vielä erikseen kansalaisaloitteen tekijöitä, en ole vielä tänä iltana muistanut kiittää. Saatiin tämä tärkeä asia uudelleen keskusteluun ja ennen kaikkea se, että huomioidaan eduskunnassa se, että alueen asukkailla on vaikutusmahdollisuutta. Kun on tärkeä asia, koetaan tärkeäksi, ollaan koettu epäoikeudenmukaisuutta, niin pystytään se tänne eduskuntaan tuomaan uuteen käsittelyyn. Tämä kansalaisaloitteen ajatus siitä, että hyvinvointialueille annetaan se oma päätösvalta, on tässä tilanteessa ehdottomasti kannatettava. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kokko poissa, edustaja Pitko poissa. — Edustaja Kangas, olkaa hyvä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 92/2025 vp

19.04 **Antti Kangas ps:** Arvoisa rouva puhemies! Haluan ensinnäkin kiittää kansalaisaloitteen tekijöitä. Kansalaisaloite on erittäin hyvin perusteltu ja rakennettu. Siinä ei siis ole asiavirheitä käytännössä lainkaan.

Haluaisin kuitenkin hiukan palata historiaan. Kuten aikaisemmin debattipuheenvuorossa sanoin, tämä linja, missä sote-palveluita keskitetään, on jatkunut viimeisen 25 vuotta, eikä meillä ole mitään muutosta asiaan näköpiirissä. Oulaskankaan osalta päätökset toiminnan supistamisesta aloitettiin vuonna 2014 ja niitä jatkettiin 2017. Oma poikani on yksi viimeisiä Oulaskankaalla syntyneitä lapsia, ja palvelu oli kaikin puolin erinomaista. Silloinkin taisteltiin sen puolesta, että synnytykset saisivat Oulaskankaalla jatkaa.

Tämä Oulun Eteläisen 120 000 asukkaan väestöpohja mielestäni tarvitsisi yöpäävystysten, mutta tilanne on se, mikä on, ja laki on säädetty, ja päävystys on kiinni. En näe kuitenkaan tilannetta niin synkkänä kuin mitä oppositio täällä salissa on sanonut, että tässä menetettäisiin ihmishenkiä ja tämä olisi potilasturvallisuusriski. Totta kuitenkin on se, että hyvinvointialueilla tarvitaan paljon lisää resursseja ensihoitoon. Se on väistämätön tilanne hyvinvointiyhteiskunnassa. Hyvinvointiyhteiskunnan tehtävä on huolehtia kansalaisistaan, ja kun palvelut viedään kauemmas, silloin tarvitaan lisää liikkuvaa hoitoa.

Toinen pointti, mikä minulla on: Minä uskon, että Haapajarvi—Kalajoki-linjan eteläpuolelta, myös omasta kotikuntannastani Sievistä, me tulemme jatkossa asioimaan Soiten hyvinvointialueella Kokkolassa. Näistä kunnista on alle 100 kilometriä tai noin 100 kilometriä Soiten puolelle. Se tuo Pohteelle valtavasti kustannuksia mutta toisaalta ei myöskään heikennä alueen asukkaiden palveluita kovinkaan paljon, sillä Kokkolan asiointimatka on suunnilleen sama kuin Oulaskankaalle.

Sitten mennään siihen, mitä Pohteella on nyt tapahtunut, kun yöpäävystys on ollut noin viikon verran kiinni. Yllätyin valtavasti, kun aukaisin paikallisen maakuntalehden ja luin Oulaskankaan kiirevastaanoton aukioloaikoja. Hallituksen esityksen mukaan kiirevastaanotto voisi olla auki 7:stä 22:een, mutta hyvinvointialue on omalla päätöksellään supistanut aukioloaikaa 8:sta 22:een, eli aamuaukioloa on supistettu tunnilla siitä, mitä hallitus esittää. Tämä päätös on ihan puhtaasti Pohteen, jota johtaa keskustapuolue.

Toinen kysymys, mikä minua itseäni häiritsee suunnattomasti, on se, että niitä viestejä, mitä itsellekin tulee, on valtavasti, ja siellä puhutaan muun muassa sydänkohtauksista, sydänsairauksista, liuotushoidoista, kaikenlaisista semmoisista, mihin perusterveydenhuollon yöpäävystys ei ole voinut tehdä yhtään mitään. Siis vanhuksia etenkin on peloteltu ihan valtavasti sillä, että jos tulee esimerkiksi suoniin tukos, niin sinä kuolet sinne, koska sinä et saa liuotushoitoa, semmoista hoitoa, mitä Oulaskankaalla ei ole annettu. Tämä masinoitu pelottelu on minun mielestäni kaikkein vastuuttomin teko, mitä ihmiset, poliitikot tai tavalliset kansalaiset, voivat tehdä. Siitä ei hyödy kukaan.

Sitten on paljon puhuttu siitä, että perussuomalaiset olisivat nimenomaan ajamassa perusterveydenhuoltoa alas. Meillä on neljän puolueen monipuoluehallitus, ja meitä on varmasti joka puolueessa sellaisia henkilöitä, jotka tätä eivät olisi halunneet tehdä, mutta monipuoluehallituksessa enemmistö päättää ja sillä mennään, eikä siinä itku auta.

Sitten mennään semmoiseen perusasiaan, mitä minä olen paljonkin pohtinut tämän kansalaisaloitteen tiimoilta. Kansalaisaloitteen tarkoituksena on saada kansalaisia huolestuttavia kysymyksiä tänne isoon saliin käsiteltäväksi ja päätettäväksi. Mutta kansalaisaloitteen perustehtävä ei ole se, että sillä muutettaisiin jo säädettyä lainsäädäntöä. Nythän esimerkiksi me ollaan tehty erittäin hankalia säästöpäätöksiä tällä hallituskaudella, varmasti semmoisia päätöksiä, joiden peruminen saa helpostikin aikaan sen 50 000 nimen keräyksen

Pöytäkirjan asiakohta PTK 92/2025 vp

tuolla. Ja minä takaan, että seuraava hallitus väristä riippumatta jatkaa säästöjen tiellä. No, miten näiden säästöjenkin kanssa menisi, jos kansalaisaloite kerättäisiin välittömästi, kun on säästö päätös tullut, ja peruttaisiin kansalaisaloitteen perusteella ne tehdyt säästöt? Tämä kansalaisaloitteen henki ei ole semmoinen, että kun täällä salissa säädetään laki, niin heti perään kerätään kansalaisaloite, että laki saadaan peruttua. Minun mielestäni tämä on lainsäädännöllisesti aika iso kysymys, jos me lähdetään lainsäädäntöä muuttamaan välittömästi sen säätämisen jälkeen kansalaisaloitteen perusteella. Tällainen poukkoileva politiikka luo semmoista poliittista epävarmuutta, mitä varmaan kukaan ei tähän yhteiskuntaan halua.

Lopuksi haluan sanoa, että perussuomalaiset vastustivat suunnattomasti sotea. Nyt on nähty, että sote räjähti käsiin, soten kustannukset räjähtivät käsiin. Tämä on täysin kestämaton malli. Sitä joudutaan varmasti korjaamaan jatkossakin, mutta me elämme tämän asian kanssa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Sarkkinen.

19.10 Hanna Sarkkinen vas: Arvoisa puhemies! On korkea aika ottaa järki käteen. On aika korjata aiemmin sairaalaverkkokäsittelyssä tehty vakava virhe. Oulaskankaalle pitää sallia ympärivuorokautinen perusterveydenhuollon yöpäivystys.

Minä pyydän teiltä, hallituspuolueiden edustajat: korjataan virhe ja annetaan Oulaskankaan yöpäivystyksen jatkaa. Vasemmistoliiton eduskuntaryhmä tulee tukemaan kansalaisaloitetta ja äänestämään sen puolesta perjantaina. Jokainen ääni ratkaisee tulevassa perjantain äänestyksessä, ja vielä ei ole liian myöhäistä ottaa järkeä käteen.

Arvoisa puhemies! Ihmiset alueella kokevat, että hallituspuolueet ovat pettäneet Oulun Eteläisen alueen asukkaat. Kouvolan kohdalla hallitus myönsi virheensä viisaasti ja perui yöpäivystyksen lakkautuksen, mutta Oulaskankaalle ei ole haluttu antaa samaa mahdollisuutta. Hallituksen päätökset ovat alueellisesti eriarvoisia, enkä voi ymmärtää, miksi hallitus on valinnut syrjiä Oulun Eteläistä aluetta. Ja minä kysyn: Miksi Kouvola sai jatkaa yöpäivystystä mutta Oulaskangas ei? Mitkä ovat tämän päätöksen perusteet?

Oulaskankaan ympärivuorokautisen yöpäivystyksen lakkauttaminen tehtiin vastoin alueen omaa kantaa. Hyvinvointialue Pohde olisi halunnut säilyttää perusterveydenhuollon yöpäivystyksen Oulaskankaalla. Alueilla ei myöskään uskota lakkautuksen tuovan säästöjä. Alueen asukkaiden nähdään joutuvan päätöksen myötä eriarvoiseen asemaan.

Arvoisa puhemies! Kuten on jo todettu täällä, Oulaskankaan yöpäivystys palvelee yli 100 000:ta asukasta Oulun Eteläisellä alueella eli enemmän kuin monilla hyvinvointialueilla, joilla on oma ympärivuorokautinen erikoissairaanhoidon päivystys. Alueen etäisyydet ovat pitkiä, ja yöpäivystyksen lakkauttaminen heikentää alueen palveluiden saavutettavuutta. Ison väestömäärän etäisyydet lähimpään ympärivuorokautiseen päivystykseen pidentyvät paikoin yli 150 kilometriin tai jopa enemmän, ja tämä on kohtuutonta. Riskinä on, että väestö jättää yöaikana hakeutumatta päivystykseen pitkien välimatkojen vuoksi, vaikka se olisi perusteltua, ja tämä voi pahimmillaan olla vaarallista. Toisaalta riskinä on ihmisten hakeutuminen erikoissairaanhoidon palveluihin, vaikka kevyempikin perusterveydenhuollon päivystys riittäisi. Tämä taas on kustannustehotonta. Riskinä on myös ambulanssipalveluiden kuormittuminen ja ambulanssityhjiöiden syntyminen, mikä voi vaarantaa potilasturvallisuutta kiireellisissä tilanteissa. Uusien ambulanssien varustaminen ja käyttö taas maksaa paljon, ja sinne menevät säästöt ja tulee lisäkustannuksia. Päätös siis

Pöytäkirjan asiakohta PTK 92/2025 vp

vaarantaa ihmisten palveluita, se vaarantaa pahimmillaan jopa potilasturvallisuutta eikä edes tuo kaivattuja säästöjä, joten on pakko kysyä, mitä järkeä tässä päätöksessä on.

Arvoisa puhemies! Hämmäntävää on, että hallituspuolueet lupaavat avoimesti jatkaa keskittämispolitiikkaa myös tulevaisuudessa, ja tämä on selvästi luettavissa hallituspuolueiden hyväksymästä mietinnöstä tästä kansalaisaloitteesta. Haluankin avoimuuden nimissä kysyä, mitä te olette seuraavaksi lakkauttamassa. Mielestäni se on avoimuuden nimissä kohtuullinen kysymys. Minusta on ylipäättään erikoista, että perusterveydenhuollon verkkoa ja päivystysratkaisuja halutaan sörkkiä Helsingistä käsin. Valtio antaa hyvinvointialueille rahat, mutta alueiden pitäisi itse saada päättää, mitä ne tekevät ja missä. Alueilla kyllä tiedetään, mikä on siellä tarkoituksenmukainen ja kustannustehokas palveluverkko.

Arvoisa puhemies! Pidän kummallisena, kuinka hallituksen edustajat pyrkivät kaikin tavoin hämärtämään vastuutaan päätöksestä, joka on täällä eduskunnassa tehty. Hallituksen tekemä terveydenhuoltolain muutos, jolla yöpäivystys suljettiin, ei liity sote-uudistukseen, eikä tyhjillä papereilla tai menneillä asioilla saivartelu vie pois vastuuta tästä päätöksestä.

Mutta, arvoisa puhemies, onneksi päätös voidaan vielä pyörittää, ja toivottavasti perjantaina me teemme sen täällä eduskuntasalissa. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Väyrynen.

19.15 Ville Väyrynen kok: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Vähän samoja asioita pienemmällä kiihkolla kuin noissa kahdessa debattipuheenvuorossa, mutta kuten minä olen monta kertaa sanonut, niin tässä koko Oulaskankaan päivystystä käsittelevässä keskustelussa on ehkä aavistuksen pallo välillä hukkunut silmistä. Eli me puhutaan nytten, että tässä on jonkunäköinen iso luuta käymässä meidän päivystyksiin, mutta niin kuin olen monta kertaa todennut, niin meillä tehtiin selkeä strateginen valinta 2000-luvun vaihteessa, jolloin meillä oli tosiaan muistaakseni 160 ympärivuorokautista päivystystä. Minä olen itsekin nuorena poikana päivystänyt muistaakseni yhdeksässä terveyskeskuksessa, joissa on sen jälkeen seitsemässä jollakin tavalla supistettu päivystyksiä ja neljästä niistä on lopetettu yöpäivystys. Vuonna 2012 meillä oli vielä kuutisenkymmentä jäljellä, ja tällä hetkellä karkeasti, kun lasketaan hyvinvointialueet ja lisäksi toimivat, meillä on noin kolmisenkymmentä yöpäivystystä jäljellä. Eli siitä voi laskea, että meillä on se 120 lopetettu vuosituhannen vaihteen alusta. Yhtään kansalaiskeskustelua minä en sieltä matkan varrelta muista, etenkin, mitkä olisivat tulleet eduskunnan saliin asti, ja se tietenkin johtuu hyvin isolta osalta siitä, että tämä meidän systeemi on muuttunut. Tätä ei pidä ottaa kritiikkinä, siis tämä liittyy soteuudistukseen, joka oli minun mielestäni tarpeellinen ja uusi, mutta tämä liittyy tämän lainsäädännön muutokseen, että nytten tämä keskustelu on jostain syystä siirtynyt kansalliseksi.

No, mitä tulee päivystyksiin, niin meiltä vaaditaan nykyään, että siellä on tietty valmiusaste. Pitää olla konsultaatiokanavat, pitää olla raskaat tutkimukset. Lisäksi lääketiede ja etenkin akuuttilääketiede ovat kehittyneet. Ensihoidolla on isoja mahdollisuuksia hoitaa kohteessa jopa semmoisia asioita, mitä silloin 90-luvulla ei pystytty hoitamaan. Ensihoito pystyy tekemään asioita, konsultoimaan sähköisesti isoja klinikoita, jolloin ei tarvita niitä välipysähdyksiä. On olemassa tiettyjä tauteja, joissa jopa ylimääräinen matka tekee sitten vaan sen, että se lisää vaarantaa potilasturvallisuutta. Täytyisi periaatteessa muistaa, mistä me puhutaan. Me puhutaan nyt tässä tilanteessa Oulaskankaan perusterveydenhuollon

Pöytäkirjan asiakohta PTK 92/2025 vp

22—07-päivystyksestä. Me ei puhuta kansallisesta sairaalaverkosta tai kansallisesta valmiusasteesta, vaan tämä liittyy nyt tähän lakialoitteeseen.

No, jos me ajatellaan nyt näitä meidän perusterveydenhuollon yöpäivystyksiä, mitä meillä on, siis jopa yhteispäivystyksiä, niin ne on käytännössä kaikki ulkoistettu. Siellä ei ole virkalääkäreitä päivystämässä juurikaan missään tällä hetkellä. Oulaskangas on yksi semmoinen. Eli käytännössä on jouduttu pyörittämään näitä perusterveydenhuollon yöpäivystyksiä vuokratyövoimalla, mistä on tullut nyt kahden vuoden aikana hyvin paljon kritiikkiä sekä oppositiolta että hallitukselta, että jotain pitäisi tehdä. Kun meillä nyt tämän 20 vuotta sitten valitun strategian mukaan mennään, niin mikä meidän peruste olisi sitten, että me yksittäisiä perusterveydenhuollon yöpäivystyksiä pidetään väkisin pystyssä vuokratyövoimalla, kun meillä ei ole niitä nykytilanteessa vaadittavia konsultaatiokanavia ja raskaita tutkimuksia käytettävissä? Minulle se ei ole vielä auennut.

Toinen asia, mihin minä tuossa äsken viittasin: Tässä on useammassa puheenvuorossa nyt sanottu, että eteläisen alueen, nimenomaan Oulaskankaan eteläisen alueen, potilailla tulee yli 200 kilometrin matkat Ouluun. Se pitää ihan paikkansa, mutta kun siellä on Kokkola, ja kun meidän lainsäädäntö ei millään tavalla rajoita sitä päivystysosoitetta, niin silloin minun mielestäni meidän pitää katsoa, kuinka pitkä matka sinne Kokkolaan tulee, ja silloin me ei puhuta enää 200 kilometrin matkoista. Se on taivahan tosi. Ja niin kuin minä sanoin, niin Keski-Suomessa tämä uudistus on tehty jo yli kymmenen vuotta sitten. 15 vuotta sitten taisi olla ainoa paikka, missä on perusterveydenhuollon yöpäivystystä, silloinen Keski-Suomen keskussairaala, nykyinen Sairaala Nova. Etäisyydet ovat tosiaan Kyyjärveltä 124 kilometriä, Karstulasta 104, Kannonkoskelta 104, Pihtiputaalta 141, Viitasaa-relta 103. Miksi minä otan tämän esille, niin minä en ole törmännyt tässä 20 vuoden aikana yhteenkään tilanteeseen, että meillä olisi esimerkiksi potilas menehtynyt sen takia, että meillä on päivystys keskitetty Sairaala Novaan tai Keski-Suomen keskussairaalaan. Se liittyy siihen, miten laadukas tämä ensihoito on, miten me sopeudutaan tähän tilanteeseen ja miten me informoidaan meidän kansalaisia. Meidän on täällä tärkeää tuoda turvallisuuden tunnetta tälle kansalle. Tämä järjestelmä tuo turvallisuutta, mutta me pystytään puhumaan se kansalaisten silmissä joko turvattomaksi tai turvalliseksi. Jotenkin toivoisi, että meillä lähtisi tästä talosta semmoinen viesti, että kukaan ei ole täällä vaarantamassa kenenkään turvallisuutta, vaan tässä oikeasti yritetään saada meidän aina niukkenevat resurssit riittämään. Sitä tässä varmaan kaikki ihan aidosti tavoittelevat. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Eestilä.

19.21 **Markku Eestilä kok:** Arvoisa puhemies! Täällä oli edustaja Kankaalla hyvä puheenvuoro, ja myös edellinen puhuja, edustaja Väyrynen, erittäin hyvin puhui. Itse asiassa voisin jopa yhtyä Väyrysen puheenvuoroon, jos se pidettäisiin hyvinvointialueen pöntöstä. Tämä on vain väärä paikka, missä tämä puhe pidetään. Siinä on se ongelma.

Itse olen saanut pitkään seurata soteasioitten hoitoa eduskunnassa, ja täytyy kyllä nyt keskustan edustajallekin sanoa, että kyllähän tämä sirkus alkoi siitä, kun terveydenhuoltolain 45 § muutettiin leikkausten osalta. Silloin lähtivät leikkaukset Iisalmesta, ja se aiheutti valtavaa porua. Okei, tänä päivänä turvallisuuskäytäntö ehkä puoltaa sitä seikkaa, että siellä saattaisi ollakin järkevää jossain määrin jopa anestesiaa harjoittaa, että ne anestesia-laitteet olisivat käytössä ja henkilökunta olisi valmiina, jos jotakin ikävää tapahtuu. Mitä se

Pöytäkirjan asiakohta PTK 92/2025 vp

ikävä on, sitä emme tiedä, mutta se on mahdollista. Eli tämä on osittain myös riskienhallintakysymys.

Arvoisa puhemies! Itse koen tämän toimivaltakysymyksenä, ja minun on hirveän vaikea hyväksyä asioita, jos ne eivät perustu oikeisiin perusteisiin. Kun meillä on sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain 10 §, joka antaa — nimenomaan se on annettu tässä talossa — autonomian hyvinvointialueille, joka perustuu taas perustuslakiin, ja se 10 § nimenomaan sisältää sen, että palvelukokonaisuuksien vastuu kuuluu hyvinvointialueille, miten ne järjestetään, niin minä koen, että tämä laki ei nyt perusteiltaan ole kunnossa ja että eduskunta on tehnyt väliintulon terveydenhuoltolailla siihen palveluvastuuseen, mikä hyvinvointialueille on, ja sitä minä protestoin. Sen takia tämä kansalaisaloite on aivan oikea. Se tuo aivan oikean ongelman tänne saliin. Tämä sali on vain väärä paikka, jos ajatellaan sitä, että virheitä tunnustetaan — ei tämä sali tunnusta ikikuuna päivänä virheitä — mutta tähän voitte ottaa sitten seuraavaan hallitusohjelmaan tämän yöpäivystyksen palauttamisen ja ennen vaaleja todeta, että te ajatte sitä oikeasti ja se on teille kynnyskysymys mennä hallitukseen. Katsotaan, teettekö te sen.

Kuten äsken tuossa puheenvuorossa sanoin, jos valtio kaventaa hyvinvointialueen perustuslakiin sinetöityä itsehallintoa, niin niiden perusteiden pitää olla joko potilasturvallisuuden parantaminen tai sosiaalisten perusoikeuksien parantaminen, tai sitten pitää koko sotejärjestelmän hallintomallia muuttaa. Siinä ovat ne perusteet, mutta ei tästä nyt löydy niitä perusteita, mikä laki silloin viime joulukuussa säädettiin. Silloin se säätäminen ja sen perustuslainmukaisuus oli täysin eri asia kuin nyt kun on kyseessä kansalaisaloite. Kuitenkin puolustan sitä, että nämä hyvinvointialueet itse tekevät siellä omassa valtuustossa nämä päätökset, ja sen minä hyväksyn täysin. Todella, kuten täällä edustaja Väyrynen sanoi, eihän näitä pitäisi liioitellakaan, vaan kyllähän ne toimivat, mutta siinä vain on se, kuten puheessani totesin, että Iisalmessa on kolme vuodeosastoa, siellä on toimiva päivystys, sitten siellä on psykiatrinen osasto, siellä on päihdeosasto ja selviämisosasto sen psykiatrisen osaston yhteydessä. Ne ovat samassa korttelissa kaikki. Kyllähän Liikkuva sairaala ja kaikki muut ja etälääkäri Kuopiossa voivat hoidon arvioida, mutta — itsekin paljon hoidon arviointia tehneenä — joskus kuitenkin olisi hyvä, jos hoidon arvioinnin tekisi lääkäri, ja nythän se ei ole mahdollista. Mielestäni tämä yöaikainen lääkäri siellä vuodeosastolla ja psykiatrisella osastolla ja päivystyksessä kuuluu toiminnallisesti yhteen.

Kun näitä säästöjä budjettilakeina on esiin tuotu, niin olihan itse hallituksen esityksessäkin jo, että kun ajatellaan ensihoidon lisäystä ja sitten Kela-kyytejä, muistaakseni 800 000 euroa, niin eihän sillä säästöjä tule. Jotenkin kun puhutaan, paljonko se maksaa, niin kyllä se vaihtoehtoinen toimintakin maksaa, kun lähdetään ihmisiä kускаamaan. Esimerkiksi tiedän, että Iisalmessa ihmisillä ei monella ole omaa autoa, ja taksia ei saa. Sen tietää jokainen, joka työskentelee hyvinvointialueella, että taksien saatavuus on heikkoa, ja ehkä ihmisillä ei ole rahaa. Silloin me tullaan tilanteeseen, josta itse olen huolissani: mahataakohan tämä yhdenvertaisuus ja kansalaisten perusoikeudet, mitkä on niitattu perustuslakiin, toteutua. Siitähän tässä on kysymys.

Kyllähän sitä keskittämistä voi loputtomasti tehdä, mutta jossainhan se raja tulee vastaan, että ihmiset jäävät vähän vähemmälle syrjäalueilla. Edustaja Siponen aivan oikein täällä toi esiin, että kyllähän nämä alueen vientiyritykset alkavat olla huolissaan, koska puolisoiden työpaikat ja muut ovat erittäin tärkeitä, jotta he saavat sitten omaan firmaan ihmisiä töihin. Tämä on semmoinen iso kokonaisuus, joka pitäisi minun mielestäni tarkasti

Pöytäkirjan asiakohta PTK 92/2025 vp

arvioida, ja se arviointi voidaan tehdä vain siellä hyvinvointialueilla, kun vallitseva tilanne ja se, mitä siellä tapahtuu, tiedetään siellä paremmin.

Sitten on toinen juttu, että meillä on esimerkiksi eläinlääkintähuoltolaki tässä talossa säädetty — itse olen sitä ollut säätämässä — ja sehän pakottaa viranhaltijaa päivystämään. Tälläkin hetkellä kun päivystys lopetetaan, Ylä-Savossa on kaksi eläinlääkärää päivystämässä. Mutta kun se juttu on siinä, että heillä se on ammatinharjoittajamalli ja siellä maksetaan pieni korvaus tunnilta, kun he tekevät sitä ammatinharjoittamiseen liittyen. Itse olen 30 vuotta päivystänyt pitkin Ylä-Savoa, ja ei se nyt ihan sama ole, kun on liikkuva palvelu ja mennään toisen kotiin tai sitten ollaan siellä, missä on laitteet, kun tehdään diagnoosia ja mietitään jatkohoitoa. Se on hieman eri asia, ja tästäkin Liikkuvasta sairaalasta ja liikkuvista palveluista on annettu vähän liian ruusuinen kuva.

Minun mielestäni, kaiken kaikkiaan... Voin todeta, että en kyllä tässä salissa perjantaina ole, vaan olen silloin kirurgisessa operaatiossa, niin että en täällä ole painamassa minkään värisiä nappeja. Lopuksi totean vain, että kansalaisaloite on erinomaisesti laadittu, siitä täytyy kansalaisia kiittää, ja en ainakaan tämmöistä kansalaisaloitetta minä voisi vastustaa, koska se on täysin oikealla asialla. — Kiitoksia, arvoisa puhemies.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Suhonen.

19.27 **Timo Suhonen sd:** Kiitos, arvoisa rouva puhemies! MTV Uutiset otsikoi 13.12.2024 seuraavaa: ”’Sairaalasekoilussa’ taas hurjia käänteitä — pääministerikin ymmällään”. Kyseinen otsikko kuvasi tyhjentävästi sairaaloita koskevien ympärivuorokautisten päivystysten ympärillä ollutta keskustelua. Sosiaali- ja terveysministeri Juuso kommentoi tuolloin Oulaskankaan sairaalaa koskevaa päätöstä siten, että olisikin ollut mahdollista selvittää, mitä Oulaskankaan osalta lopulta päätetäänkään. No, muutosta ei tullut, koska ilmeisesti valtiovarainministerillä olikin vahvempi substanssiosaaminen sairaalapalveluiden tarpeesta maassamme. Ympäri- ja vuorokautisesta leikkaustoiminnasta ja päivystyksestä äänestettiin, ja ne päätettiin lopettaa Oulaskankaalla, Salossa, Kemissä ja Savonlinnassa. Yöpäivystys päätettiin lopettaa Iisalmissa, Varkaudessa, Jämsässä ja Raahessa. Tässä sairaalasekoilussa, mistä alkuun totesin, on tapahtunut yllättäviä asioita niin, että on syntynyt kuva siitä, että sosiaali- ja terveyspalveluista vastaava ministerikään ei ollut ihan täysin tietoinen, miten, missä ja ketkä asiasta lopulta päättävät. Ministerin puhe tuolloin salissa kuului, että ”on ennen aikaista arvioida yksittäisten sairaaloiden tai päivystysten roolia”. Kolme päivää myöhemmin asiasta päätettiin. Ministeri Juuso totesi tuolloin, että hän ei tiennyt päätöksistä aiemmin lausuessaan tuon kommentin.

Arvoisa rouva puhemies! Sairaalapäätöksiä perusteltiin muun muassa säästösyillä. Toki valtiovarainministeri totesi useaan kertaan, että päätöksiä voidaan perua, mikäli selviää, että päätökset eivät tuokaan säästöjä. Hyvinvointialueilla tietysti on arvioitu, mitä esimerkiksi nämä ympärivuorokautisten päivystysten lakkautukset taloudellisesti tarkoittaisivat. Säästöistä ei välttämättä olla samaa mieltä. On selvää, että Iisalmen ja Varkauden yöpäivystysten lakkautus lisää ambulanssirallia ja ruuhkauttaa KYSin eli Kuopion yliopistollisen sairaalan päivystystä. Pahimmassa tapauksessa palveluihin pääsy viivästyy kriittisellä tavalla ja kustannukset KYSin päässä kasvavat, kun joudutaan tekemään mahdollisia lisäinvestointeja ja ambulanssiliikenne lisääntyy.

Arvoisa rouva puhemies! Kyseessä on täysin poliittinen päätös. Tehty päätös lisää väistämättä alueen asukkaiden turvattomuudentunnetta. Kannatan todella lämpimästi valio-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 92/2025 vp

kunnassa sosiaalidemokraattien, vasemmistoliiton ja keskustan edustajien tekemää vastaesitystä siitä, että hyvinvointialueilla tulee saada itse päättää ympärivuorokautisten päivystysten jatkumisesta. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Merinen.

19.30 Ville Merinen sd: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Olen hirveästi pohtinut tämän kansalaisaloitteen kautta tätä koko politiikkaa eduskunnassa, että mikä näissä päätöksissä niin kuin tosi pahasti nyppii ehkä pääkaupunkiseudun ulkopuolista väestöä välillä. Kai se on ytimessä se, mikä tänäänkin on sanottu monesti, että Helsingistä sanotaan, että te ette tarvitse siellä sitä päivystystä. Se on jotenkin tosi ymmärrettävää. Se on vähän sama kuin vaikka Iisalmesta sanottaisiin, että me ei tarvita metroa Itäkeskukseen täällä Helsingissä. Se alueellinen ymmärrys ei osu oikein, jos ei ole yhteyttä siihen alueeseen.

Minusta tuntuu, että näissä puheenvuoroissa, kun näitä kuuntelee täällä, sen välillä huomaa, että täällä saatetaan vaikka sanoa, että no, menkää Kokkolaan. Mutta kun ei se välttämättä ole niille ihmisille niin kuin luontainen malli. Olen miettinyt, onko tähän mitään vertauskuvaa, ja kai toinen asia, minkä päätösvalta me ollaan luovutettu täysin kunnille — vaikka tässä on tietysti hyvinvointialueista kyse — on se päätösvalta siitä, missä ovat koulut. Jotenkin vertauskuvallisena, mistä olen saanut tähän ymmärrystä itsellenikin, tämä varmaan alueen ihmisille tuntuisi vähän samalta kuin jos me Helsingistä sanottaisiin, että teidän pitää nyt sulkea sitten siellä Kuusamossa se koulu ja Iisalmessa tuo koulu ja Oulussa tuo koulu. Se vertautuu ehkä lähimpänä johonkin semmoiseen, ja sekin tuntuisi aivan älyttömältä.

Eli kyllä meidän pitäisi luottaa tässä näiden alueiden päätösvaltaan. Sitten rupeaa miettimään ihan semmoisia perustavanlaatuisia asioita, että jos niillä alueilla on valtuustot, mitkä on valittu vaaleilla, ja ne valtuustot eivät ole mitään ilmaisia pyörittäjä, niin eivätkö ne päätökset kuuluisi heille eivätkä tänne meille näistä tämmöisistä yksittäisistä päivystyksistä. Kun olen edustaja Lindénin kanssakin paljon jutellut tästä asiasta, niin hän sanoi, että tässä päätetään käytännössä yksittäisten lääkäreiden työstä joillain alueilla. Tarvitaanko siihen meitä täällä? — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kiuru, Krista.

19.33 Krista Kiuru sd: Arvoisa puhemies! Käytän nyt mahdollisuutta puhua SDP:n kansanedustajana tästä kansalaisaloitteesta. Sain esitellä tämän kansalaisaloitteen jo tämän asian käsittelyn yhteydessä noin puolitoista tuntia sitten, tai ylikin, ja olen nyt odottanut tätä omaa puheenvuoroa asiasta. — Ensinnäkin on todettava, että minua kiusaa hyvin paljon se, milloin alueet saavat tehdä päätöksiä ja milloin eivät. Tässä salissa on monta kertaa todettu, että se on ihan ok, jos alueet tekevät päätöksiä ja lopettavat joitakin yksiköitä. Miksi sitä samaa oikeutta ei voi käyttää toisinpäin? Jos se on ok, että alueet hyväksyvät jonkun yksikön lopettamisen, eikö yhtä lailla silloin pitäisi olla ok, että hyväksytään myöskin se, että alue ilmoittaa, että jotain tiettyä yksikköä ei voi lopettaa? Eihän me täällä voida valita, onko näillä alueen päättäjillä kykyä tehdä päätöksiä alueen yksikön lopettamisesta, niin että silloin se käy meille, mutta kun alueen yksikkö oltaisiinkin jättämässä toimintaan, niin silloin me sanotaan, että kyllä on nyt väärin sammutettu. Tämä tässä kiusaa. Nimittäin on muistettava, että nimenomaan tuo Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue Pohde ilmoitti jo

Pöytäkirjan asiakohta PTK 92/2025 vp

aikaisemmin, käytännössä Pohteen aluevaltuusto 29.10.2024 päätti, että Oulaskankaan sairaalasta kehitetään alueen akuuttihoiton keskittymä ja Oulaskankaan sairaalassa järjestetään jatkossa perusterveydenhuollon ympärivuorokautinen päivystys, mikäli lainsäädäntö sen sallii. Nyt tämä ei kävisikään. Siis meille käy, kun alueet lopettavat palveluita, mutta kun sama valtuusto päättää, että tämä ei ole mahdollista, niin se ei meille käy. Minusta tämä on käsittämätöntä puhetta edustajilta, jota tänä iltana täällä on kuunneltu.

Haluan sitten haastaa sitä, kuka on oikea taho tekemään päätöksiä siitä, miten asioiden tulisi olla. Kuten esittelypuheenvuorossa totesin, saimme hyvin merkityksellisen lausunnon Asiakas- ja potilasturvallisuuskeskukselta. Asiakas- ja potilasturvallisuuskeskus toteaa seuraavasti: ”Muutoksella tavoiteltujen hyötyjen saavuttamiseksi ja hyvinvointialueiden järjestämislain mukaisessa tehtävässään onnistumisen tukemiseksi olisi eduksi säätää ja ohjata muutokset yhteisymmärryksessä niiden palvelunjärjestäjien kanssa, joita muutokset koskevat.” Näin ei nyt käynyt. Siis me uimme vastavirtaan, emme vain ministeriössä, vaan maan hallituksessa, mutta me uimme myöskin täällä eduskunnassa mahdollisesti enemmistön toimesta ja olemme sitä mieltä, että Asiakas- ja potilasturvallisuuskeskus, joka meillä on olemassa, onkin väärässä. Minusta tämä on todella raskauttava lausunto sille porukalle, joka ajattelee, että tässä itse on kuitenkin asiassa oikeassa. On hyvin vaarallista ajatella, että perustason päivystyksistä päättäminen ei olisi alueellisissa käsissä.

Arvoisa puhemies! Haluan tähän hiukan pysähtyä: Kun me puhutaan päivystyksistä, niin nyt jää huomaamatta, että me puhutaan perustason päivystyksistä, perusterveydenhuollon järjestämisestä. Se on aivan samaa toimintaa kuin esimerkiksi jollain yksityisellä toimijalla isoissa kaupungeissa kello 22:n ja seitsemän välissä — kyllä yksityisellä sektorilla voi päivystää, mutta me nimenomaan katsomme tässä valtioneuvostotasoisesti kaikkien ministereiden yhteisellä päätöksellä, että nimenomaan täällä Oulaskankaalla ei sitten muuten päivystetä tällä kellonvälillä. Mistä se asiantuntemus tällaisia päätöksiä tehtäessä oikein tulee? Me olemme esittäneet SDP:ssä, kuten myöskin vastalauseessa mukana olevien keskustan ja vasemmistoliiton toimesta, että olisi järkevää antaa perustason toiminnassa päivystyksistä päättäminen alueellisiin käsiin. On tämä käsittämätöntä, että me perustason päivystyksistä halutaan päättää valtioneuvostotasolla. Hyvin vakava kysymys teille.

Arvoisa puhemies! Sitten mennään itse tähän sisältöön:

Tätähän on perusteltu sillä, että tämä säästää, ja nyt pitää kyllä porukan sitten kestää tämä arviointi. Me kysymme täällä nyt oppositiosta, säästääkö tämä. Lähdetään liikkeelle siitä varsinaista sairaalaverkkoa koskevasta hallituksen esityksestä. Oulaskankaan osalta todettiin, että 5,4 miljoonaa piti alun perin saada säästöä aikaan. Siinä oli myöskin leikkaussalitoimintaan tulevia muutoksia ja muita. Se oli 5,4. Sitten kun asiat menivät eteenpäin, ministeriö korjasi arviota, että se on 5,3 miljoonaa. No, nyt on siinä samassa esityksessä todettu, että kaikkien potilaskuljetusten osalta 1,8 miljoonaa voidaan säästää, koko se kokonaisuus, uudelleenjärjestelmällä potilaskuljetuksissa, siinä varsinaisessa hallituksen esityksessä. Nyt me ollaan tänään siinä tilanteessa, että me emme sosiaali- ja terveysvaliokunnassa ole saaneet ministeriöltä mitään muuta säästölukua kuin sen, että tästä perustason yöpäivystyksen lopettamisesta tulee 1,1 miljoonan euron säästö. Ja kun me ihmetellään sitä, mihin se perustuu, niin se perustuu siihen faktaan nyt, jota ministeriö siis ”faktana” tarjoilee, että otetaan tosiasiana, että kaikilla näillä yöpäivystyksensä lopettaneilla alueilla potilaita liikkuisi Suomen mittakaavassa kaksi—neljä yöaikaan — kaksi—neljä potilasta liikkuisi kaikissa näissä yksiköissä, joista lopetettiin päivystys, eli että Suomen mittakaavassa

Pöytäkirjan asiakohta PTK 92/2025 vp

liikkuisi näin monta potilasta. Ja kun se kerrotaan niillä kuljetuskustannuksilla, saadaan suurin piirtein sen sairaalaverkon potilassiirtokustannusten hinta. No, nyt me olemme sitten ihmetelleet, voiko todella olla totta, että Suomen mittakaavassa maksimissaan kolme neljä ihmistä siirtyy yöaikaan päivystyksen ollessa suljettuna isompaan sairaalaan. Käsi sydämelle, kansanedustajat: kuinka moni voi kuvitella, että tämä pitäisi paikkansa? Kun tätä esitystä saatiin yksi päivä koeponnistaa, niin sosiaali- ja terveysvaliokunnassa kuullun perusteella oppositiosta ei mennyt tämä läpi. Valitettavasti käsittelyaika oli kuitenkin sellainen, että puhuttiin virkatuntien ulkopuolisesta työajasta eli yöajasta ja ilta-ajasta, jolloin oli mahdotonta pyytää ministeriön arviota vastineella, oliko tämä oikeasti totta. Onko oikeasti niin, että Suomessa kaikkiin näihin sairaaloihin yrittää yöaikana vain kaksi, kolme tai neljä potilasta? [Puhemies koputtaa] — Puhemies, käytän tässä mahdollisuutta vielä jatkaa, vaikka tiedän, että suositus on tiukka.

Sanon teille nyt näistä kustannuksista, että ei tämä ole millään mahdollista. Me ollaan nahkoineen päivineen ostettu tällainen logiikka, ja se ei pidä paikkaansa. Kansalaisaloitteen tekijät osoittivat meille, että yöaikana sieltä Oulaskankaalta liikkuu enemmän potilaita kuin koko sairaalaverkkoa koskevien potilaskuljetusten määrä olisi ollut, minkä johdosta, jos se arvio on viisikin potilasta väärään suuntaan, siitä syntyy 1,8 miljoonan kulut, ja kun otetaan huomioon se, että tässä mennään eteläiseen suuntaan myöskin, sen kustannukset ovat 600 000. [Puhemies koputtaa] Näin ollen, puhemies, tämä 1,1 miljoonan säästö sulaa ensinnäkin noin 500 000:een, koska siinä on jo Kokkolan pään käyttökustannusten nousu, ja 500 000 jää näille kalliimmille siirtokustannuksille hintaa. [Puhemies koputtaa] Kuka meistä uskoo täällä, kun tuhat euroa palaa, kun liikutetaan potilasta yöaikaan, että nämä kustannukset on laskettu oikein? Se, että tällaista esitetään, on kamalaa katseltavaa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lehtinen.

19.42 Rami Lehtinen ps: Arvoisa rouva puhemies! Aluksi ajattelin, että en pidä tänään puheenvuoroa ollenkaan, mutta halusin pitää puheenvuoron, koska ennen kaikkea arvostan aloitteen tekijöitä, siis siitä, että tämä on, niin kuin täällä moni muukin on sanonut, hyvin tehty aloite, ja mielestäni pitää kunnioittaa sitä keskustelua, joka kansalaisaloitteen kautta tulee, ja mahdollisimman laajasti siihen osallistua. Siksi itseänikin tietyllä tapaa harmittaa, että täällä on näin vähän edustajia paikalla. Mutta haluaisin puuttua näihin väitteisiin ja puheenvuoroihin, joita täällä on esitetty, koska ne ovat minusta ikään kuin irrotettu tästä asiayhteydestä.

Esimerkiksi edustaja Siponen kertoi täällä, että perussuomalaisia kiinnosti kyllä polttoaineen hinta, mutta eivät Oulaskankaan asiat. [Markku Siponen: Ei, kun kalja! — Eduskunnasta: Melkein sama asia!] — Okei, no, kalja, mutta selvä, joo. — Täytyy sanoa, että polttoainekeskustelun aikana me oltiin paikalla mutta keskusta ei ollut. Se ei ollut ilmeisesti sitten taas maataloudelle mitenkään merkityksellinen asia, mitä polttoaine maksaa.

Samoin edustaja Mattila sanoi, että oli muutama pikkujuttu, mihin vaihdettiin, ja siltä se tosiaan keskustan näkökulmasta näyttää, että maahanmuutossa on vain pikkujuttuja, kuten eilenkin, kun kansalaisuuslaki, jossa päätettiin siitä, pitäisikö huolehtia omasta toimeentulostaan ja voidaanko Suomessa kansalaistaa rikollisia, ei kiinnostanut keskustaa, ei ollut edustajia paikalla. Nämä ovat niitä pikkujuttuja teille.

Sitten, mennäänpä eteenpäin, useassa puheenvuorossa esitettiin sitä, että hallitus keskittää perusterveydenhuollon palveluita, ja miten me kehtaamme. THL:ssä on tehty alustavaa

Pöytäkirjan asiakohta PTK 92/2025 vp

tutkimusta — nämä tulokset ovat siis alustavia — julkisten terveysasemien sulkemisista. Tulosten mukaan vuoden 23 jälkeen suunnitteilla olevia varmoja sulkemisia on 108 kappaletta — 108 kappaletta — jotka sijaitsevat yhteensä 82 kunnassa. Ennen soteuudistusta neljän kunnan alueella ei ollut terveyskeskusta tai terveysasemaa, mutta tämä luku tulee lähivuosina olemaan ainakin 45. Ja miksi tämä on merkityksellistä siinä, kuka päättää? Hyvinvointialueet päättävät, niin kuin te tässäkin asiassa haluaisitte päättävän, ja hyvinvointialueista 18 alueella on opposition enemmistö. Vain kolmella alueella on hallituksella enemmistö. Eli oppositio pääosin päättää näistä terveydenhuollon leikkauksista. Tämä on karu fakta, mitä te ette halua kertoa. [Jenni Pitko: Hallitus päättää! — Krista Kiuru: Päinvastoin, tähän ne päätätte!] Siis päättääkö hyvinvointialueilla nyt hallitus vai hyvinvointialueet, kumpi? [Välihuutoja — Krista Kiuru: Katsokaa budjettikirjaa, missä ne säästöt on tehty! Täällä lukee!] Eli tässä sairaala-asiassakin ilmeisesti teidän näkemys on se, että jos budjettikirjassa lukee jotain, niin se tarkoittaa sairaalan lakkauttamista ilman että hyvinvointialue voi siihen mitään tehdä. Tämä olisi teidän näkemys. [Välihuutoja] — Ei ei, mutta puhun perusterveydenhuollon palveluista. — Te täällä kerroitte, että hyvinvointialueet eivät ole mitään sellaisia automaatteja ja niillä on oma päätäntävalta ja omat valtuustot, mutta ne eivät kuitenkaan vastaa päätöksistään, vaan te väitätte, että budjettikirja vastaa päätöksistä. En voi ymmärtää tätä. Miksi meillä on hyvinvointialueet? [Hanna Sarkkinen: Puhutaan yöpäivystyksestä nyt!] — Puhuin terveyskeskuksista, niitten lakkauttamisista.

Hyvä, no, jos miettii Oulaskangasta, sieltä on just Pohteen omalla päätöksellä lakkautettu psykiatrinen avohoito-osasto ja kymmenittäin vanhusten vuodeosastopaikkoja. Eikö näillä ole eriarvoistavaa merkitystä teille? Miksette niitä moiti lainkaan? Mutta kaiken voi tietysti tehdä reilummin. Näinhän se on. Aikoinaan Oulaskankaan synnytykset lopetti kepu, erikoissairaanhoidon lakkautti Pohde omalla päätöksellään, ja nyt tämä on jatkumoa siihen. Näin se vain monesti menee. Se on sanottava, että jokainen hallitus vuorollaan on tehnyt näitä ikäviä päätöksiä. Ei löydy sellaista hallitusta, joka ei olisi palveluita keskittänyt. Se on valitettava totuus. Tässä on taustalla sekin, että myös jatkossa asiantuntijoiden mukaan, jotta henkilökunta riittää, palveluita pitäisi keskittää vielä lisääkin. Minun on kyllä pakko kysyä: jos te, arvon oppositio, pääsette hallitusvastuuseen, niin tuletteko te palauttamaan nämä kaikki yöpäivystykset? Voitteko antaa lupauksen siitä? Haluaisin kuulla. — Hiljaista, joo.

Vielä pitää sanoa perusterveydenhuollon yöpäivystyksestä, että omalla alueella Forssassa, missä aikoinaan oli ja lakkautettiin vuoden 24 alusta, se tehtiin vuokralääkäripalveluna. Olin itse siellä lukuisina öinä, en asiakkaana vaan työni puolesta, ja useimmat niistä lääkäreistä sanoivat, että he tekevät tasan yhden viikonlopun kuukaudessa töitä. Yhdestä viikonlopusta vuokralääkärinä sai kuukauden korvauksen. Ei voi olla kestävää toimintaa pidemmän päälle.

Sitten se vielä, miksi säästöjä tarvitaan: Arvon keskusta, arvon SDP, hyvinvointialueilla on johto-, hallinto- ja tukitehtävissä 25 000 ihmistä. Tällaisen himmelin te olette luoneet. Miettikää, 25 000 ihmistä, aivan älytön määrä, mutta niistä tietysti ette halua leikata.

Sitten vielä tämä seikka tästä vuodeosastoasiasta: Nyt jo Suomessa on tehty sellaisia ikään kuin siirtoja, että jos jollakin vanhuksella on hoitosuhde johonkin sairaalaan, niin hänet voidaan sijoittaa siihen sairaalaan ilman että siellä on päivystystä, jos lääkärin kanssa konsultoidaan eli ambulanssi ja lääkäri konsultoivat keskenään. Jatkossakin uskon, että Oulaskankaallakin voidaan tehdä sellainen ratkaisu, jossa voidaan vaikkapa vanhus, jolla

Pöytäkirjan asiakohta PTK 92/2025 vp

on aikaisemminkin ollut hoitosuhde, sijoittaa yöaikaan sinne Oulaskankaan tiloihin. Ymmärtääkseni laki ei tätä estä. Korjatkaa, jos olen väärässä. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Siponen.

19.49 Markku Siponen kesk: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Ensinnäkin yksi kansalaispalaute tuli tuossa viestinä — kertoo siitä, että ihmiset seuraavat keskustelua. Edustaja Kangas ei ole enää tuossa paikalla, mutta hänelle toivottiin... Kun siinä ilmeisesti vähän vähäteltiin sitä, mitä Oulaskankaalla pystytään tekemään yöaikaan, niin täällä tuli viesti: ”Todellakin ehtii Oulaskankaalla saada sydänsairauksiin alkuhoidon, jopa liuottavat lääkkeet tarvittaessa. Jos vanhuksella on merkittäviä hoidon rajoituksia, voidaan hänet hoitaa kokonaan Oulaskankaalla.” Elikkä tällainen palaute tuolta kentältä.

No sitten, arvoisa rouva puhemies, tässä edustaja Väyrynen kävi läpi näitä kellonaikoja, milloin päivystyksiä voidaan tarjota tämän lain mukaan ja milloin ei. Ei se kuitenkaan muuta sitä perustosiasiaa, että ympärivuorokautisista päivystyspaikkakunnista päättää hallitus täältä Helsingistä ja eduskunnasta käsin. Tässä tapauksessa se tulee vaikuttamaan Oulaskankaaseen, Saloon, Varkauteen ja Iisalmeen. Ja tietenkin aikaisempi päätös, mikä tehtiin joulukuussa, vaikutti myöskin — mikä nyt on jäänyt tässä keskustelussa taka-alalle — Kemin ja Savonlinnan sairaaloihin. Siellä tätä ympärivuorokautista päivystystä heikennettiin. Tästä on oltu saatu viestiä jo sieltä pohjoisesta. Jos olen oikein ymmärtänyt, niin tämä päätös, mikä tehtiin koskien Kemin sairaalaa, on itse asiassa nostanut kustannuksia siellä pohjoisen alueella ja vaikuttanut tähän työnjakoon sillä tavalla, että se on nostanut kustannuksia.

No, sitten oikeastaan tässäkin kansalaisaloitteessa ja myöskin tuolla sosiaali- ja terveysvaliokunnan käsittelyssä tuli esiin se, että ei näitä Suomen alueita voi verrata keskenään toisiinsa. Täällä edustaja Väyrynenkin nosti näitä Keski-Suomen kuntia esille, ja kyllähän tässä katsotaan nimenomaan sitä alueen omaleimaisuutta ja sitä, millä tavalla siellä palvelut järjestetään, miten tällä hetkellä sinne ovat muodostuneet esimerkiksi sairaalapalvelut. Jos katsotaan nyt vaikka Oulaskangasta, niin siellä on ollut aiemmin leikkaustoimintaa. Se on keskus sille eteläiselle Pohjois-Pohjanmaalle. Siellä on ymmärtääkseni sairaanhoitajakoulutusta ja näin. Siitä on muodostunut luontainen keskus, johonka tämä yöpäivystys myöskin sopii.

Ja jos ajatellaan nyt sitten omaa kotimaakuntaani Pohjois-Savoa, niin siellä on jo pitkään rakennettu — niin kuin täälläkin edustajat, jotka ovat paikalla sieltä päin, tietävät — niin sanottua kolminapaisuutta niihin alueen terveydenhuoltopalveluihin, sairaalapalveluihin. Siellä on Iisalmessa ja Varkaudessa hyvät tilat, sairaalat ovat omien alueidensa keskuksia, ja sitä tukee myöskin tämä. Ei sillä tavalla voida verrata alueita, että joku toinen kunta napataan jostakin alueelta, ja eihän sielläkään ole yöpäivystystä. No ei ole, se on muotoutunut, ja oikeastaan siitä lähtee myöskin tämä sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietinnön vastalause siitä, että annetaan hyvinvointialueille päätösvalta. Heillä on tieto siitä omasta alueesta, miten siellä on järkevää ne palvelut järjestää. Tämä on tässä se ydin, että siellä alueilla on nimenomaan se päätösvalta myöskin näistä päivystysasioista.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Pitko.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 92/2025 vp

19.52 **Jenni Pitko vihr:** Arvoisa puhemies! Vihreät kannattavat tämän kansalaisaloitteen hyväksymistä. Kannatamme tätä vastalauseita, jonka oppositiopuolueet valiokunnassa ovat tehneet tähän mietintöön.

Oulaskankaan jatkolle on laaja tuki meidän alueellamme Pohjois-Pohjanmaalla. Sen takana ovat luonnollisesti asukkaat, ihmiset, palveluiden käyttäjät, heidän omaisensa, läheisensä. Sen takana ovat myös Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueen valtuusto ja ammatillaiset hyvin laajasti. Me olemme laskeneet alueella, että Oulaskankaan sairaalan lakkauttaminen ei tuo niitä säästöjä, mitä sillä halutaan. Siksi — ja kun nämä tiedot on tuotu tänne eduskuntakäsittelyyn — on erikoista, että hallitus ei voi tätä päätöstä uudelleen arvioida. Eikö niin, että kun hyvinvointialueet on perustettu, on myös haluttu antaa niille laaja itsehallinto, mahdollisuus tehdä järkeviä säästöjä, mahdollisuus myös tehdä poliittisia valintoja: mihin haluamme panostaa, mistä olemme valmiita tinkimään? Pohteen alueella on tehty laajasti säästöjä. Nykyinen valtionrahoitus on ohjannut siihen. Säästöjä on tehty niin, että on myös palveluverkkoa karsittu, mutta erityisesti myös palveluita tehostamalla. On haluttu panostaa myös tiettyihin perusterveydenhuollon kattaviin palveluihin, ja Oulaskankaan yöpäivystys on ollut yksi sellainen. Se on nähty tärkeäksi alueen ihmisten terveyden kannalta. Se on tärkeää alueella, totta kai, myös muistakin syistä, työpaikkojen ja elinvoiman kannalta.

Jos me ajattelemme niin, että me täällä eduskunnassa tiedämme paremmin kuin alueella itse, minkälaisia palveluita väestö tarvitsee siellä, niin ajattelen kyllä, että me olemme aika kaukana siitä itsehallinnosta, mitä alueille on haluttu antaa, tai aika kaukana myöskin semmoisista demokraattisista pelisäännöistä, joissa kuunnellaan niitä, keitä palvelut ja päätökset koskevat, ja kuunnellaan asiantuntijoita, jotka kertovat, mitä vaikutuksia niillä on. Näyttää siltä, että hallituksen ylpeys, ylpeys siitä, että on tehty joku päätös, on tässä nyt takana, ja sen takana pysytään, tuli mitä tahansa vastaan.

Kun Oulaskankaan yöpäivystys päättyy, mikäli emme sitä onnistu täällä estämään, niin joillakin asukkailla tulee olemaan reilusti yli sata kilometriä matkaa seuraavaan yöpäivystykseen. Jos ajattelemme, että meillä on vähän ammattilaisia ja tarkoitus on, että ammattilaiset siirtyvät sinne muihin yöpäivystyksiin töihin, niin kuinka realistisena te pidätte sitä, että ihmiset yli sadan kilometrin työmatkalla tuosta noin vain siirtyvät? Kyllä ainakin itselläni on suuri pelko siitä, että osa ammattilaisista jää nyt hyödyntämättä meidän palveluissa. Ja ne ovat muuten kovan luokan ammattilaisia, jotka siellä yöpäivystystä pyörittävät.

Kun alueelta on kerrottu, että tästä ei välttämättä tule lainkaan säästöjä ja että potilasturvallisuus voi vaarantua tämän päätöksen myötä, olisi ollut järkevää ensinnäkin jättää tämä päätös tekemättä. Niinhän hallitus kuunteli Kouvolan yöpäivystyksen ammattilaisia ja ihmisiä, mutta miksi Oulaskangasta ei kuunneltu, kun tilanne on hyvin paljon samankaltainen ja itse asiassa on laajempi väestöpohja ja pidemmät etäisyydet? Tuntuu jopa pahalta niiden ihmisten puolesta, jotka pohjoisessa asuvat, kaukana Helsingin kabineteista, että jätetään näin oman onnensa varaan. En ymmärrä, miksi hallitus ylipäänsä haluaa käsiohjata hyvinvointialueilla perusterveydenhuollon palveluita. Luulisi, että riittäisi kunnioitusta ammattilaisille, että voisimme antaa heidän itse tehdä päätökset niiden suhteen.

Haluan vielä loppuun kiittää kansalaisaloitteen tekijöitä. On ihailtavaa nähdä ja aina myös oppia uutta niiltä ihmisiltä, jotka alkavat puolustamaan oman alueensa etua, ja nähdä se intohimo, mikä omaan alueeseen liittyy. Nämä ihmiset haluavat elää siellä, missä he elävät. Nyt he ovat valmiita laittamaan oman arkensa peliin siksi, että palvelut säilyvät, koska kyllä me kaikki tiedämme sen, että sillä on väliä, missä terveyskeskus on ja missä

Pöytäkirjan asiakohta PTK 92/2025 vp

yöpäivystykseen pääsee, ja me tiedämme kaikki sen viimeistään sillä hetkellä, kun oma tai läheisemme sitä apua tarvitsee. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Suhonen.

19.58 Timo Suhonen sd: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Kiitän kansalaisaloitteen tekijöitä, koska sillä aloitteella saatiin tänne saliin tämä asia vielä kerran käsiteltäväksi. Varkauden ja Iisalmen sairaaloiden ympärivuorokautisten päivystysten kohtalo on herättänyt vahvoja tunteita alueilla. Siellä ei ymmärretä, miksi nämä yöpäivystykset lakkautetaan hallituksen päätöksellä. Säästösyöt eivät herätä luottamusta, puhumattakaan inhimillisestä kärsimyksestä, mitä yöpäivystyksen lakkautukset aiheuttavat.

Varkaudessa ja Iisalmessa aktiiviset, aidosti huolissaan olevat kansalaiset keräsivätkin päivystysten puolesta adresseihin nimiä. Varkaudessa nimiä adressiin tuli noin 13 000 ja Iisalmessakin reilusti yli 10 000 nimeä. Adressi Varkaudesta luovutettiin ministeri Juusolle 10.4.2024. Tässä tilaisuudessa ministeri totesi, että päätökset päivystysten kohtalosta tulevat myöhemmin syksyllä. Kävikin niin, että päätös tuli jo seuraavalla viikolla kehysriihessä, eli ministerikään ei valitettavasti ollut tietoinen päätöksen aikataulusta. Tämä kuvaa hyvin tätä tilannetta, mikä liittyy tähän sairaalasotkuun, jos näin voi todeta. Kuten edustaja Kiuru aiemmin totesi omassa puheenvuorossaan, ministeri pystyy vahvasti vaikuttamaan, jos tahtotilaa on, nimenomaan siihen, missä ympärivuorokautisia päivystyksiä jatkossa on ja missä ei, kuten aikanaan ministerinä toiminut Kiuru itse teki tällaisen päätöksen muun muassa Varkautta koskien, ja kiitokset vielä Kiurulle siitä päätöksestä, mitä silloin ministerinä teitte.

Voin todeta tähän loppuun, että kyllä olisi tämän päivän ministereillä varmasti esimerkiksi ja mallin ottamista siitä, mitenkä aikanaan ministerit ovat uskaltaneet, pystyneet ja voineet tehdä päätöksiä ja järkeviä sellaisia. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Eestilä.

20.00 Markku Eestilä kok: Kiitoksia, arvoisa puhemies! Kyllähän näitä tietynnäköisiä lakkautuspäätöksiä pitää tehdä silloin, kun on sen aika. Muistan, että kun 2000-luvun alussa itse olin kaupunginvaltuuston puheenjohtaja, niin Iisalmesta lakkautettiin synnytykset. Syynä oli potilasturvallisuus ja kaikki sen kaltaiset seikat, ja silloin näitä rakenteellisia muutoksia vaan pitää tehdä.

Mutta ensinnäkin puheenvuoroja käytän sen takia, että kun nämä ihmiset ovat tämän kansalaisaloitteen tehneet, niin täytyy sen verran kunnioittaa heitä, että eduskunta käsittelee pitkään ja hartaasti, olkoon se lopputulema sitten mikä tahansa.

Mutta kuitenkin kun me ajattelemme, mistä tämä säästöpainne on syntynyt, niin kyllähän se tulee siitä, että kyllähän tässä rahoituslaissa, jonka myös keskusta ja demarit olivat viime kaudella tekemässä, se 13 prosentin väestömäärään sisältyvä rahoitus meni sen verran pieleen, että esimerkiksi Pohjois-Savo, Pohjois-Karjala ja Etelä-Savo häviävät joka vuosi noin 20 miljoonaa. Ja kun sitten otetaan jälkikäteistarkastus huomioon, niin tämä vahinko vain lisääntyy. Kyllä tämä ongelma sieltäkin juontaa juurensa, kun on tehty vääränlaisia rahoituspäätöksiä.

Arvoisa puhemies! Tässä lopussa haluan tuoda vähän tämmöisen demokratiaelementin tähän, että nyt kun hyvinvointialuevaalit käydään, niin yleensä valituksi tulee keskuskau-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 92/2025 vp

pungeista iso määrä, sitten tulee näistä seutukaupungeista, mutta nämä pienemmät kunnat jäävät ilman minkäänkokoista edustusta. Minun mielestäni tässä piilee vaara — en sano, että se juuri nyt on — siitä, että päätöksenteko alkaa entistä enemmän ohjautua sinne keskuskaupunkien ympärille, koska sieltä tulee eniten valtuutettuja. Silloin tämä demokratiaelementti alkaa hävitä ja näitten pienten kuntien, tai jopa seutukaupunkien, edustajia on enää hirveän vaikea puolustaa, vaan sitten jatkuvasti, kun haetaan säästöjä, lakkautetaan toiminnot.

Jossain vaiheessa se raja alkaa tulla vastaan, missä nämä perusoikeudet alkavat sitten horjua. Loputtomasti ihmisiä ei voi kuskata ja kuljettaa pienemmissäkin asioissa eteenpäin ja eteenpäin. Paradoksaalista on se, että kun Varkauteen sekä Iisalmeen on rakennettu uudet sairaalat ministeriön hyväksynnällä, sosiaali- ja terveysministeriön hyväksynnällä, niin jos se tie on nyt sitä, että niistä yritetään tehdä väkisin terveyskeskuksia, niin minusta se ei tue sitä turvallisuus- ja riskinäkökulmaa, mikä näissä olosuhteissa on. Jos siellä yliopistolisessa sairaalassa tapahtuu jotakin, mikä nykypäivänä on helppo tehdä — ei se tarkoita mitään pommituksia — ja se toiminta halvaantuu täysin, niin kyllä meillä jonkunmoisten sivutoimipisteiden pitää olla kunnossa, että pystytään katastrofien sattuessa sitten vastaamaan väestön tarpeisiin.

Arvoisa puhemies! Kyllä tässä hallituksen esityksessä nyt, vaikka itse olen hallituspuolueen edustaja, selvä kritiikin paikka on. Yleensä kun valtaa käytetään, niin sille pitäisi olla pätevät perusteet, mutta nyt ei ole. Sen takia minä en kyllä voi muuta kuin puolustaa tätä kansalaisaloitetta.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Väyrynen.

20.03 Ville Väyrynen kok: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Meinasin tämän listapuheenvuoron ottaa jo pois, mutta edustaja Siponen antoi sen verran sytykettä, että käytän sen ikään kuin vastauksena. Tämä on toinen kerta tämän keskustelun aikana, kun te siirrätte vähän maaleja minun osaltani. Te puhuitte näistä etäisyyksistä. Nyt ne ovat yhtäkkiä alueellinen asia, mutta se, minkä takia minä otin ne etäisyydet keskusteluun, on se, että tämä koko aloite, sen perustelut ja myös teidän perustelunne sen ympärillä, pyörivät koko ajan etäisyyksien ympärillä. Minun mielestäni silloin on ihan täysin relevanttia, että otetaan etäisyyksiä myös muualta Suomesta, jos se on yksi itsenäinen perustelu. Ymmärrän toki alueelliset erityispiirteet vallan mainiosti. Sama tilanne on esimerkiksi ollut Keski-Suomessa, jossa oli Jämsän erittäin vilkas ja toimiva aluesairaala, ja sitten keskustajohtoinen aluehallitus päätyi siihen ratkaisuun, että siellä ei enää tehdä niin raskasta kirurgiaa, siellä ei ole ympärivuorokautista päivystystä. Eli kyllä se alueellisesti onnistuu jossain se päätöksenteko myös keskustan johdolta.

Niin kuin tuossa omassa pöytäpuheenvuorossani jo sanoin, meillä ajat muuttuvat. Me ollaan eletty aika pitkälle tämmöisessä 90-luvulta peräisin olevassa järjestelmässä. Meillä nykyään väestö keskittyy, meillä on sote-puolella ongelmia, meillä demografia muuttuu, ihmiset muuttavat. Me ei voida elää loputtomasti siinä järjestelmässä, mikä meillä on joskus toiminut, ja siihen liittyy osittain myös tämä keskittäminen. Niin kuin tässä jo edustaja Kiurun kanssa vaihdettiin sanoja, niin minäkin olen aikanaan semmoista ylenmääräistä keskittämistä vastustanut, ja se on ihan hyvä, että ne käydään tapauskohtaisesti.

Mutta sen minä haluaisin tietää, että kun te olette viime kaudella, etenkin keskusta, ollut tekemässä uudistusta, jossa mennään lähes 300 järjestäjästä 22:een, niin voiko joku vih-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 92/2025 vp

doin ja viimein valottaa minulle sitä, mimmoinen keskustelu teillä on käyty siitä, tuleeko-
han tämä jollakin tavalla keskittämään toimintoja? Siihen minä en ole saanut mitään vas-
tausta, ja se keskittäminen tuntuu olevan nytten jatkuvasti se kauhein juttu joka ainoassa ti-
lanteessa. Ihan oikeasti, rehellisesti nytten — minä olen kysynyt sitä kahvipöydissä ja minä
olen kysynyt tässä salissa — kyllä teistä nyt joku tietää, mitä te olette silloin sen viime kau-
den aikana puhuneet siitä, tuleeko tämä mahdollisesti keskittämään meidän terveydenhuol-
lon toimintoja, koska kaikille ammattilaisille se oli ihan päivänselvää. On se sitten hyvä
asia tai huono asia, siellä tapahtuu erilaisia juttuja, mutta jos siitä puhutaan itseisarvoisesti,
niin, hyvä keskusta ja vaikka sosiaalidemokraatitkin: minua kiinnostaa se, mimmoinen
keskustelu tämän asian ympärillä on käyty, koska ei voi tulla kenellekään yllätyksenä, että
organisaatiot lähtevät silloin keskittämään palveluita. Ei vaan voi. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kiuru.

20.06 Krista Kiuru sd: Arvoisa puhemies! Valtiovarainministeri Riikka Purra totesi
Kouvolan Ratamon yöpäivystyksen vierailun yhteydessä, että hän voi harkita tämän sääs-
tön peruuttamista, jos tosiasiaassa tämä muutosesitys ei toteuta säästötavoitteitaan. Ihan sa-
natarkasti lainaten häntä hän totesi: ”Mikäli käy ilmi, että säästötoimenpiteet ja osaamisen
ja henkilöstön riittävyyden kannalta tehtävät muutosesitykset eivät toteuta tavoitettaan,
niin järkevä hallitus on niitä valmis uudelleen tarkastelemaan.” Meille oli kyllä hämmäs-
tys, että tämä uudelleentarkastelu koskee käytännössä vain Kouvolan Ratamoa. Jos me pu-
hutaan hallituksen logiikasta ja reiluudesta, olisi edes säällistä eduskunnan edessä puhua
niin kuin asiat ovat. Jos tämä Purran väite pitäisi paikkansa, me jouduttaisiin ikävä kyllä
vetämään johtopäätökset, että nimenomaan tätä Oulaskankaan yöpäivystystä ei voisi lopet-
taa — perustelen tätä väitettäni vielä kohta — mutta se ei riitä, vaan me jouduttaisiin tote-
amaan, että ei meidän kannata lopettaa myöskään Varkautta ja Iisalmea, koska niiden sääs-
töt ovat noin 700 000-800 000 euroa. Ja sama logiikka, jota kohta käyn läpi tämän Oulas-
kankaan päätöksen osalta, pätee näihin molempiin. Kustannusvaikutukset on mitattu Sa-
lon sairaalan osalta hieman korkeammiksi, mutta sama logiikka pätee myös siihen.

Kysynkin nyt teiltä: Kuinka moni todellisuudessa uskoo tähän ministeriön ottamaan lin-
jaan, siis siihen, että Suomessa näiden kaikkien yöpäivystysten lopettaminen ja profiilin
muuttaminen Savonlinnan ja Kemin sairaaloiden osalta johtaisi siihen, että Suomessa käy-
tännössä kaksi, kolme tai neljä potilasta ympäri Suomea liikkuisi yöaikaan? Kuinka moni
uskoo, että tämä olisi mahdollista? Sellainen logiikka, jota tämä hallituksen esitys aikoi-
naan perusteli koskien sairaalaverkkoa — logiikkana oli siis se, että yöpäivystykset pitää
lopettaa sen takia, että siellä käy semmoista porukkaa, joka voi hoidattaa itsensä myös päi-
väsaikaan — on osoittautunut epätodeksi. Tämä on hyvin vaativa logiikka, mutta meidän
täytyy pystyä päätöksentekijöinä ottamaan kantaa siihen, onko tämä totta. Onko siis totta,
että suomalaiset lähtevät sankoin joukoin yöpäivystykseen jonottamaan ja heidän vaivan-
sa voitaisiin hoitaa kuitenkin päiväsaikaan? Ja jos tämä on totta, niin silloin tietenkään yö-
aikaan ei tule siirtokuljetuksia eikä ensihoidon lisäkustannuksia, koska ihmiset jonottavat
siellä yöaikana asioissa, jotka voitaisiin hoitaa myöskin päiväaikaan. Miten siis on mah-
dollista, että Oulaskankaan kansalaisaloitteen tekijät sekä Pohde itse kokevat, että ikävä
kyllä sieltä tulee liikaa siirrettäviä potilaita, minkä johdosta olisi järkevää tässä noin
120 000 asukkaan väestöpohjassa olla perustason yöpäivystys? Mutta täällä kansanedusta-
jat ajattelevat, että kyllä tämä varmaan sitten pitää paikkansa, että Suomessa siis kaksi, kol-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 92/2025 vp

me tai neljä potilasta yöaikaan liikkuu kaikkien näiden sairaaloiden osalta, joissa on lakautettu nyt päivystys tai muutettu tuon yöpäivystyksen profiilia.

Arvoisa puhemies! On siis syytä vielä käydä läpi, mitä tässä nyt ollaan uskottelemassa. Tässä uskotellaan, että Oulaskankaan osalta säästöjä voisi syntyä 5,4 miljoonan edestä, ensin 5,3 miljoonaa, silloin kun hallituksen esitystä käsiteltiin täällä kaikkine Oulaskankaan profiilien tarkistuksineen. No, säästöt sulivat. Nyt on jääty siihen uskoon ministeriön arvioiden mukaan, että säästöjä syntyisi 1,1 miljoonaa euroa. Erikoista tässä on se, että tässä ajatellaan, että silti vielä potilaskuljetukset ja niiden säästöt olisivat 1,8 miljoonan euron luokkaa, mikä viittasi siihen koko profiiliin, jossa aikanaan yritettiin saada yli 5 miljoonan säästöt. Tätä ei koskaan ole peruttu.

On selvinnyt, että nämä potilaskuljetukset ovat merkittävää luokkaa, ja on arvioitu väärin, kuinka monta yöaikaista potilasta kulkee Oulaskankaalta joko etelän suuntaan tai Ouluun. Pohde itse ilmoitti valiokunnalle julkisessa kuulemisessa, että tämä eteläiseen suuntautuva potilaskuljetusten määrä nostaa hoidon kuluja niin, että Kokkolan keskussairaalas-
sa käynti on noin 600 000:n arvoinen juttu, jolloin tästä 1,1 miljoonasta eurosta tämä hallituspuolueiden tekeminen ei tunnista lainkaan sitä, että jo 600 000 euroa lähtee summasta pois. Näin ollen me keskustelemme tänään täällä, että onko tämä päätös järkevää tehdä, koska se säästää siis 500 000 euroa. Ja tämä 500 000 euroa on nyt avoin kysymys: tuleeko säästöjä 500 000 euron edestä vai ei?

Niin kuin totesin, nämä potilaskuljetusten määrät on laskettu väärin, jolloin käykin niin, että on luultavampaa, kuten olemme saaneet tietää, että tämä potilaskuljetusten määrä yöaikaan on sellainen, että siitä tulee 1,8 miljoonan euron kustannukset minimissään, jolloin tämä 500 000:n säästö, jota tässä yritetään tehdä, ei tule toteutumaan, vaan tästä tulee kalliimpaa. Sen lisäksi epäselväksi on jäänyt siitä huolimatta, että tätä on kysytty, kuten myöskin näitä siirtokustannusten hintoja, kuinka kalliiksi tulevat ensihoidon uudelleenjärjestelyt. Valiokunta itsekkin viittaa siihen, että nämä ensihoidon uudelleenjärjestelyt saatetaan joutua arvioimaan. Kuinka kalliiksi tulee se, että siellä eteläisellä alueella valmiudesta eri paikkakuntien suhteen on laitettava autoja kulkemaan tätä Oulun väliä? Kuinka pitkään voidaan kuvitella, että ollaan sieltä eteläiseltä alueelta pois tästä ambulanssien vahvuudesta, ja kuinka moni näistä ambulansseista voi surffata sitä Oulun väliä, jota ei ole aikaisemmin otettu näissä ensihoidon suunnitelmissa huomioon? Onkin selvää, että voi olla jo pienienkin muutosten johdosta, että puhutaan miljoonaluokan kysymyksestä. Ja kun me katsotaan tätä kaikkea yhteensä, meidän päivämme isoin kysymys on: mitä järkeä tässä on?

Arvoisa puhemies! Täällä yritetään nyt perustella tiettyjen hallituspuolueiden taholta sitä, että juuri tämä päätös on oikea ja järkevä tehtäväksi. Siis 500 000 yritetään säästää, ja tosiasiassa kaikki kuluja ei ole otettu huomioon. [Puhemies koputtaa] Tässä kokonaisuudessa me olemme esittäneet SDP:stä vaihtoehtoa, ja se on se, että annettaisiin kaikkien hyvinvointialueiden itse päättää, missä perustason päivystys sijaitsee. Tällaista olemme esittäneet koko opposition yhteisenä kannanottona, ja me olemme kannattamassa tätä kansalaisaloitetta ja toteamme, että kansalaisaloitteen kannattamiseksi eduskunnalla on mahdollisuus yhtyä opposition vastalauseen, jossa ehdotetaan, että tämä oikeus annettaisiin kaikille hyvinvointialueille, jolloin myöskin Iisalmen ja Varkauden, Salon ja muiden näiden sairaalapaikkakuntien suhteen syntyy jälleen valoa tunnelin päähän. Tämä myöskin tekisi sen mahdolliseksi, että Lapin hyvinvointialueella, jossa on erittäin vaikea taloudellinen tilanne, [Puhemies koputtaa] pystyttäisiin tekemään järkevämpiä päätöksiä Kemin suhteen,

Pöytäkirjan asiakohta PTK 92/2025 vp

koska sairaalaverkkoesitys teki sen, että tulee nykyään kalliimmaksi järjestää palvelua tavalla, jonka hallitus hallituksessa linjasi. — Tässä, arvoisa puhemies.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kokko.

20.15 Jani Kokko sd: Arvoisa puhemies! Kollega Muuramesta piti erinomaisen ja analyttisen puheenvuoron siinä suhteessa, että kyllähän se on varmaan ollut selvää, että kun tämä mittava soteuudistus edellisessä hallituksessa tehtiin, niin totta kai sillä on vaikutuksia palveluverkkoon. On vaikea kuvitella, että tehdään miljardien uudistusta, jonka toivotaan parantavan palveluiden laatua sekä säästävän rahaa, jos mihinkään rakenteisiin ei tulla puuttumaan. Tässä tietysti liikkuvat palvelut, digitaaliset palvelut, ovat apuna, mutta se lienee tässä selvää, että palveluverkkoon tulee väistämättä tämän uudistuksen seurauksena muutoksia.

Mutta kuten täällä useat puheenvuorot ovat osoittaneet, niin ehkä tämän vallan pitäisi Helsingin ja maan hallituksen sijaan olla nimenomaan niillä hyvinvointialueilla. Vaikka-kin valtio suurimman osan niistä euroista sinne työhön antaa, niin silti se itsenäinen päätösvalta tulisi olla niillä alueilla ilman tämmöistä valtiollista mikromanageerausta. Ja ottaen huomioon, että Oulaskankaan puolesta on kansalaisaloite tehty, yli 50 000 allekirjoitusta kerätty, niin kyllähän se osoittaa sen, että huoli palveluista, niiden saatavuudesta, ihmisten hyvinvoinnista ja turvallisuudesta on siellä alueella otettu vakavasti.

Kyllä itsekkin tavallaan toivoisin, että tässä ehkä meiltä annettaisiin se sama mahdollisuus, mikä meillä Keski-Suomessa on ollut. Meillä tosiaan edellisessä palveluverkkoselvityksessä kustajohtoinen aluehallitus esitti Jämsän päivystyksen lakkauttamista, ja se meidän demokraattisessa prosessissamme hyväksyttiin ja katsottiin, että se on hyvinvointialueen kokonaisuuden kannalta järkevä keino, potilaat pystytään hoidattamaan paremmin muissa yksiköissä. Se säästää euroja, ja niitä euroja pystytään siirtämään sitten muualle.

Mutta nyt jos ajatellaan, että Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue on oman budjettinsa puitteissa katsonut, että Oulaskangasta pystytään pyörittämään ja heillä olisi siihen tarvittava henkilöstöresurssi, niin toivoisin, että se mahdollisuus tähän annettaisiin sinne Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueelle eikä valtio tulisi tähän väliin. Tietysti toivoisin, että tämä sama olisi mahdollista niin Salon kuin Varkaudenkin kohdalla, missä myös hyvinvointialueet ovat tehneet esityksiä, että oli sitten kysymys päivystyksestä tai sairaanhoidosta, niin se pystyttäisiin siellä järjestämään. Itselläni kyllä on semmoinen käsitys, että hyvinvointialueille on valittu vastuullisia päättäjiä, joilla on rohkeutta tehdä niitä päätöksiä, jotka ovat realistisia huomioiden ne talouden ja henkilöstön asettamat reunaehdot kulloisellakin hyvinvointialueella.

Vaikka ihan jo perustuslainkin mukaan ministerit ovat vastuullisia ja ammattitaitoisiksi tunnettuja henkilöitä, niin ehkä tässä suhteessa välttämättä asia ei ole näin, vaan se suurin tietämys on kyllä siellä alueilla. Toivoisin, että tässä tapauksessa siellä Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueella olisi se valta päättää siitä Oulaskankaan tulevaisuudesta.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lehtinen.

20.18 Rami Lehtinen ps: Arvoisa rouva puhemies! Pitää todeta se, että kun on tehty näitä keskittämisiä, joita olen itsekkin aina vastustanut, koska asun pienellä paikkakunnalla, niin

Pöytäkirjan asiakohta PTK 92/2025 vp

en näe niin, että kyse on pelkästään aina vain rahasta, vaan ennen kaikkea viime vuosina on tullut kyseeseen enemmänkin se, miten ennen kaikkea henkilökunta riittää näissä erityistehtävissä. Siitä kulmasta tarkastellen joitakin keskittämisiä itsekkin ymmärrän paremmin, ja aina voi esittää kritiikkiä siihen suuntaan.

Mutta mitä tulee erityisesti edustaja Kiurun puheenvuoroon täällä, jos nyt ymmärsin, niin mikään laskelma, mikä tässä oli tehty, ei ole pitänyt paikkaansa, ja jos ne on tehty virkavastuulla, niin kysyisin kyllä edustaja Kiurulta — hän nyt valitettavasti poistui — mitä näille virkamiehille sitten pitäisi tehdä, jos he laskevat täysin väärin ja vieläpä tahallaan. Jos nämä eivät olleet virkavastuulla tehtyjä laskelmia, niin mistä nämä luvut voisi ikään kuin varmentaa, että niitä voisi sitten tarkastella vaikkapa STM:n toimesta, pitävätkö ne vastaavasti paikkansa? Jos täällä ikään kuin esittää faktana joitakin lukuja, niin olisi hyvä pystyä ne myöskin sitten todentamaan.

Sitten puheenvuoroni jälkeen oli useita opposition puheenvuoroja, mutta ei yhtäkään vastausta siihen, aiotteko palauttaa yöpäävystykset, jos valtaan pääsette. Edustaja Nikkanen, palaako Salon yöpäävystys? Edustaja Siponen, palaavatko Itä-Suomeen yöpäävystykset? Voitteko ottaa kantaa? Täysi hiljaisuus tuli. [Minna Reijonen: Ei kuulu mitään!] Jos ette tähän mitään kantaa ota, niin minä tulkitSEN niin, että te ette arvosta tätä tehtyä aloitetta. Te olette näennäisesti sen puolella, mutta ette ole itse valmis muuttamaan niitä päätöksiä. Tästä tässä on kyse.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Nikkanen.

20.20 Saku Nikkanen sd: Arvoisa rouva puhemies! Tässä edustaja Lehtisen puheenvuorossa kyllä jotenkin kiteytyi tämä koko perussuomalaisen puolueen ehkä niin kuin, voisi sanoa luvalla sanoen, heikko osaaminen sosiaali- ja terveyspalveluiden järjestämisessä ja ehkä ymmärtämisessäkin. Se lähtee ihan ministeristä valtiovarainministeriöön, kun näitä asioita on tässä käsitelty ja tässäkin salissa useaan kertaan esille tuotu, ja kun se ei ole pelkästään tässä salissa, vaan otetaan nyt nämä Lehtisen mainitsemat säästölaskelmat ja se, kuka virkavastuulla mitään esittää. No, Varhan sairaalapalveluiden johtaja Mikko Pietilä varmasti omalla virkavastuullaan kertoi, että kun alkuperäisessä lakiluonnoksessa oli viiden miljoonan säästöpotentiaali Salon sairaalan leikkaussalitoimintojen siirtämisessä ja yöpäävystyksen lakkauttamisessa, niin niistä tulee korkeintaan miljoona, ja siinäkin ei ole laskettu edes sitten näitä mahdollisia potilaskuljetuksia siihen päälle. Että kyllähän näitä laskelmia on esitetty.

Ja mitä tulee siihen, ”peruutatteko päätökset”, niin te olette siellä nyt parhaillaan vastuussa tekemässä niitä päätöksiä, peruutetaanko jotain, mitä on viisi vuotta sitten päätetty, ja siirretään sitten takaisin. Siellä jo nyt tavallaan ollaan ehkä siinä viimeisellä hetkellä, jos ajatellaan Salonkin tilannetta, ennen kuin ne toiminnot sitten... Sieltähän on vaativa leikkaussalitoiminta siirtymässä pois, ja sinne tulee tilalle tällaista päiväkirurgista toimintaa, ja Salon sairaalassa ruvetaan jo henkilöstöä siirtämään ja ajamaan alas toimintoja, mitä siellä on aikaisemmin ollut, ja siirtämään Turkuun. Eihän se ihan sillä tavalla sormia napsauttamalla toimi sitten kahden vuoden päästä, että ne taas sitten siirretään takaisin. Eli kyllä tietysti tällainenkin ymmärrys olisi ihan suotava asia perussuomalaisten puolella.

Sen lisäksi te kritisoitte koko ajan tätä edellistä sote-uudistusta, vaikka sitten kuitenkin hallitus kävi, oliko se nyt, Euroopan komissiolle esittelemässä, että Suomessa on tehty tällainen valtavan hyvä ja tärkeä uudistus, että me olemme tehneet tällaisen sote-uudistuksen.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 92/2025 vp

[Jani Kokko: Ja merkittäviä säästöjä!] — Merkittäviä säästöjä. — Onko se hyvä, vai eikö se ole? Tätäkin on tässä mietitty. Silloin kun tätä sote-uudistusta tehtiin, sitäkin tehtiin silloin pitkään ja oli monenlaisia yrityksiä, oli Sipilän hallitus, missä perussuomalaiset olivat mukana, se ajoi kiville. No, sitten Marinin hallitus tuli ja teki sen sote-uudistuksen, ja se oli sellainen, mikä ikään kuin myöskin saatiin läpi, ja sitä te olette nyt Euroopan komissiollekin kehuneet. Kyllä väistämättä tulee mieleen, että mikä se perussuomalaisten ajatus siitä sosiaali- ja terveyspalveluiden järjestämisestä sitten oli. Oliko se se vanha malli, jossa oli kanssa aika lailla monta järjestäjää, ja joku voisi sitäkin sanoa hiukan himmeliksi?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lehtinen, vastauspuheenvuoro.

20.23 Rami Lehtinen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies, kiitos! Ei tullut vastausta siihen, mitä aiotte tehdä, vai ymmärsinkö oikein, että ette missään nimessä aio palauttaa niitä yöpäivystyksiä? Tämäkö oli se tulkittavissa oleva vastaus? Toivoisin suoraa vastausta, mitä teette. Nimittäin nyt jo, tänä päivänä nämä kaikki yöpäivystykset on lakkautettu. Ei siellä yöpäivystyksissä ole toimintaa enää, ymmärtääkseni. Hyvä, jos korjaatte, jos olen väärässä, [Saku Nikkanen: Monessa asiassa väärässä!] mutta jos nyt puhutaan vaikka Salosta, tai jos puhutaan Oulaskankaasta, niin eikö se tämän kuun alusta mennyt kiinni, jos nyt oikein ymmärsin? Minä tosiaan toivoisin vielä, että teiltä tulisi se suora vastaus siihen. Se on ihan totta, että hyvinvointialueilla on monia virheitä tässä, mutta kun te väitätte, että tässä kirjassa päätetään kaikista terveyskeskuksista, että lakkautetaanko vai eikö lakkauteta, ja sitten toisaalta te vaaditte, että hyvinvointialueille pitäisi antaa päätösvaltaa enemmän, jotta ne voisivat päättää itse omista asioistaan, niin kertokaa nyt, kumpi siitä päättää: tämä keltainen kirja vai hyvinvointialueet? Jos kaikesta päättää pelkästään keltainen kirja, niin mitä järkeä on pitää hyvinvointialueita yllä?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Siponen vastauspuheenvuoro, sen jälkeen edustaja Nikkanen vastauspuheenvuoro ja sitten edustaja Reijonen varsinainen puheenvuoro. — Edustaja Siponen.

20.24 Markku Siponen kesk (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Mielenkiintoinen tämä edustaja Lehtisen puheenvuoro. Hän kertoi, että hän on aina vastustanut keskittämistä. [Rami Lehtinen: Kyllä!] Hän on aina vastustanut keskittämistä, mutta nyt se raja meni. Ilmeisesti tänään linja muuttui, ja perjantaina hän ei enää vastustakaan keskittämistä, vaan perjantaina äänestetään keskittämisen puolesta. Tässä on se hetki tullut, koska hän toi tätä esille niin moneen kertaan. Kyllä itse ajattelen tänään ja myös jatkossa, se oli ajatukseni myös jo uudistusta tehtäessä, että hyvinvointialueilla tulee olla tällaisissa asioissa päätösvalta.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Nikkanen, vastauspuheenvuoro.

20.25 Saku Nikkanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Luulisi nyt, että edustaja Lehtinenkin, joka istuu kuitenkin hallintovaliokunnassa ja kuulee myöskin hyvinvointialueiden hallinnosta ja rahoituksesta aika paljon, asiantuntijoiden lausuntoja, joissa kyllä aika selkeästi kerrotaan, että tavallaan palvelutarpeeseen nähden rahoitus on aika lailla alirahoitettu, ja se on ollut sitä jo pitkään, niin kyllähän selvää on silloin, että

Pöytäkirjan asiakohta PTK 92/2025 vp

tämä keltainen kirja aika paljon määrittelee sitä, mitä siellä hyvinvointialueilla on mahdollista tehdä. Siitä varmaan voidaan olla kaikki samaa mieltä, että tietynlaista rajaa on syytä laittaakin täältä Helsingistä käsin, tai hallituksesta käsin, että myöskin niitä tarvittavia uudistuksia siellä tehdään. Mutta tällä hetkellä se epäsuhta on sellainen, että siellä ollaan kiireen vilkkaa, hätäpäissään lakkautettu terveysasemia ihan puhtaasti sen takia, kun rahoitusta on leikattu.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Reijonen, varsinainen puheenvuoro.

20.26 Minna Reijonen ps: . Arvoisa puhemies! Niin, edelleenkin olemme sitä mieltä, että sosiaali- ja terveysuudistus oli susi jo syntyessään. Mutta palataanpa nyt tähän asiaan.

Elikkä nyt on käyty keskustelua niistä yöpävystyksistä, ja sitä vastausta ei nyt ole tullut, että mitenkäs ensi kaudella, jos siellä on SDP suurin puolue tai kenties keskusta: [Saku Nikkanen: Nyt ollaan tällä kaudella!] palautatteko te seuraavalla kaudella sitten nämä yöpävystykset? Ette te ole kertoneet vastausta, elikkä näyttää nyt siltä, että te ette palauta niitä.

Surullista on, että väitätte, että perussuomalaisilla ei ole mitään tämmöistä sote-uudistusta, kun tehtiin niin, että ei ollut meillä vaihtoehtoa. Kyllä meillä oli vaihtoehto. Olin itse tekemässä sote-uudistusta ja olin sosiaali- ja terveysvaliokunnassa, ja kyllä me tehtiin paljon, kuulkaa, esityksiä siellä. Meidän vaihtoehto oli se, että korjataan vain ne huonot asiat, mutta tällä nykyisellä sote-uudistuksellahan runnottiin kaikki uusiksi, elikkä myös ne toimivat systeemit runnottiin uusiksi, ja nyt on nähty, mikä on tulos: ei kyllä mikään mairitteleva.

Jos miettii, mistä voitaisiin nyt sitten vielä muutoksia hakea, niin kyllähän siellä hirmuinen hallinto on. Otetaan esimerkiksi Pohjois-Savo meidän alueella. Sinne perustettiin valtavasti luottamushenkilöpaikkoja, ja jokainen, joka haluaa katsoa, voi siitä lukea Sitran tutkimuksesta. Sieltähän käy ilmi, että siellä on lakisääteisiä paikkoja, mutta siellä alueilla on enemmän ei-lakisääteisiä luottamuspaikkoja — ei-lakisääteisiä luottamuspaikkoja. Elikkä poliitikoille tehtiin semmoisia paikkoja. Jos miettii, onko tässä järkeä, kun hyvinvointialueet eivät kerran oikein pysty päättämään mistään, niin voisihan se olla niin, että tarvitaanko niitä hyvinvointialueita? Aivan älytöntä on. Meillä on kunnanhallitukset, kunnanvaltuustot, sitten meillä on eduskunta, sitten meillä on hyvinvointialueet erikseen, hyvinvointialueilla aluehallitukset, aluevaltuustot, sitten meillä on vielä maakuntahallinto. Meillä on aivan älyttömästi näitä luottamuspaikkoja. Olen kyllä sitä mieltä, että meidän pitäisi näitä hyvinvointialueita miettiä. Siellä on paljon mahdollisuutta karsia palveluita, siellä on jopa tämmöistä piilopuoluetukea. Piilopuoluetuki ei hoida ihmisiä. Se kaikki pitäisi perua, aivan ehdottomasti pitäisi perua.

Perussuomalaisten malli on se, että olisi korjattu vain ne asiat, mitkä ovat pielessä. Ja nythän on tehty se omalääkärimalli: aivan huippuhyvä asia. Omalääkärimalli tulee takaisin, ja se on valtavan hieno asia. Omaishoitajien palkkioihin on puututtu. Viime kaudella niitä ei ollenkaan rustailtu, mutta nyt pienempiin omaishoidon palkkioihin puututaan, niitä korotetaan. Ja entäs tämä 65 vuotta täyttäneiden juttu? He pääsevät yksityislääkärille ihan sillä samalla hinnalla, millä kävisivät julkisella puolella, elikkä noin 28 euroa per kerta, ja älyttömästi on tullut siitä kiitosta. Yli 10 000 henkeä on käyttänyt sitä muutaman viikon aikana. Tämä on tosi iso asia.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 92/2025 vp

Elikkä jos tämä sote-uudistus menee näin pieleen, niin eikö nyt voisi miettiä sitä, tarvitaanko me ollenkaan näitä hyvinvointialueita ja sitä kallista hallintoa, jota muuten keskustaa aika monessa johtaa ja lakkauttaa vuodeosastoja? Minä olen meidänkin alueella miettinyt, että hirveän monta vuodeosastoa on lakkautettu. Perussuomalaiset tekivät alueella kyläesityksen, että mitään vuodeosastoja ei mennä lakkauttamaan ennen kuin on vaihtoehtoiset paikat olemassa, mutta ei, ne lakkautettiin. Keskusta siellä oli pomona. [Saku Nikkanen: Kaksilla rattaila menee perussuomalaiset aina!]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kokko.

20.29 Jani Kokko sd: Arvoisa puhemies! Muistanko oikein, että Itä-Uudenmaan hyvinvointialueella perussuomalaiset käyttivät ryhmärahaa muun muassa Kikka-elokuvan näytöksen järjestämiseen ja siellä tarjottiin ihan popcornia? Eli jos tässä tavallaan leimakirveitä haluaa heittää, niin kyllä siellä perussuomalaisetkin ovat tässä työssä kunnostautuneet.

Siinä mielessä toki kannustan hyvinvointialueita tehokkaampaan päätöksentekoon ja pohtimaan sitä, ovatko nämä kaikki luottamushenkilöpaikat tarpeellisia, onko ryhmäraha tarpeellinen. Mutta täytyy sanoa, että jos esimerkiksi meillä Keski-Suomessakin 1,4 miljardia euroa on hyvinvointialueen budjetti ja ryhmärahaa maksetaan yhteensä 69 000 euroa vuodessa, niin sillä ei kyllä yhtään terveysasemaa pyöritetä eikä kovinkaan montaa hoitajaakaan palkata. Kyllähän tämä on aika lailla tämmöistä populismista ja semmoisen kiiltävän esineen heiluttamista kansalaisten edessä, että katsokaa, täällä menee kokouspalkkioihin 160 euroa per valtuutettu, että onpas tämä pöyristyttävää, samalla, kun tämä iso miljardikokonaisuus sitten hoidetaan miten hoidetaan, niin että ehkä tässä toivoisin tätä mitta-kaavaa otettavaksi esiin.

Mutta onhan tämä aika erikoista, että täällä nyt sitten tivataan meiltä, mitä teette, jos olette ensi hallituksessa kahden vuoden päästä, koska kyllähän nyt, jos oikeasti halutaan vielä näitä päivystyksiä miettiä, on se hetki tehdä se päätös, voidaanko näitä joitain ratkaisuja kumota. Sanotaanko, että kahden vuoden päästä, kun hyvinvointialueilla, joilla näitä päivystyksiä on lakkautettu valtion päätöksellä, on tehty operatiivista toimintaa, nämä lakiesitykset huomioiden on aika vaikea kuvitella, mitenkä he siellä sitten ryhtyvät yhtäkkiä näitä päivystyksiä kasaamaan, jos tuleva hallitus antaa mahtikäskyn, että nyt ryhdytte järjestelemään. Nyt kaikkea uudistusta on tehty sillä pitäen, että tämä päätös, joka on monen hyvinvointialueen mielestä väärä, saatetaan voimaan, ja sitten ollaan tässä tilanteessa. Jos nyt oikeasti halutaan Oulaskangasta, Saloa tai Varkautta ajatella, niin nyt se päätös pitäisi tehdä tämän hallituksen toimesta.

Ja edelleenkin kyllä nyt peräänkuuluttaisin sitä, että annettaisiin sitä valtaa nimenomaan sinne hyvinvointialueille näistä asioista päättää, varsinkin, jos he katsovat, että sillä rahamäärällä, minkä valtio on heille antanut, pystytään näitä päivystyksiä pyörittämään ja heillä olisi siihen riittävä henkilöstö ja se vielä palvelisi hyvinvointialueen kokonaisuutta. En minä ainakaan itse haluaisi olla tiellä siinä, jos hyvinvointialue haluaa ottaa vastuun siitä, että näin tehdään — minun puolestani tehkööt. Jos valtio antaa rahat ja tiettyä normiohjausta tulee, niin kyllä siellä hyvinvointialueilla pitäisi olla autonomia huomattavasti suuremmassa osassa kysymyksiä kuin tällä hetkellä. [Saku Nikkanen: Aika on nyt eikä kahden vuoden päästä!]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Väyrynen.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 92/2025 vp

20.32 Ville Väyrynen kok: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Ensin tähän kollega Kokon puheenvuoroon. Itse asiassa häntä arvostan suuresti nimenomaan soteasioista puhuttaessa. Olette olleet järjen ääni ja semmoinen tietynlainen kohtuus, yleensä. En usko, että nytenkään oli tarkoitus varsinaisesti suurennella, mutta tässä hyvin tulee tavallaan se keskustelun ongelma. Te viittasitte nyt monta kertaa lakkautettaviin päivystyksiin ja siihen, kuinka iso homma se on. Minä en ota nyt kantaa tähän teidän väliseen heittelyyn siitä, pitääkö ne avata vai ei, mutta haluan korostaa kuitenkin semmoista kansallista suuruusluokkaa tässä asiassa, että yhtään päivystystä tämän kauden aikana ei ole lakkautettu. Nyt puhutaan Oulaskankaankin kohdalla kuitenkin ajanjaksosta 22—07, eli se päivystys siellä pyörii kaikkina muina aikoina ihan niin hyvin kuin Oulaskankaalla tai Pohteessa itse halutaan. Tähän liittyen itse asiassa teknisenä kuviona sitten: jos sen haluaisi uudestaan aloittaa, niin kun nyt puhutaan tosiaan näissä yöpäivystyksissä 1—2 lääkärin pisteistä ja muutaman hoitajan pisteistä, niin todennäköisesti se ei olisi mikään valtava ponnistelu aloittaa, jos se haluttaisiin.

Toinen asia: Tässä on puhuttu tästä mikromanageeraamisesta aika usein ja siitä, miksi hallitus puuttui. Itse asiassa tässäkin viitataan — oikeastaan Kokko tätä sivusikin aikaisemmassa puheenvuorossa — siihen, että kun se on kuitenkin se kolmasosa budjetista, mikä tulee hallitukselta, valtiolta, niin siinä mielessä ehkä on kohtuullista ajatella, että myös sitten jonkunäköistä mikromanageerausta on, on se syy mikä tahansa. Jos ajatellaan, että asiat eivät mene niin kuin täällä ajatellaan, niin kyllä silloin on ihan oikeudenmukaista siellä myös mikromanageerata ja tavallaan kantaa huolta siitä, mitä niillä rahoilla tehdään.

Tähän liittyen tässä on ehkä vähän turhan ison huomion saanut se, kun väännetään siitä, säästetäänkö tässä 1,2 miljoonaa vai 3 miljoonaa vai onko se 500 000. Meidän pitää ajatella tätä meidän systeemiä pitkällä aikajänteellä, mihin minä olen tämänkin illan aikana viittannut monta kertaa. Meillä on tietty kehitys lähtenyt 2000-luvun alussa, ja meidän pitää mennä määrätietoisesti sitä kohti ja tavallaan mennä sen mukaan, mimmoiseksi tämä systeemi on rakentunut ja nähdä niitä vaikutuksia sitten vuosien varrella. Ehkä se lyhyen tähtäimen säästö tai lyhyen tähtäimen kustannus ei ole se kynnyskysymys, mutta myönnän sen, että se on aika lailla tullut tässä keskustelussa moneen kertaan esille, enkä sinänsä moiti sitä, että siihenkin palataan.

Loppuun haluan lainata Kristiina Patjaa, joka antoi lausuntonsa tästä asiasta: ”Yhteenvetona totean, että vaikka ymmärrän alueen väestön kokeman tarpeen sekä poliittisen paineen, olisi hyvä löytää muu ratkaisu kuin lainsäädännön avaaminen aina, kun paikallisesti sovitellaan terveyspalveluiden kehittämistä.” Tähän liittyy ehkä se filosofia, että tämä on tuotu semmoisena ajatuksena, että lopetetaan sieltä täältä palveluita, mutta loppujen lopuksi periaate on se, että jokaisella hyvinvointialueella on yksi ympärivuorokautinen päivystys, ja tämän asian ympärillä on keskusteltu siitä, mihin ne poikkeusluvut myönnetään. Ehkä tässä keskustellaan kokonaisuudessaan enemmän siitä, missä jatketaan päivystyksiä, kuin siitä, että ollaan itsearvoisesti lopettamassa. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lehtinen.

20.35 Rami Lehtinen ps: Arvoisa rouva puhemies! Aivan niin kuin tässä edeltävä puhuja kertoi, sairaaloitamme ei olla lakkauttamassa, eli toimitilat säilyvät edelleenkin, eikä päivystyksiäkään kokonaisuutena, vaan nyt puhutaan ainoastaan yöpäivystyksistä. En ymmärrä sitä ajatusmallia, jos te haluaisitte aidosti palkata yhden tai kaksi lääkäriä, kaksi sai-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 92/2025 vp

raanhoitajaa sinne alueelle, jossa tilat ovat valmiina, että se olisi ylivoimainen tehtävä — jos teillä olisi tahtotila siihen. Ei ole mikään suuri muutos palauttaa niitä yöpävystyksiä, jos te haluaisitte palauttaa ja antaa siihen lupauksen, [Saku Nikkanen: Tehän siellä hallituksessa olette nyt tätä ajamassa!] mutta te ette halua sitä tehdä.

Toisekseen, sanoitte, että me ei mitään vanhoja peruta eikä muuteta takaisinpäin. Ei pidä paikkaansa. 90-luvulla lakkautettu omalääkärimalli me tuodaan takaisin, koska todettiin, että se oli väärä päätös. Mekin muutetaan vanhoja päätöksiä.

Kolmas asia, ryhmärahat. Edustaja Kokko, tein lakialoitteen ryhmärahojen lakkauttamisesta. Ei muuten ollut demareitten allekirjoituksia mukana siinä yhtään. En tiedä, miksi. Sitten puhuitte siitä, että puhutaan pikkusummista. No, minä esitän teille suoraan: Kuten sanoin pöntössä, meillä on 25 000 henkilöä johto-, hallinto-, esikunta- ja tukitehtävissä. Jos siihen tehdään 10 prosentin leikkaus, se tarkoittaa vähän reilua 100 miljoonaa per vuosi eli eläkepoistuman verran. Oletteko te sitä mieltä, että nämä ovat tärkeämpiä kuin terveyskeskukset, mitkä olette halunneet lakkauttaa hyvinvointialueilla? Esittäkää joku muu 100 miljoonaa, mistä te otatte pois.

Ja kolmas tai viides tai kuudes asia on se, että hallituksessa kun ollaan, niin siellä ei sooloilla. Hallitustyössä vaikutetaan hallituksen sisällä, ja sitten kun ne päätökset pääosin tulevat isoon saliin, niin kuin jokainen täällä tietää, niin eipä niistä omia mielipiteitä juurikaan voi asettaa, on eri mieltä tai ei ole eri mieltä. Näin se politiikka Suomessa toimii.

Ja erityisesti, edustaja Nikkanen, arvostan teitä, mutta en pidä siitä, että moittitte henkilökohtaista tietämystäni tai osaamistani. Minäkään en ole koskaan tehnyt teille niin.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Nikkanen.

20.37 Saku Nikkanen sd: Arvoisa rouva puhemies! Ehkä tässä hieman kiihtyneessä mielentilassa tulee hieman harkitsemattomiakin sanakäänteitä käytettyä, ja pahoittelut siitä, edustaja Lehtinen.

Mutta kyllä tässä kieltämättä vähän sellainen tuntu on, että joko on jotenkin tahallista väärinymmärrystä tai sitten ei vaan asioista ole otettu ihan riittävästi selvää. Kyllähän esimerkiksi Salon sairaalan osalta ei ole kyse pelkästään yhdestä, kahdesta lääkäristä siellä yöllä, vaan sieltähän siirtyy vaativa leikkaussalitoiminta Turkuun, eli siellä on tehty isojaikin muutoksia. Eli tämä asia ei ole ihan niin mustavalkoinen kuin te nyt siellä esitätte.

Sen lisäksi tämä säästökysymys tässä: Niin kuin aikaisemmin mainitsin, meidän omien sairaalapalveluiden johtaja laski, että noin miljoona voisi näitä säästöjä syntyä, ja sitten kuitenkin tavallaan hallituksen esitys lähtee siitä, että leikataan vähän enemmän kuin se miljoona. Sitten kun nämä hyvinvointialueitten omat arviot poikkeavat niin paljon näistä hallituksen arvioista ja kuitenkin rahoitusta leikataan, niin hyvinvointialueittenhan täytyy silloin itse hakea ne säästöt jostain muualta, ja sitten se on taas äkkiseltään siellä terveysasemissa tai missä lieneekään.

Kyllä tavallaan tämä ylhäältä ohjaaminen ja johtaminen tällaisissa asioissa muodostaa aika isoja ongelmia sinne paikallistasolle. Onko sitten oleellista osoitella luottamustoimipalkkioita ja ryhmärahoja? Varmasti niissäkin leikattavaa on, ja hyvinvointialueet pysyvät niihin päätöksiin kyllä itsekkin vaikuttamaan, mutta tosiasiaa niillä tätä isoa kuvaa ei kuitenkaan muuteta. Ja sitten jos mietitään sitä vanhaa järjestelmää, mihin nyt tuolla viitattiin, että olisi korjattu nämä vanhat mallit, niin kyllä minä voisin vielä kysyä vähän tarkemmin, että mitäs niistä vanhoista malleista olisi sitten korjattu. Ja vanhoja malleja voi vielä

Pöytäkirjan asiakohta PTK 92/2025 vp

muistella senkin verran, että jokaisessa kunnassa kuitenkin taisi olla sosiaali- ja terveyslautakunta ja sitten siellä oli vielä jaostot ja oli sairaanhoitopiireissään useampia jaostoja ja lautakuntia ja sitten oli erityishuoltopiirit ja oli jotain terveyskeskuskuntayhtymiäkin. Eihän se vanha mallikaan nyt mikään ihan himmelitön ratkaisu ollut. Kyllä tämäkin kannattaisi kuitenkin ihan rehellisesti tunnustaa.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kokko.

20.40 Jani Kokko sd: Arvoisa puhemies! Edustaja Väyrysellä oli ihan aiheellinen korjaus puheenvuorooni. Tarkoitinkin todellakin tässä Oulaskankaankin tapauksessa tätä ympärivuorokautista päivystystä, eikä sitä päivystystä kokonaisuudessaan olla siellä lakkauttamassa. Siinä mielessä hyvä korjaus tähän liittyen.

Mutta nyt ehkä edustaja Lehtiselle: En ihan nyt tätä logiikkaa ymmärrä, että jos me tätä kansalaisaloitetta tukemalla haluamme nimenomaan sen linjan ottaa, että emme toivo valtion ryhtyvän päämääröimään hyvinvointialueita, niitä päätöksiä, niin nyt sitten kahden vuoden päästä vaalituloksen jälkeen, jos sattuisimme olemaan hallituksessa, meidän pitäisi ryhtyä sitten päämääröimään hyvinvointialueita, että nyt järjestätte sen päivystyksen. En nyt ihan tätä logiikkaa tässä ymmärrä.

Se on selvää, että hyvinvointialueilla on paljon johtajia ja päälliköitä, mutta kuinka paljon niitä oli ennen tätä uudistusta? Keski-Suomessakin oli 25 palveluiden järjestäjää, jotka laitettiin yhteen. Sieltä on merkittävästi johtaja- ja päällikkötittelillä olevia henkilöitä kadonnut tässä jo ensimmäisen vaalikauden aikana, ja yt-prosessit ovat edelleen käynnissä. Muun muassa tänään tuli selvitys Keski-Suomen palveluverkon seuraavasta vaiheesta, henkilöstöjärjestelyistä. Kolme johtajan tehtävää sieltä tullaan vähentämään, niin että koko ajanhan tässä ollaan menossa oikeaan suuntaan, ja tässäkin toivoisi, että viitattaisiin siihen, paljonko niitä ennen ja aikaisemmin on ollut eikä nyt pelkästään tätä hallintoa koko aikaa kritisoitaisi ja moitittaisi, koska sekin on selvää, että hallintoa tarvitaan aina tietty määrä organisaatiosta riippumatta, jotta se koko organisaatio tulee toimimaan.

Mitä tulee sitten näihin ryhmärahoihin ja näihin muihin poliittisen rälssin etuihin: jos hallitus antaa tänne lakiesityksen, että hallitus leikkaa ryhmärahat pois, niin ihan välittömästi kyllä voin jaa-nappia siinä suhteessa painaa, jos se tämän ratkaisee. Mutta sanotaanko, että nämä ryhmärahatkin tuntuvat olevan perussuomalaisille samanlainen asia kuin teille on maahanmuutto monessa asiassa, että siellä on rahaa vaikka kuinka paljon ja sillä pystyttäisiin kustantamaan vanhustenhoito ja lastensuojelu ja puolustusmäärärahat ja kaikki. Joskus itse asiassa jopa toivoisin, että leikattaisiin vaikka kaikki maahanmuuton kustannukset pois, ja sitten haluaisin kysyä teiltä, millä me rahoitetaan se vanhustenhuolto, koska ei edelleenkään olisi siihen riittävästi rahaa. Nämä ryhmärahatkin tuntuvat olevan teille vähän tällainen samanlainen hyppykeppi, että sieltä kun leikataan, niin kyllä terveysasemat säilyvät ja palveluverkot säilyvät ja lääkäreitä ja hoitajia on riittävästi, mutta sillä Keski-Suomenkaan tapauksella — 69 000 euroa vuodessa ryhmärahoihin — ei kyllä paljoa kustanneta näitä sote-palveluita. Sanon tämän ihan sillä lailla tietämättä sitä sote-palveluiden arkea, mutta näin olen kuullut, että siellä sairaanhoitajat sanovat, että ei sillä summalla hirveästi kyllä näitä palveluita pyöritetä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Väyrynen.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 92/2025 vp

20.43 Ville Väyrynen kok: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Jos tässä on viimeisen puolen tunnin aikana joku oulaislainen tullut linjoille, niin ei varmaan tiedä enää, että puhutaan tästä kansalaisaloitteesta.

Mutta joudun vielä pikkusen jatkamaan harhareittejä, koska minun on pakko edustaja Nikkaselle vastata, kun hän on nyt tämän Salon raskaan kirurgian noston esille. Ensinnäkin just huomauttaisin, että sillä sinänsä ei ole tämän keskustelun kanssa eikä tämän aloitteen kanssa mitään tekemistä, [Saku Nikkanen: Totta!] mutta toiseksi, niin kuin tässä on jo aiemmin keskustelussa viitattu, tiedän hyvin tarkkaan sen keskittämisen prosessin, mitä tapahtui sen puolueen toimesta, jonka edustajana tällä hetkellä istutte, vaikka ette silloin edustajana ollutkaan. Kyllä silloin sosiaalidemokraattijohtoisesti hyvin vahvasti yritettiin viedä raskasta kirurgiaa sekä Seinäjoelta, Joensuusta että Jyväskylästä vähän samalla ideologialla, millä minä olen tässä aiemmin tämän keskustelun aikana esitellyt, että näin nämä toimet tietyllä tavalla muuttuvat aina hyväksyttäviksi tai tuomittaviksi. Aion siitä muistuttaa jatkossakin silloin, jos näitä perusteluja tulee.

Pahoittelut Oulaskankaan aloitteentekijöille tästä viime hetken syrjähtelystä. Haluan vielä sanoa sen, että arvostan tätä aloitetta erittäin paljon. Se on hyvin laadittu, ja on hyvä, että saatiin asiallinen keskustelu tästä. — Kiitoksia. [Jani Kokko: Ei tämä vielä päättynyt ole!]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Siponen.

20.45 Markku Siponen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Oikeastaan edustaja Väyrynen käytti saman puheenvuoron, minkä itsekkin. Tiedän, että tuolla on paljon linjoilla seuraamassa ihmisiä, jotka ovat keränneet tähän kansalaisaloitteeseen nimiä ja tehneet oikeasti valtavan työn, että tämä asia on saatu tänne käsittelyyn, uudelleen eduskuntaan. Viime ajat on keskusteltu aivan jostakin muusta kuin tästä kansalaisaloitteesta. [Ville Väyrynen: Juuri näin!] Ehkä näiden seuraajien kannalta voisi olla meiltäkin asiallista yrittää keskittyä keskustelussa enemmän nimenomaan tähän kansalaisaloitteeseen ja sen taustalla oleviin asioihin.

Tässä arvostamani edustaja Väyrynen lainasi Patjan lausuntoa sosiaali- ja terveystalokunnasta. Hän toi hänen näkemyksiään esille, mutta on pakko tuoda tässä kohtaa esille myöskin se, että — en muista nyt tarkkaa lainausta — hän jotenkin siinä omassa lausunnossaan hieman toi esille sen, että ei tällaisessa 8 000—9 000 asukkaan kunnassa tai kaupungissa tarvita yöpöivystystä, viitaten Oulaisiin ja Oulaskankaan yöpöivystykseen. Oikeastaan hänen lausunnoltaan sillä tavalla vähän omassa katsannossani lähti pohja pois, koska eihän tässä todellakaan ole kyse 8 000 tai 9 000 asukkaan kaupungin ihmisten palveluista vaan yli 100 000 asukkaan alueesta, jota tämä Oulaskankaan sairaala palvelee. Haluan tätä vielä alleviivata, että jos ihmiset katsovat tätä tosiaan tästä näkökulmasta, kuinka isossa kaupungissa tämä palvelu sijaitsee, niin todellakaan tässä ei ole kyse yhdestä kunnasta tai kaupungista. Tämän halusin vielä tähän tuoda mukaan. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Reijonen.

20.47 Minna Reijonen ps: Arvoisa puhemies! Jos tuossa äsken kuulin oikein, niin edustaja nosti esille, että vanhustenhoito rahoitetaan maahanmuutolla. Eihän se nyt tietenkään sillä tavalla mene, mutta haluaisin nostaa esille sen, että kyllähän näistä euroista täytyy pu-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 92/2025 vp

hua. Kyllähän se aika järkytys oli, että viime vuonna 2 000 miljoonaa euroa käytettiin ulkomaalaisten tai vieraskielisten tukiin. Jos ajatellaan, että meillä tämä sosiaaliturva olisi oikeasti kansalaisuusperusteinen elikkä vain suomalaisille, niin kyllähän meillä ihan erilaiset lukemat olisi näissä ja enemmän jäisi rahaa suomalaisten ja omanmaalaisten hoitoon.

Nostitte esille myös tätä asiaa, että jos näitä hyvinvointialueita ei olisi perustettu. Kyllähän ennen oli eri tavalla elikkä oli ne sairaanhoitopiirit ja erillisiä vaaleja ei tarvittu, vaan tavallaan valittiin ne henkilöt sinne ihan kuntavaaleihin mukaan. Kyllähän se paljon edullisemmaksi tuli. Siellä esimerkiksi puheenjohtajistolla saattoi viisinkertaistua palkkio. Kyllähän sillä isoa merkitystä on. Suosittelen kaikkien tutustumaan Sitran tutkimukseen. Siellä kyllä aika hyvin käydään läpi, miten paljon se demokratia nykyään maksaa. Kyllä siinä on karsimista, siitä byrokratiasta on karsimista. — Kiitos. [Krista Mikkonen: Onko demokratia byrokratiaa?]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lindén.

20.48 Aki Lindén sd: Arvoisa rouva puhemies! Jätän ihan suosiolla sivuun nyt kaiken sen kuorurutuksen, mitä tämän asian ympärillä käyty keskustelu on ollut, ja keskityn ihan siihen vaihtoehtoon, mitä tältä puolelta salia on ehdotettu. Se vaihtoehto tarkoittaa konkreettisesti sitä, että me antaisimme takaisin hyvinvointialueille päätösvallan siitä, millä tavalla ne päivystyksensä alueella järjestävät. Minulla itselläni on oma käsitys, jollain toisella ehkä vähän erilainen käsitys, siitä, mitä siitä käytännössä seuraisi. Sen uskallan tässä sanoa, että varmasti Pohjois-Pohjanmaalla avattaisiin Oulaskankaalla ympärivuorokautinen terveyskeskustasoinen päivystys. Siitähän siellä on päätetty ja sitä on pyydetty, että se saataisiin tehdä. Olen myös varsin vakuuttunut siitä, että omalla hyvinvointialueellani Varsinais-Suomessa, myös Salossa, palautettaisiin ainakin yöllä terveyskeskustasoinen päivystys, jota siellä nyt ei ole. En ota kantaa tässä sitä laajempaan päivystykseen, enkä ota kantaa Varkauteen enkä Iisalmeen Pohjois-Savon alueella enkä Jämsään Keski-Suomen alueella.

Aikanaan Suomessa oli 23 aluesairaala. Asetin tavoitteeksi käydä niistä jokaisessa, kahdessa jäi käymättä. Kaikki ne päivystivät aikanaan, samoin oli päivystystä useissa terveyskeskuksissa, kaikissa isoissa ja monissa pienissäkin. Tämä oli erittäin tärkeää toimintaa, mutta nämä terveydenhuollon ja lääketieteen laatuvaatimukset johtivat asteittain siihen, että ei ollut ihan mielekästä eikä myöskään käyntien lukumäärän valossa järkevää, että jokaisessa pienessä paikassa oli yöllä päivystyksiä. Sen sijaan, kun muodostettiin keskussairaaloiden yhteyteen yhteispäivystyksiä, siinä kävi valitettavasti sillä tavalla, että se päivystysten yhdistämisen kaava, siis aikaisemman keskussairaalan päivystyksen/ensiavun taikka sitten sen keskustaupungin ison terveyskeskuksen päivystyksen yhdistäminen, johti siihen, että siellä jäivät toisarvoiseen asemaan ne terveyskeskuspäivystyksessä käyneet, koska he eivät kieltämättä olleet sellaisia potilaita, joita oli totuttu keskussairaalaan päivystyksenä hoitamaan ympärivuorokautisesti. Todellisuudessa siellä terveyskeskusten päivystyksissä kävi paljon sellaisia potilaita, joista nyt ajattelemme, että hoidettaisiin niin sanotulla kiirevastaanotolla. Ja se kiirevastaanottojen aikaansaaminen, elikkä esimerkiksi auki illalla kello 20:een tai 22:eenkin isommissa terveyskeskuksissa tai näissä keskustaupunkien yhdistetyissä päivystyksissä, olisi äärimmäisen tärkeää. Se ratkaisisi pitkälti sen pulman.

Mutta niin kuin kerroin tuossa, näkemykseni on, että ainakin neljään viiteen paikkaan varmasti päätettäisiin palauttaa yöllä päivystyspalvelut terveyskeskustasoisena, jos alueel-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 92/2025 vp

la olisi itsellään päätösvalta. Mihinkään muuhun tässä keskustelussa en ota kantaa enkä sotke tähän ryhmärahoja tai maahanmuuttoa tai mitään muitakaan kysymyksiä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Nikkanen.

20.51 Saku Nikkanen sd: Arvoisa rouva puhemies! Otin kanssa vielä tähän loppuun puheenvuoron, koska kyllähän tämä kieltämättä... Pitäisi varmaan muistaa nämä entisen, edesmenneen presidentti Koiviston sanat, ettei pitäisi provosoitua, kun provosoidaan. Mutta aihe on ainakin henkilökohtaisestikin edelleen aika arka, ja kyllähän tässä tietynlaisia haavoja on availtu ja avautunutkin. Kiitänkin tässä edeltäjien, edustaja Väyrysen ja Siposen ja Lindéninkin, arvokkaita puheenvuoroja siitä, että pitäydytään asiassa.

Haluan kanssa osaltani kiittää näitä reilua 50 000:ta, jotka tämän kansalaisaloitteen ovat laittaneet liikkeelle Oulaskankaan yöpäivystyksestä. Tässä on toki kyse muidenkin alueiden perusterveydenhuollon yöpäivystyksestä, mutta tässähän on ehkä sitten just taustalla tämä laki, joka loppuvuodesta täällä hyväksyttiin. Siinä oli aika paljon sitten kuitenkin näitä muitakin toimintoja. Mutta tosiasia on se, että tietysti tämä aloite koskee Oulaskangasta, ja tämä aloite tietysti sisältää myöskin sen mahdollisuuden, että muutkin hyvinvointialueet sitten voisivat sitä perusterveydenhuollon yöpäivystystä ylläpitää. Haluan myöskin kiittää näitä Oulaskankaan aloitteen jättäjiä siitä, että tässä oli otettu myöskin vaihtoehtona huomioon nämä muut alueet. Se on nyt se, minkä kanssa tässä mennään eteenpäin perjantain äänestykseen, ja edelleen toivon, että tämä perustason yöpäivystys sitten kuitenkin voitaisiin hyvinvointialueiden omalla päätöksellä mahdollisesti säilyttää, jos hyvinvointialueella siihen päätökseen sitten sen mahdollistaessa päädyttäisiin.

Mutta joka tapauksessa kiitos myös kollegoille keskustelusta, ja osaltani vielä hieman haluan pahoitella sitä, että tässä tunteet hieman ryöpsähtivät omaltakin osaltani. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kokko.

20.54 Jani Kokko sd: Arvoisa puhemies! Demokratia aina maksaa, ja on tietysti hyvä muistaa, että kun edellinen hallitus tämän soteuudistuksen sai viimein voimaan, ei ollut oikeastaan mitään muunlaista mallia kuin nämä vaaleilla valitut aluevaltuustot, joiden kautta se demokraattinen vastuu tulisi. Yli 20 vuotta tässä maassa yritettiin saada soteuudistusta aikaan jos jonkinlaisella erilaisella ratkaisulla, joka täyttäisi perustuslain reunaehdot, mutta perustuslaki ei antanut tätä myöten, ja nämä hankkeet kaatuivat yksi toisensa jälkeen.

Olen itse ollut yli 16 vuotta kuntapäättäjänä, ja sanotaanko, että kun jokaisena vaalikautena joutui käsittelemään näitä alati pyöriviä soteuudistuksia vähän eri näkökulmasta, niin kyllä tuo kunnan henkilöstönkin — ei pelkästään sotetyöntekijöiden vaan kaikkien kunnan virkahallinnossa olevien ihmisten — sietokyky alkoi jo olla koetuksella, koska mitään palveluita ei voida kehittää, viedä eteenpäin, kun aina tuli joku massiivinen uusi uudistus, mitä nyt pitäisi yrittää viedä eteenpäin. Varsinkin viimeiset olivat sellaisia, joista jo heti ensi alkuun sanottiin, että ei tätä kumminkaan saada voimaan, mutta nyt pitää asioita selvittää.

Siinä mielessä tietysti on ehkä tässä suhteessa ymmärrettävää, että tämä rakenne on se, mikä on, ja nyt tätä pitäisi kehittää paremmaksi ja toimivammaksi. Kyllä näkisin, että jos meillä kerran on nämä vaaleilla valitut toimielimet valittu, niin valta pysyisi siellä hyvinvointialueilla. En minäkään keskisuomalaisena haluaisi, että valtio tulisi päämääröimään meidän Jämsän päivystystä, että nyt ryhdytte sitä siellä järjestämään, koska sitä ei ole jär-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 92/2025 vp

kevää hyvinvointialueen näkökulmasta järjestää. 5—7 potilaalla yössä yöpäivystyksen pyörittäminen on ehkä veronmaksajien eurojen heittämistä hukkaan, mutta se on ollut meidän keskisuomalaisen edellisellä kaudella tekemä päätös. Ja koska Pohjois-Pohjanmaalla, niin kuin jo aikaisemmissa puheenvuoroissa olen sanonut, tuntuu olevan suuri tahto ylläpitää Oulaskangasta, ja heillä on siihen resursseja, jotka palvelisivat koko hyvinvointialuetta, toivoisin kyllä, että heille annettaisiin se mahdollisuus. Varsinkin kun huomioi, että yli 50 000 ihmistä hyvin lyhyessä ajassa allekirjoitti tämän kansalaisaloitteen Oulaskankaan ympärivuorokautisen päivystyksen puolesta, niin sillekin annettaisiin ehkä tässä suhteessa se oma arvo, miten he näkevät sen paikallisen tilanteen.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lindén.

20.56 Aki Lindén sd: Arvoisa rouva puhemies! Koska täältä paikalta käytetty puheenvuoro saa kestää vain kolme minuuttia ja se täyttyi juuri äskeisen puheenvuoroni lopussa, niin pyysin vielä toisen puheenvuoron ja sanon siinä yhden tähän liittyvän asian.

Aivan kuten tässä äskeisestä edustaja Kokon puheenvuorosta kävi ilmi, olennaistahan on ne paikalliset olosuhteet. 120 000 asukkaan väestöpohja on ihan eri asia kuin 30 000 asukkaan väestöpohja, ja suurimmat väestöpohjat ovat nyt nimenomaan Oulaskankaalla, tämä 120 000, ja Salossa, 60 000. Mutta aika harva täällä keskustelussa keväälläkään, kun päätettiin sitten täällä äänestämällä siitä laista, jolla nämä yöpäivystykset päätettiin nyt 1.10. alkaen tietyissä paikoissa sulkea, tuntui ymmärtävän sitä, miten tämä raha-asia tässä menee. Sehän ilmenee tästä budjettikirjasta täältä sivulta 333 — helppo muistaa tämä sivunumero 333 — missä on eritelty hyvinvointialueiden rahoitus ensi vuodelle. Täällä otetaan 23,4 miljoonaa euroa pois kaikilta hyvinvointialueilta. Se tarkoittaa siis, että Pirkanmaalta otetaan kaksi miljoonaa, vaikka siellä ei nyt suljeta yhtään yöpäivystystä, Varsinais-Suomelta otetaan kaksi miljoonaa, sitten myös suurelta Pohteelta Pohjois-Pohjanmaalta otetaan kaksi miljoonaa — pieneltä Kainuultakin otetaan 400 000 euroa pois, vaikka siellä ei koskaan ole ollutkaan Kajaanin ulkopuolella mitään päivystystä. Eli tämä on itse asiassa siis säästölaki, joka kohdistuu kaikkiin hyvinvointialueisiin, vaikka konkreettisesti neljältä viideltä alueelta lakkautetaan nämä päivystykset. Tämä on jäänyt aivan sivuseikaksi tässä keskustelussa, ja ymmärrän toki sen, koska se päivystyksen sulkemisen hätä koetaan konkreettisesti siellä tietyillä alueilla. Mutta täällä eduskunnassa me teemme kuitenkin näitä isoja taloudellisia ratkaisuja, ja tämä kertoo siitä, millä tavalla tämä asia on budjettikirjassa otettu esille.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Siponen.

20.59 Markku Siponen kesk: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Edustaja Lindénin hyvään puheenvuoroon vielä täydennän, kun oli näistä väestöpohjista ja suurista väestöpohjista puhetta, että kyllä sieltä Ylä-Savostakin taitaa se noin 50 000 ihmisen väestöpohja löytyä Iisalmen sairaalan ja yöpäivystyksen ympärille.

Ensimmäisessä puheenvuorossa täällä keskustelussa edustaja Mattila teki vastalauseesityksen, joka on meidän kaikkien oppositiopuolueitten yhteinen. Haluan tähän viimeiseen puheenvuoroon vielä omalta osaltani kiittää kansalaisaloitteen tekijöitä ja sen allekirjoittaneita ja myöskin kaikkia edustajia täällä asiallisesta keskustelusta tämän aiheen ympärillä. — Kiitos.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 92/2025 vp

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.